

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra teologických věd

Bakalářská práce

HISTORIE FARNOSTI SUŠICE 1900 – 1950

Vedoucí práce: prof. PaedDr. ThLic. Martin Weis, Th.D.

Autor práce: Iva Nakládalová

Studijní obor: Teologie

Ročník: IV.

2020

Bakalářská práce v nezkrácené podobě

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. ThLic. PaedDr. Martinu Weisovi, Th.D. za cenné rady, trpělivost a veškerou pomoc s jejím vypracováním.

Děkuji i mé rodině za morální podporu, kterou mi po dobu studia poskytla.

1. ÚVOD	6
1.1. <i>Výběr tématu .....</i>	6
1.2. <i>Cíle práce.....</i>	8
1.3. <i>Struktura práce .....</i>	8
1.4. <i>Prameny.....</i>	9
2. NÁBOŽENSKÉ A POLITICKÉ POZADÍ DOBY 1900 – 1950	12
2.1. <i>Myšlenkový rozchod národa a církve .....</i>	12
2.2. <i>Dlouhé 19. století a krátké 20. století .....</i>	12
3. STRUČNÁ HISTORIE MĚSTA SUŠICE SE ZAMĚŘENÍM NA CÍRKEVNÍ HISTORII DO ROKU 1900	14
4. HISTORIE FARNOSTI V LETECH 1900 – 1914	21
4.1. <i>Seznámení s farností .....</i>	21
4.2. <i>Poutní místa sušické farnosti .....</i>	22
4.3. <i>Farnost Sušice na počátku 20. století.....</i>	25
4.4. <i>Generální biskupské vizitace .....</i>	27
4.5. <i>Dobročinnost duchovních představitelů ve vztahu k Sušici .....</i>	28
4.6. <i>Církevní památky .....</i>	30
4.7. <i>Zvony do Chrámu Páně Matky Boží.....</i>	32
4.8. <i>Hrabě Ferdinand Chotek a jeho manželka Josefa ve vztahu k Sušici.....</i>	32
4.9. <i>Církevní slavnosti .....</i>	33
4.10. <i>Sčítání lidu.....</i>	34
4.11. <i>Děkan Msgre. Matěj Frána .....</i>	34
4.12. <i>Záznamy farní kroniky psané děkanem Fránou .....</i>	36
5. HISTORIE FARNOSTI V LETECH 1914 – 1918	39
5.1. <i>Záznamy válečného období ve farní a městské kronice .....</i>	39
5.2. <i>Generální biskupská vizitace .....</i>	41
5.3. <i>Děkan Matěj Frána tajným papežským komořím .....</i>	42
5.4. <i>Rekvizice zvonů .....</i>	43
5.5. <i>Úmrtí císaře Františka Josefa I. ....</i>	44
5.6. <i>Válečné útrapy .....</i>	45
5.7. <i>Institut diecézních sirotčinců.....</i>	48
5.8. <i>Válečné půjčky .....</i>	50
6. HISTORIE FARNOSTI V LETECH 1918 – 1939	51
6.1. <i>Poválečná situace.....</i>	51
6.2. <i>Zvony.....</i>	52
6.3. <i>Úmrtí biskupa Msgre. Josefa Antonína Hůlky .....</i>	57
6.4. <i>Úmrtí děkana Msgre. Matěje Frány.....</i>	59
6.5. <i>Nový děkan Jakub Waldmann.....</i>	62
6.6. <i>Církevní památky .....</i>	63
6.7. <i>Kardinál Karel Kašpar v Sušici .....</i>	71
6.8. <i>Generální biskupská vizitace v Sušici.....</i>	72
6.9. <i>Církevní slavnosti .....</i>	74
6.10. <i>Život v meziválečné době .....</i>	79
6.11. <i>Sčítání lidu 1921 a 1930.....</i>	81
6.12. <i>Záznamy farní kroniky psané děkanem Waldmannem.....</i>	84

6.13.	<i>Jednota Orla československého v Sušici</i>	86
6.14.	<i>Změna duchovního správce</i>	87
6.15.	<i>Předzvěst zlých časů</i>	89
7.	HISTORIE FARNOSTI V LETECH 1939 – 1945	92
7.1.	<i>Předválečné období</i>	92
7.2.	<i>Sušice po obsazení německou armádou</i>	93
7.3.	<i>Církevní slavnosti</i>	95
7.4.	<i>Rekvizice zvonů</i>	96
7.5.	<i>Židé v Sušici</i>	97
7.6.	<i>Perzekuce</i>	98
7.7.	<i>Válečná administrativa</i>	99
7.8.	<i>Pronásledování katolické církve v Sušici</i>	100
7.9.	<i>Život za války</i>	102
7.10.	<i>Osvobození americkou armádou 6. května 1945</i>	104
8.	HISTORIE FARNOSTI V LETECH 1945 – 1950	107
8.1.	<i>Poválečné následky</i>	107
8.2.	<i>Odsun německého obyvatelstva</i>	108
8.3.	<i>Život po válce</i>	109
8.4.	<i>Úmrtí děkana Msgre. Jana Mottla</i>	110
8.5.	<i>Nový děkan Josef Kníže</i>	111
8.6.	<i>Zvony</i>	111
8.7.	<i>Přelomový rok 1948</i>	112
8.8.	<i>Církevní slavnosti</i>	113
8.9.	<i>Vysídlení Šumavy</i>	115
8.10.	<i>Perzekuce a pronásledování</i>	116
8.11.	<i>Rozhraničení světa na dva tábory</i>	124
9.	ZÁVĚR	125
10.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	127
	BIBLE	127
	MONOGRAFIE	127
	PUBLIKACE V TIŠTĚNÝCH SBORNÍCÍCH	128
	INTERNETOVÉ ZDROJE	130
	NEZPRACOVANÉ ZDROJE.....	133
11.	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	135
12.	SEZNAM PŘÍLOH	136
13.	ABSTRAKT	162
	<i>Klíčová slova</i>	162
14.	ABSTRACT	162

1. ÚVOD

1.1. Výběr tématu

V bakalářské práci budu zpracovávat historii Farnosti Sušice v letech 1900 – 1950. Pro téma dějin sušické farnosti jsem se rozhodla, protože v Sušici jsem se narodila a mám k ní silný osobní vztah. Dále proto, že dějiny Farnosti Sušice nebyly prozatím podrobněji zpracovány.

Před sepsáním bakalářské práce jsem se podrobně seznámila s magisterskou prací Marie Vyšinkové „*Po stopách působení katolické církve v sušické farnosti.*“ Práce byla sepsána na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v akademickém roce 1998 – 1999, pod vedením Ing. Vladimíra Feldmana.¹ Původně jsem měla v úmyslu navázat na její práci. Marie Vyšinková však zpracovala téma v delším časovém úseku celého jednoho tisíciletí, od příchodu křesťanství na naše území po současnost. Její práce pro mne znamenala cenný přínos. Protože zpracovávám období 1900 – 1950, upustila jsem od mého původního záměru a rozhodla jsem se mnou vybrané období z dostupných zdrojů co nejlépe zdokumentovat. Dále jsem se seznámila s článkem Michala Tejčka „*Vikariátní úřad Sušice,*“² který zpracovává rovněž delší časový úsek 1765 – 1945. Jan Lhoták se v objemné monografii „*Město Sušice a jeho poddaní: k úloze a významu vrchnostenského hospodaření královských měst v raném novověku*“³ věnuje období 1526 – 1847. Ani jeho další velké dílo „*Památky města Sušice,*“⁴ na kterém pracoval s kolektivem autorů, nezmiňuje dějiny farnosti v první polovině minulého století. Z knihy „*Památky města Sušice*“ jsem čerpala část obrazové přílohy.

Důvodů, proč se historií Farnosti Sušice prozatím nikdo více nezabýval, lze nalézt několik. Jedním z nich může být, že období 1900 – 1950 označujeme jako soudobé dějiny.⁵

---

¹ VYŠINKOVÁ, M. *Po stopách působení katolické církve v sušické farnosti*, s. 21. Magisterská práce. Vedoucí práce: Ing. Vladimír Feldmann. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta. 1998-1999. Uloženo v archivu Akademické knihovny Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

² TEJČEK, M. *Vikariátní úřad Sušice*. In: *Vlastivědný sborník Muzea Šumavy / Sušice: Muzeum Šumavy Sv. 8*, (2014), s. 451-452.

³ LHOTÁK, J. *Město Sušice a jeho poddaní: k úloze a významu vrchnostenského hospodaření královských měst v raném novověku*. Vydání první v Praze; a Sušici: Scriptorium, 2018. 941 stran, xl stran obrazových příloh: ilustrace (některé barevné), plány, faksimile [V copyrightu uvedeno další nakladatelství: Západočeská univerzita v Plzni; Terminologický slovník] ISBN:978-80-261-0651-7; 978-80-88013-63-1

⁴ LHOTÁK, J.; PACHNER, J.; RAZIM V. *Památky města Sušice*. Sušice: vydalo město Sušice ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2012. ISBN 978-80-260-2851-2.

⁵ srov. DVOŘÁK T., FASORA L., CHOCHOLÁČ B., et al. *Úvod do studia dějepisu – 1. díl*. Masarykova univerzita Brno, 2014. ISBN 978-80-210-7013-4. [online]. [cit. 5. dubna 2019].

Soudobé dějiny nelze rozlišit žádným mezníkem na jejich konci, protože dění plynule přechází do současnosti. Soudobé dějiny jsou neukončené a historik je současně i pozorovatelem dějin. Ve 20. století dějepisectví prošlo zkušeností s přímými zásahy státní moci do práce historiků. Příkladem může být stalinské dějepisectví, kdy se po historících chtělo jen tolik, aby vybádaným materiálem podpořili předepsaný pohyb dějin směřující ke komunistické beztržní budoucnosti.⁶ Dalším specifíkem dějin 20. století je zúžení standardních pramenů archivním zákonem a legislativou chránící osobní údaje. Archivní zákon č. 499/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů,⁷ paušálně znepřístupňuje pro studium ve veřejné archivní síti archiválie mladší třiceti let. Ještě větší komplikací je existence zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů,⁸ který zapracovává Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů⁹. Uvedený zákon nahrazuje zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.¹⁰ České archivy obvykle legislativu interpretují tak, že badatelům znepřístupní veškeré materiály vzniklé cca po roce 1920, v nichž se objeví tzv. citlivé osobní údaje. Vycházejí z toho, že dotčené osoby by mohly být ještě naživu. Pramenná základna dějin 20. století je podobná stoletím předchozím, přičemž musíme vzít v potaz proměny žurnalistiky, fotografie a boom filmu. Rozvoj nových písemných i nepísemných forem komunikace (telefon, rádio) významně ovlivnil výpovědi písemných pramenů. Výhodou zkoumání soudobých dějin je možnost využití vzpomínek pamětníků, osob, které byly svědky určité události, měly spjitost se zkoumaným tématem, či žily v té době.¹¹

---

⁶ srov. DVOŘÁK T., FASORA L., CHOCHOLÁČ B., et al. *Úvod do studia dějepisu – 1. díl*. Masarykova univerzita Brno, 2014. ISBN 978–80–210–7013–4. [online]. [cit. 5. dubna 2019].

⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů*. [online]. Praha: © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, 2004–.

Posl. aktualizace: 24. dubna 2019. Dostupné na: WWW:

<<https://www.mvcr.cz/.../zakon-c-499-2004-sb-o-archivnictvi-a-spisove-sluzbe-a-o-zmene-nekterych-zakonu-ucinne-zneni-ke-dni-24-dubna-2019.aspx>>. [cit. 7. července 2019].

⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů*. [online].

Praha: © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, 2019–. Posl. aktualizace: 12. března 2019.

Dostupné na: WWW:

<<https://cse.google.com/cse?cx=015489265366623571386%3Aizzrwwg3bmqm&q=110%2F2019&ok.x=0&ze dne ok.y=0>>. [cit. 7. července 2019].

⁹ EVROPSKÝ PARLAMENT. RADA EVROPSKÉ UNIE. *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Text s významem pro EHP)*. [online]. Datum dokumentu: 27. dubna 2016; Den podpisu. Nejnovější konsolidované změny: 4. května 2016. Celexové číslo: 32016R0679. Dostupné na: WWW:

<<https://eurlex.europa.eu/search.html?qid=1582562964771&text=2016/679&scope=EURLEX&type=quick&lang=cs>>. [cit. 7. července 2019].

¹⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů*. [online]. Praha: © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, 25. dubna 2000 – 24. května 2018.

Posl. aktualizace: 12. března 2019. Dostupné na: WWW:

<<https://cse.google.com/cse?cx=015489265366623571386%3Aizzrwwg3bmqm&q=110%2F2019&ok.x=0&ok.y=0>>. [cit. 7. července 2019].

¹¹ srov. DVOŘÁK T., FASORA L., CHOCHOLÁČ B., et al. *Úvod do studia dějepisu – 1. díl*. Masarykova univerzita Brno, 2014. ISBN 978–80–210–7013–4. [online]. [cit. 5. dubna 2019].

Jiným důvodem je možná fakt, že historie farností spadají do církevních dějin. Církevní dějiny, historický obor sahající tradicí hluboko do středověku, prošly od té doby výraznými změnami, modifikovaly se v metodách i vědeckém tázání. Dnes se pohybují v oblasti teologie, sociální a kulturní historie a v dějinách umění. Tématy jsou politické a správní dějiny, role církve v organizaci života společnosti, sociální dějiny i kulturní dějiny. Církev je spjata teritoriálně i s místem, ve kterém působí. Dějiny církve a místa se prolínají a navzájem se doplňují.¹²

1.2. Cíle práce

Hlavním cílem mé práce je zmapování historie Farnosti Sušice v uvedeném časovém období tak, aby položila jeden „střípek“ dějin Sušice a okolí s přihlédnutím k náboženské římskokatolické minulosti. Budu se zabývat významnými duchovními, kteří působili v Sušici. Zaměřím se i na perzekuce. Při zpracování tématu budu analyzovat dostupné zdroje. Ráda bych čtenáře vtáhla do děje i doby před sto lety a přiblížila mu život našich předků. Přála bych si, aby má práce přispěla k ucelenějšímu obrazu minulosti Farnosti Sušice, města Sušice a potažmo i českobudějovické diecéze a aby na ni mohl kdokoli navázat.

1.3. Struktura práce

Po úvodní části se budu věnovat náboženskému a politickému pozadí doby první poloviny minulého století. Nastíním historii města Sušice se zaměřením na církevní dějiny do roku 1900. Vlastní dějiny Farnosti Sušice rozčlením chronologicky do pěti kapitol: historie farnosti 1900 – 1914 (Sušice za Rakousko-Uherska), historie farnosti 1914 – 1918 (Sušice v době 1. světové války), historie farnosti 1918 – 1939 (Sušice mezi dvěma světovými válkami), historie farnosti 1939 – 1945 (Sušice za 2. světové války), historie farnosti 1945 – 1950 (Sušice po 2. světové válce a za převratu v roce 1948). Ve vlastním výkladu událostí v jednotlivých kapitolách budu také postupovat chronologicky. Shrnu nejdůležitější události, z nichž některé budou popsány v každé kapitole (např. církevní slavnosti, zvony, záznamy v kronikách). Některé zaznamenám jen v té kapitole, do které dějinně náležejí (např. kardinál Karel Kašpar v meziválečném období, vysídlení Šumavy do období po 2. světové válce). V závěru shrnu výsledky práce, uvedu zdroje, zkratky, připojím přílohy a abstrakt.

---

¹² srov. DVOŘÁK T., FASORA L., CHOCHOLÁČ B., et al. *Úvod do studia dějepisu – 1. díl*. Masarykova univerzita Brno, 2014. ISBN 978–80–210–7013–4. [online]. [cit. 5. května 2019].

1.4. Prameny

Stěžejními a základními zdroji informací se pro mou práci staly kroniky. Při práci s kronikami jsem využila webový portál „*Porta fontium*“¹³ s digitalizovanými prameny k bavorsko-českým dějinám, který poskytuje bezplatný neomezený online přístup ke studiu. „*Kronika fary Sušice 1705–1968, Datace popisovaného obsahu 935–1968*“¹⁴ a pamětní knihy města Sušice, kterých je pro dané období online dostupných pět, jsou dostupné na uvedeném portálu.

Kroniky města jsou dostupné rovněž na webu města Sušice.¹⁵ K uvedenému zkoumanému období se zde nacházejí další tři kroniky, které dokreslují obraz doby. „*Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27. 12. 1895 – 20. 5. 1938*“ jsou na uvedeném portálu rovněž k dispozici.¹⁶

Dalšími významnými zdroji se staly knihy „*Sušicko za okupace 1939 – 1945*“¹⁷ vydaná v roce 1947; „*Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*“¹⁸ z roku 1938; „*Poutní tradice Šumavy (Sušicko)*“¹⁹ z roku 2002, kterou napsal můj otec Milan Pokorný; a „*Als wir aus dem Böhmerwald vertrieben wurden*“²⁰ rodinné přítelkyně a spisovatelky Anny Frank, z roku 1991.

---

¹³ STÁTNI OBLASTNÍ ARCHIV V PLZNI (dále jen SOA Plzeň). *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011–. Dostupné na: WWW:<<http://www.portafontium.cz>>. (Přeshraniční projekt "Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů", jehož partnery jsou Státní oblastní archiv v Plzni a Generální ředitelství bavorských archivů v Mnichově, má za cíl znovu spojit archivní fondy, které byly v minulosti násilně roztrženy, do jednoho virtuálního celku, a to tak, že budou zdigitalizovány a společně vystaveny. Finanční prostředky na realizaci tohoto programu jsou čerpány prostřednictvím strukturálních fondů Evropské unie v programu přeshraniční spolupráce Cíl III. Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007 –2013). [cit. 7. července 2019].

¹⁴ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011–. Dostupné na: WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 7. července 2019].

¹⁵ MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE VE SPOLUPRÁCI S INFORMAČNÍM SERVEREM ŠUMAVANET.CZ. *Sušice. Brána Šumavy*. Webdesign & hosting: ŠumavaNet.CZ. [online]. Dostupné na: WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>. [cit. 7. července 2019].

¹⁶ MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE VE SPOLUPRÁCI S INFORMAČNÍM SERVEREM ŠUMAVANET.CZ. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27. 12. 1895 – 20. 5. 1938*. Webdesign & hosting: ŠumavaNet.CZ. [online]. Dostupné na: WWW: <<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>. [cit. 7. července 2019].

¹⁷ SPOŘITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Sušice: Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

¹⁸ FRIEDL, K.; KUNSKÝ, J.; KŮS, R. et al. *Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici. 1938. ISBN neuvedeno.

¹⁹ POKORNÝ, M. *Poutní tradice Šumavy (Sušicko)*. Sušice: Nakladatelství Dr. Radovan Rebstöck, tisk Tiskárny Vimperk, 2002. ISBN 80-85301-84-9.

²⁰ FRANK, M. *Als wir aus dem Böhmerwald vertrieben wurden. Berichte aus dem Künischen Gebiet*. Grafenau. Morsak-Verlag, 1991, 179 s. ISBN 97-83875-533-91-10.

V odborné literatuře jsem se opírala především o studie prof. Martina Weise, který se mj. badatelsky zaměřuje na církevní dějiny konce 19. a 20. století se zaměřením na témata vztahů státu a katolické církve; a na dějiny perzekucí církví a jiných náboženských společenství v jihočeském regionu nacistickým a komunistickým režimem.²¹ Dalšími zdroji se staly odborné texty autorů zabývajících se perzekucí biskupa Josefa Hloucha.²²

Historii města Sušice a přilehlého okolí do roku 1900 s přihlédnutím k církevním dějinám jsem sepsala především s přihlédnutím ke „*Sborníku Sušicka vydaného nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*“²³ a k pamětním knihám města Sušice z uvedeného období.²⁴ Historie farnosti Sušice se bude od roku 1900 do roku 1933 opírat o farní kroniku, o zápisy z městských kronik, o zápisy ze schůzí městského zastupitelstva a o odbornou literaturu. Období 1938 – 1945 se opírá o knihu „*Sušicko za okupace 1939–1945*“²⁵ společně se zápisy z městských kronik a další odborné literatury. Období 1946 – 1950 je na zpracování nejobtížnější. K dispozici stojí městské kroniky. Tyto však církevní historii nepopisují, pouze zmiňují nejvýznamnější církevní události. Ani knihy vydané o Sušici v pozdějších letech, např. „*Zmizelé Čechy – Sušice*“²⁶ Jany Bartošové či knižní série „*Šumavští rodáci vzpomínají*“²⁷ poválečné období v Sušici nezmiňují.

---

²¹ WEIS, M. *Československý biskup Josef Antonín Hůlka a první světová válka*. Košice: in: *Dějiny církvi v novoveku*. ISBN 978-80-7165-951-8.

WEIS, M. „*Osudy katolické církve na jihu Čech v období Protektorátu Čechy a Morava*“ Olomouc: in: *STUDIA THEOLOGICA I.*, leden 1999. [online]. Dostupné na: WWW:< <https://www.studiatheologica.eu/>>. [cit. 12. září 2019].

WEIS, M. *Biskup Josef Hlouch známý i neznámý*. *Studia Theologica*, 2013, roč. 15, č. 3, s. 150-167. [online]. Dostupné na: WWW:< <https://www.studiatheologica.eu/>>. [cit. 12. září 2019].

WEIS, M. *Okres na jihu. Sonda do práce okresních církevních tajemníků ve světle archivních dokumentů jihočeského regionu*. *Studia theologica ST45 XIII:3* (podzim 2011), s. 87 – 102

²² KOLOUCH, F. *Internace biskupa Josefa Hloucha*. In *Studia Theologica 15, č. 3, podzim 2013*.

Cyrlometodějská teologická fakulta Palackého univerzity v Olomouci, Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Teologická fakulta Trnavské univerzity v Bratislavě et al., s. 197–216.

GABRIELOVÁ, P. *Biskup Josef Hlouch ve vybraných dokumentech Státní bezpečnosti*. In *Sborník Archivu bezpečnostních složek 10/2012*, Praha, 2012. 428 s. [online: pdf]. ISBN 978-80-260-3609-8, s. 171–190. [cit. 12. září 2019].

²³ FRIEDL, K.; KUNSKÝ, J.; KŮS, R. et al. *Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici. 1938. ISBN neuvedeno.

²³ POKORNÝ, M. *Poutní tradice Šumavy (Sušicko)*. Sušice: Nakladatelství Dr. Radovan Rebstöck, tisk Tiskárny Vimperk, 2002. ISBN 80-85301-84-9.

²⁴ MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Kronika města Sušice 1851–1900*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann, s. 124. Dostupné na WWW:<<http://www.http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>> [cit. 22. července 2018], a

SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1898–1902*. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011–. Dostupné na: WWW: <http://www.portafontium.eu/iipimage/30460129>>. [cit. 22. července 2018].

²⁵ SPOŘITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Sušice: Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

²⁶ BARTOŠOVÁ, J. *Zmizelé Čechy-Sušice*. Praha: Paseka nakladatelství. 2007. ISBN 978-80-7185-842-3

²⁷ STEUN, E.; DENK, K.; KOPP, J. et al. *Šumavští rodáci vzpomínají*. Praha: nakladatelství Víkend, 2016. ISBN: 978-80-7433-166-4.

Tři roky po 2. světové válce tvoří v historii Sušicka hluché místo, ke kterému neexistuje mnoho pramenů. Záznamy po roce 1948 již odpovídají předepsanému toku dějin k podpoře nastávajícího režimu.

Několik cenných informací k poválečnému období mi poskytl pamětník Ing. Václav Šmídl (* 1936)²⁸ a odborná literatura.

Kronika fary Sušice končí rokem 1933 a novější kronika mi nebyla poskytnuta ke zpracování. Život farnosti a církevní události v období po roce 1933 se pokusím popsat tak, jak jsem je vyčetla z mimocírkevních zdrojů. Dějiny farnosti se prolínají s dějinami města a s bolestnými událostmi, které náš národ v uvedeném časovém období zasáhly. Zmiňuji i osudy perzekvovaných duchovních. Informace k událostem po roce 1948 jsem čerpala z odborné literatury a z drobných záznamů v sušických pamětních knihách, kde již katolická církev stojí mimo okraj zájmu městského kronikáře. Podle odborné literatury jsem se pokusila nastínit osudy tří duchovních, kteří v Sušici působili a po roce 1948 byli politicky perzekuováni. V několika případech využiji svědectví pamětníka Ing. Václava Šmídla.

---

²⁸ Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru s pamětníkem tvoří Přílohu č. 1.

2. NÁBOŽENSKÉ A POLITICKÉ POZADÍ DOBY 1900 – 1950

2.1. Myšlenkový rozchod národa a církve

První polovinu 20. století ovlivňuje myšlenkový rozchod národa a církve, jehož kořeny sahají k revolučnímu roku 1848. Jeden z jeho důvodů lze najít v dějepisectví. Jeho vliv se na první pohled nezdá příliš velký, nicméně máme historické dílo, které vstoupilo do myšlenek mnoha generací a bylo vykládáno jako „to správné.“ Je to Palackého koncept českých dějin, který byl publikován v polovině 19. století. Přes jeho uznalá slova na některou činnost katolické církve v dějinách vychází celkový obraz záporně a jeho výklad lze nazvat liberálně-protestantským. Církev je představena jako nositelka nedemokratických, nenárodních principů, která stojí ve zlomových okamžicích českých dějin proti národu a jeho nejlepším představitelům od Husa po Komenského. Husitství považoval Palacký za vrchol a jádro národních dějin. „Katolická fáze“ dějin českého národa je prezentována jako doba přípravy na husitství anebo následného úpadku, který je zastaven až národním obrozením. Národní obrození navazuje na reformační a husitskou, tedy ryze českou národní tradici. V této koncepci není pro katolickou církev místo. Palacký byl akcentován prvorepublikovým školstvím, navazoval na něj především Tomáš Garrigue Masaryk a později školstvím komunistickým. Neštěstím katolické církve je, že v době, kdy měla historie tak velkou odezvu ve společnosti, se jiným historikům, např. Josefu Pekaři či Františku Chudobovi nedostalo takové pozornosti jako Františkovi Palackému.²⁹

2.2. Dlouhé 19. století a krátké 20. století

Pokud se pokoušíme 20. století uchopit jako zvláštní epochu, zjišťujeme, že rok 1900 se nehodí jako historický mezník v chronologii moderních dějin. Dlouhé 19. století pojetí začíná Velkou francouzskou revolucí a končí 1. světovou válkou. Aristokratická společnost se proměňuje v nový typ buržoazní společnosti. Buržoazní společnost se rodí v závěru 18. století v průmyslové revoluci v Británii a politické revoluci ve Francii a rozšiřuje se do Evropy i celého kolonizovaného světa. Krátké 20. století, které následuje po tomto dlouhém, má úplně odlišný charakter. Buržoazní společnost se ocitla v krizi a nakonec úplně zanikla. Období lze interpretovat jako éru formování globálního kapitalismu, hledání nové společnosti na troskách společnosti buržoazní a velkého střetu mezi liberálním kapitalismem a komunismem.³⁰

---

²⁹ Srov. PETRÁČEK, T. *Církev a národ: role kněží a církve v národním obrození*. In: *Vlastenectví, církve a společnost v proměnách 19. a 20. století*. Příspěvky z konference konané na počest dvoustého výročí narození vlasteneckého kněze a regionálního historika Josefa Mnohoslava Roštlapila dne 15. září 2009 v Dobrušce. Dobruška: Město Dobruška, 2009. ISBN 978-80-254-5633-0, s. 43–55.

³⁰ Srov. HOBBSAWM, E. *Věk extrémů: Krátké 20. století 1914 – 1991*. Překlad J. Pečirková a P. Štěpánek. Praha: Argo, 1998. ISBN 978-80-257-0302-1.

Krátké 20. století začíná třicetiletým katastrofickým obdobím zhroucení společnosti ve dvou světových válkách a velké hospodářské krizi, ve které se zrodily extrémní fašismus a bolševického komunismu. Byly důsledkem hledání nové společnosti. Věk katastrofy přežila liberální demokracie jen díky bizarní kooperaci západních demokracií s bolševickým Sovětským svazem. Po roce 1945 následuje na západě třicetiletá éra rozvoje a prosperity, v naší zemi v roce 1948 přerušena socialistickým experimentem. Se zhroucením socialistické éry se dějiny krátkého 20. století uzavírají.³¹

Jako dějinný mezník první poloviny 20. století se nejlépe hodí 1. světová válka. Pohlédneme-li na „velkou válku“ z celosvětového pohledu, můžeme jako přesnější mezník stanovit rok 1917. Světové dění se přesunuje mimo Evropu (tzv. „americké století“) a rodí se totalitní ideologie (bolševismus v Rusku). USA a Rusko budou v následujících letech určovat světový řád. První světová válka byla válečný konflikt ve své době nevídaných rozměrů. Interpretuje se dokonce jako „základní katastrofa“ celého století. Během ní byl rozbit stávající politický, sociální, hospodářský a kulturní řád evropských společností a tradičních světových velmocí.³²

Války obecně lze považovat za hlavní rys 20. století. Mezi lety 1904 – 1953 jde i o války občanské, genocidní a policidní. Termínem „policidní“ se nazývá válka, která je vedena vládami zemi proti vlastním obyvatelům, např. mladoturecký režim za 1. světové války, sovětský režim od 20. do 50. let, či německý nacionálněsocialistický režim v letech 1933 – 1945.³³

---

³¹ Srov. HOBSBAWM, E. *Věk extrémů: Krátké 20. století 1914 – 1991*. Překlad J. Pečírková a P. Štěpánek. Praha: Argo, 1998. ISBN 978-80-257-0302-1.

³² Srov. Tamtéž.

³³ Srov. DVOŘÁK T., FASORA L., CHOCHOLÁČ B., et al. *Úvod do studia dějepisu – 1. díl*. Masarykova univerzita Brno, 2014. ISBN 978-80-210-7013-4. [online: pdf]. [cit. 5. května 2019].

3. STRUČNÁ HISTORIE MĚSTA SUŠICE SE ZAMĚŘENÍM NA CÍRKEVNÍ HISTORII DO ROKU 1900

Historie Sušice není ucelená a neexistuje příliš dostupných pramenů. Město bylo několikrát postiženo ničivými požáry, kdy shořela i velká část historických dokumentů. Josef Ambrož Gabriel uvádí ve svém díle „*Královské město Sušice a okolí*“, že pravděpodobně byla velká část archivních dokumentů zavezena do papíren jako starý papír. Do archivních dokumentů měli dokonce balit kupci své zboží.³⁴

Sušice je poprvé písemně zmíněna v listině Albrechta IV. z Bogenu ze dne 25. března 1233. Byla označena SCHVTENHOVEN s farním kostelem. Albrecht IV. z Bogenu ji odkázal premonstrátům ve Windbergu. Faktickými disponenty se však stali dědicové Bogenů Wittelsbachové. S Wittelsbachy se dostal do válečného konfliktu český král Přemysl Otakar II. Držba Sušicka mohla být rovněž jedním z důvodů vzájemného sváru. Mírovou smlouvou z ledna 1273 byla Sušice definitivně navracena do majetku českého krále. Král nyní mohl stabilizovat území založením nového královského města. Sušice již v té době musela plnit některé centrální hospodářské funkce. Nové královské město muselo navázat na starší rozvinuté ekonomické vztahy.³⁵

Přemysl Otakar II. pravděpodobně nestihl provést lokaci nového královského města. Po roce 1273 ho plně zaměstnal spor s osudovým rivalem, římským králem Rudolfem Habsburským. Založení Sušice se tedy zřejmě stalo až po překonání vnitrostátní krize za jeho syna Václava II. v letech 1283 – 1290. Německý název Schüttenhofen začal v latinsky psaných písemnostech ustupovat výrazu Sicca (z latinského suchý) a od poloviny 14. století Sussicz, který se již kryje se současným jménem Sušice. Německé toponymum stojí samostatně a latinská a česká podoba jsou vůči němu nezávislé.³⁶

Sušice patřila svým významem mezi ostatními královskými městy od počátku do podprůměru. Právně podléhala Starému Městu pražskému, z městské kanceláře předhusitské doby se však dochovalo mizivé množství písemností. Hospodářství města bylo založeno na nezbytném venkovském zázemí, které podle privilegia Jana Lucemburského z 21. března 1325 tvořila rýžoviště, lesy, šosovní vesnice a další nemovitě příslušenství. Král Jan Lucemburský dal město roku 1322 obehnat hradbami.³⁷

---

³⁴ Srov. GABRIEL, J. A. *Královské město Sušice a jeho okolí, aneb popis všech v okresu Sušickém ležících měst, městeček, vesnic, samot, kostelů, hradů a tvrzí, všech zemských panství a statků*. Praha: Tiskem Dra. Edwarda Grégra, 1868, 276 s. ISBN neuvedeno.

³⁵ Srov. JANÁK, A. *Dějiny Sušicka*. In: Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938, 450 s. ISBN neuvedeno.

³⁶ Srov. Tamtéž.

³⁷ Srov. Tamtéž.

Dosvědčuje to kamenná deska s latinským nápisem, vsazená původně do Velké městské brány. Po zboření brány byla zazděna ve vestibulu sušické radnice. Deska patří k nejstarším historickým památkám města.³⁸

Latinský nápis zní:

„Anno Domini MCCCXXII. Johannes Primus Bohemiae et Poloniae rex comesque Lucemburgensis, filius Henrici imperatoris Romanorum christianissimi, hanc civitatem muro fecit circumdari, cuius magnifici regis ac suorum progenitorum aeterna memoria sit in caelis. Amen.“

V českém překladu: *„Léta Páně 1322. Jan První, český a polský král, a hrabě lucemburský, syn Jindřicha, císaře římského nejkřesťanštějšího, dal toto město obehnat hradbou, kteréžto vznešeného krále a jeho potomků věčná památka budiž na nebesích. Amen.“*³⁹

Vyčerpání hospodářského rozvoje, ekonomická stagnace zaviněná morovými epidemiemi a rozbroje napříč jednotlivými sociálními vrstvami se staly podkladem pro společenskou krizi. S propuknutím husitské revoluce se Sušičtí postavili na stranu radikální husitské levice. Po příklonu Prahy k umírněnějšímu husitskému proudu ji opustili a zařadili se do tábořského městského svazu. Tábořský svaz přinesl městu jisté posílení bezpečnosti; v těsné blízkosti sídlil na hradě Rabí Jan Švihovský z Rýzemberka, pacifikovaný dvojím dobytím Janem Žižkou.⁴⁰ Nedlouho po bitvě u Lipan zaujali smířlivý postoj k Zikmundovi Lucemburskému. Zikmund Lucemburský jim listinou z 18. listopadu 1436 potvrdil všechna starší privilegia a pozemkové držby.⁴¹

V 15. století město upevňovalo svou suverenitu. Na svém panství zřídilo módní a výnosné rybníky, přikoupilo okolní vesnice. Budováním město reagovalo na rostoucí hospodářský potenciál šlechtického velkostatku. Sušičtí se orientovali více na dálkový obchod, dováželi levnou bavorskou sůl výměnou za slad. Cech sladovnický měl v Sušici nejvýznamnější pozici.⁴²

---

³⁸ JANÁK, A. *Dějiny Sušicka*. In: Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici, s 323. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938, 450 s. ISBN neuváděno.

³⁹ Český překlad dostupný online: WWW:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Radnice_v_Su%C5%A1ici>. [cit. 25. listopadu 2017]

⁴⁰ Srov. JANÁK, A. *Dějiny Sušicka*. In: Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938, 450 s. ISBN neuváděno.

⁴¹ Srov. Tamtéž.

⁴² Srov. LHOTÁK, J.; PACHNER, J.; RAZIM V. *Památky města Sušice*. Sušice: vydalo město Sušice ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2012. ISBN 978-80-260-2851-2.

Náboženské poměry v Čechách zapříčinily jednu z těžkých ran, které Sušice utrpěla v 16. století. Sušice se zúčastnila odboje proti habsburskému králi Ferdinandu I. Když byli němečtí protestanté a české stavy poraženi, využil Ferdinand nezdařený pokus o odboj k potrestání českých stavů a posílení královské moci.⁴³

Sušice musela roku 1547 uhradit vysokou pokutu 1 500 kop míšeňských grošů, odevzdat celý pozemkový majetek a přijmout diktát císařského rychtáře, který dohlížel na činnost městské rady. Úřad královského rychtáře se udržel až do roku 1788, kdy byla za Josefa II. městská správa nahrazena magistrátem. Ke královskému trestu se přidružily tři ničivé požáry z let 1502, 1544 a 1592.⁴⁴

V letech 1535 – 1608 v Sušici znovu vzrostl solní obchod, který přinesl majetkový prospěch měšťanstvu. Měšťané mající privilegium vařit pivo pěstovali hodně chmele, jednak pro vlastní potřebu, jednak pro vývoz. Chmelnice se na Sušicku udržely až do 18. století. Sušice se stává hospodářským střediskem kraje. Sladovníci, jakožto nejzámožnější občané města, rozhodovali ve správě města. Kniha sladovnického cechu je nejstarší knižní památkou sušického archivu. Její záznamy počínají rokem 1464.⁴⁵

Měšťané se také v duchu vrcholícího humanismu zabývali intelektuálními aktivitami. Ve městech jsou zřizovány latinské školy. O počátcích latinské školy v Sušici doposud nemáme žádné zmínky. Ve starších dobách býval ve škole školní správce, zpravidla mistr nebo bakalář, a kantor. Později ještě jeden nebo dva učitelé. Z učitelů působili na sušické latinské škole ve 2. polovině 16. století Jan Kaňkovský, Jiří Xenofil a Jiří Malinovský.⁴⁶

---

⁴³ Srov. GABRIEL, J. A. *Královské město Sušice a jeho okolí, aneb popis všech v okrese Sušickém ležících měst, městeček, vesnic, samot, kostelů, hradů a tvrzí, všech zemských panství a statků*. Praha: Tiskem Dra. Edwarda Grégra, 1868, 276 s. ISBN nevedeno.

⁴³ Srov. JANÁK, A. *Dějiny Sušicka*. In: Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938, 450 s. ISBN nevedeno.

⁴⁴ Srov. LHOTÁK, J.; PACHNER, J.; RAZIM V. *Památky města Sušice*. Sušice: vydalo město Sušice ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2012. ISBN 978-80-260-2851-2.

⁴⁵ Srov. JANÁK, A. *Dějiny Sušicka*. In: Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938, 450 s. ISBN nevedeno a Srov. Státní okresní archiv Klatovy. *Cech sladovníků Sušice (1464) 1512–1765*. Inventář. Archivní pomůcka zpracovaná Evou Havlovičovou dne 26. 8. 2014- č. j. SOAP/040-0616/2014. [online]. Dostupné na: WWW:< <https://docplayer.cz/142016291-Cech-sladovniku-susice-1464-el-nad-c-ap-c-535.html> >. [cit. 5. února 2019].

⁴⁶ Srov. LHOTÁK, J.; PACHNER, J.; RAZIM V. *Památky města Sušice*. Sušice: vydalo město Sušice ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2012. ISBN 978-80-260-2851-2.

Město hospodařilo dobře, do 17. století vstupovalo s pevnými finančními základy. Bohužel slibný rozvoj byl zastaven třicetiletou válkou. Sušice se od dob husitské náboženské reformace a později vlivem českobratrského učení a německého luterství odcizila katolické víře. Proto za stavovského odboje proti Matyášovi a Ferdinandovi II. v letech 1618 – 1620 plně podporovala povstání. Důsledky druhého stavovského odboje znamenaly pro Sušici konec utrakvistické epochy. 27. září 1620 se Sušice dobrovolně vzdala císařskému generálu Donu Baltasarovi de Marradas, který si vojenským tažením od Českých Budějovic zajistil jihozápad Čech. Podruhé ve svých dějinách musela odevzdat všechny hospodářské požitky a přijmout gubernátora Martina de Hoeff-Huerty. Popraven nebyl ze Sušicka nikdo. Ale zkonfiskovány byly nejlepší statky v kraji.⁴⁷

Po zajištění majetku proticísařských rebelů následovala postupná rekatolizace sušického obyvatelstva. Zemi museli opustit nekatoličtí kněží a kazatelé. Ze Sušice odchází evangelický děkan Jan Jiří Galli. Obsazování uprázdněných far katolickým kněžstvem nebylo jednoduché, kněží byl velký nedostatek. Zřetelně to ukazuje rozdělení farností roku 1624: sušický farář Tobiáš Regalius zastával kněžskou funkci na farách v Kašperských Horách s Rejštejnem, ve Zbynicích, na Zdouni, ve Svojsčicích, Petrovicích, u sv. Mouřence a v Hartmanicích. Od roku 1625 tlak na obyvatelstvo sílí. V roce 1625 přikazuje královský podkomoří Přibík Jeníšek z Újezda, reformační komisař pro Prácheňský kraj, aby nekatolíkům nebylo povoleno provozovat živnosti. Krátce nato posílá na Sušicko jezuitu Václava Chanovského, který úspěšně působil jako misionář na jiných místech v Prácheňském kraji, aby po dobu 14 dní vyučoval katolickému náboženství. Ani jezuitská misie se neosvědčila. Měšťanům byly odnímány živnosti, hrozilo dosazení cizího rychtáře a konečně byla do města dána vojenská posádka, aby obměkčila tvrdé hlavy Sušických. Ti nejneústupnější museli město a české království opustit. Mnozí vzdorovali ještě na konci 20. let 17. stol., čímž se Sušice dostala na seznam zatvrzelých a jen obtížně rekatolizaci podléhajících měst.⁴⁸ Postupnému znovuprosazování katolické víry mělo napomoci zřízení kapucínského kláštera. Z finančních důvodů byl založen ale až na počátku 50. let 17. století.⁴⁹

---

⁴⁷ Srov. LHOTÁK, J.; PACHNER, J.; RAZIM V. *Památky města Sušice*. Sušice: vydalo město Sušice ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2012. ISBN 978-80-260-2851-2.

⁴⁸ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Kronika města Sušice 1851–1900*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<[http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/](http://www.http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/)> [cit. 22. února 2018].

⁴⁹ Srov. JANÁK, A. *Dějiny Sušicka*. In: Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938, 450 s. ISBN neuvedeno.

Třicetiletá válka dovršila zkázu Sušicka. V zimě roku 1640 bylo u Sušice rozloženo vojsko císařského generála Ottavia Piccolominiho, ve městě mělo hlavní stan. Zápis v městských registrech z roku 1640 ukazuje, jakých obětí si od obyvatel vyžádalo vydržování vojska. Měsíční náklad na vydržování posádky pluku činil 18 732 zlatých. Tuto částku muselo zaplatit 2567 měšťanů a poddaných v Sušici a na přilehlých panstvích. Na jednoho obyvatele připadlo 7,18 zlatých měsíčně. Poškození města následkem vojenských průtahů bylo mizivé. Sušice však častými průchody a ubytováním vojska upadla do tak velkých dluhů, že musela žádat o zvláštní moratorium, jednat o slevu dluhů s věřiteli, anebo jim zastavovat své statky. Hospodářský pokles po válce se projevoval ztíženým odbytem, který zavinila i předchozí depopulizace: roku 1677 žilo v Sušici na 2100 obyvatel. Počátkem 18. století byla Sušice jedním z nejzadluženějších měst v Čechách. Obrovský požár z 20. července 1707 obtížnou situaci ještě zhoršil. Během dvou hodin se téměř celé město proměnilo v hromádku popela. Shořelo 128 domů, 10 dvorů a 28 domků na předměstí. Zahynulo 31 osob. Škoda na obecním majetku dosáhla 157 670 zlatých.⁵⁰

Do života města stále intenzivněji vstupovala státní moc. Celé městské panství se na počátku 50. let 18. století pronajalo. Reformou Franze Antona Raaba (pozemková reforma, tzv. raabisace) bylo potom rozhodnuto panství likvidovat v tom smyslu, že se rozparcelovala vrchnostenská půda až na lesní plochy a poplužní dvory se rozprodaly soukromým zájemcům. Panování Marie Terezie reformovalo veřejnou správu. V Prácheňském kraji byl ustanoven roku 1751 jediný hejtman (státní úředník) místo původních dvou stavovských hejtmanů. Jeho úředním sídlem se stal Písek. V soudnictví byly zrušeny staré hrdelní soudy ve městech včetně Sušice. Právo soudit zločiny a vykonat popravu bylo ponecháno od roku 1766 pouze Písku. Stát měl výsostný zájem i na městské správě. V roce 1788 nadobro zrušil středověký systém rotace konšelů v čele s purkmistrem a nahradil ho regulovaným magistrátem, ve kterém působili profesionální byrokraté. Jednotlivá česká města se rozdělila do kategorií podle výše obecního majetku. Sušice připadla do IV. kategorie s právem obsazovat bezplatný úřad purkmistra a dvou magistrátních radů a jeden úřad rady placeného. Tento systém pokračoval do roku 1850.⁵¹

---

⁵⁰ Srov. JANÁK, A. *Dějiny Sušicka*. In: Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938, 450 s. ISBN neuvedeno.

⁵¹ Srov. LHOTÁK, J.; PACHNER, J.; RAZIM V. *Památky města Sušice*. Sušice: vydalo město Sušice ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2012. ISBN 978-80-260-2851-2.

Novým nábojem pro rozvoj města se stal průmysl. Sírkařství proslavilo Sušici po celém světě. Skromné počátky výroby sirek v roce 1839 jsou spojeny se jménem truhlářského tovaryše Vojtěcha Scheinosta. S přispěním kapitálu židovského obchodníka Bernarda Fürtha se mu otevřely nové perspektivy. Společně vybudovali dvě samostatné sirkárenské továrny, později zapojené do širšího výrobního koncernu Solo. Dalším výrobním artiklem města bylo koželužství v režii židovské řemeslnické rodiny Schwarzkopřů.⁵²

Vliv a význam židovského kapitálu, který se projevoval ve městě především v sírkařství, vedly ve spojení s událostmi ve středočeských Hostomicích k živelnému antisemitskému vystoupení během březnových trhů roku 1866. Rabování a ataky židovských domů a živností, kterým nedokázal zabránit svým vystoupením a domluvou ani místní děkan Matěj Petr (byl navíc při ataku také zraněn), umravnil až vojenský konvoj z Písku.⁵³

Přerod královského města pozdního feudalismu v moderní město rozpohybovaly změny ve státní správě. Patrimonijní správu nahradilo zřízení krajů a dvojúrovňových okresů. Sušice byla doposud sídlem patrimonium, nově se zařadila do kraje Plzeňského a stala se sídlem okresního hejtmánství, které v sobě zahrnovalo dva soudní okresy: sušický a kašperskohorský.⁵⁴

V roce 1873 se z nich vyčlenil soudní okres hartmanický. Celkem obhospodařovala 141 politických obcí. S reorganizací státní správy byla převedena část státní agendy do pravomocí nově konstituovaných obecních samospráv. Uvolnění osobní svobody, rozšíření vzdělání mezi lid, zlepšení poměrů poddaných probudilo národní uvědomění mnoha lidí. K národnímu životu se probudila i Sušice. Myšlenky národního vědomí se do provinčního města dostávaly dopravou. Národní vědomí v Sušici posilovala ochotnická divadelní společnost a četné vlastenecké spolky.⁵⁵

---

⁵² Srov. JANÁK, A. *Dějiny Sušicka*. In Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938, 450 s. ISBN neuváděno.

⁵³ Srov. Tamtéž.

⁵⁴ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Kronika města Sušice 1851–1900*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>> [cit. 12. prosince 2018].

⁵⁵ Srov. JANÁK, A. *Dějiny Sušicka*. In Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938, 450 s. ISBN neuváděno.

Do přelomu století se město úspěšně modernizovalo. Od roku 1871 mělo chlapeckou měšťanskou školu, v roce 1880 přibyla dívčí. Od roku 1879 pravidelně vycházely místní noviny, bylo založeno muzeum (1880). V letech 1897 – 1898 proběhla elektrifikace města, roku 1898 byla otevřena nová okresní nemocnice. V roce 1900 se v sále hotelu Koruna začala pořádat kinematografická představení následována rozvodem telefonu. Město se rozvíjelo a počet obyvatel rostl. Roku 1850 měla Sušice 3757 obyvatel, těsně před vypuknutím první světové války již 6929.⁵⁶

---

⁵⁶ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Kronika města Sušice 1851–1900*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<[http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/](http://www.http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/)> [cit. 25. července 2019] a Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 14. července 2019].

4. HISTORIE FARNOSTI V LETECH 1900 – 1914

4.1. Seznámení s farností

Římskokatolická farnost Sušice je územním společenstvím římských katolíků v rámci sušicko-nepomuckého vikariátu v českobudějovické diecézi.

Sušice je centrem farního obvodu (kollatury), který kromě Farnosti Sušice zahrnuje spravované Farnosti Budětice, Dlouhá Ves, Kolinec, Mlázovy, Rabí, Dobrá Voda, Petrovice u Sušice, Hartmanice, Hůrka, Kašperské Hory, Mouřenec, Prášily, Rejštejn a Srní. Sušické farnosti patří v Sušici Kaple sv. Andělů Strážných, Kostel sv. Václava, Kostel Nanebevzetí Panny Marie, Oratorium v nemocnici a Oratorium v domově důchodců, Kaple Nejsvětější Trojice a Kaple sv. Rocha.⁵⁷

V sušickém vikariátu je 40 farností. Obyvatel diecéze je cca 40 000, z toho je 15 078 římských katolíků.⁵⁸

Farnost od středověku tvořila základ církevní i státní správy. Ve vymezení farnosti je vždy kombinován teritoriální i personální prvek. Teritoriální prvek tvoří území, personální prvek lidé ve farnosti: katoličtí věřící (farníci) a farní duchovenstvo.⁵⁹

Duchovní tvořili specifickou vrstvu společnosti. Jednalo se o muže, kteří si byli vědomi své výlučnosti, ale sociálním původem se příliš nelišili od svých farníků. Odlišovali se vzděláním, poněkud odlišným způsobem myšlení. Kněžství samo o sobě znamenalo společenskou prestiž. Novokněz se stal kaplanem, udílel svátosti, spolupodílel se na řízení farnosti, zpovídal, chodil učit náboženství do škol. Podobně jako farář mezi svěřenými farníky kultivoval mezilidské i rodinné vztahy, šířil a uskutečňoval myšlenky lásky, svornosti a bratrství mezi lidmi. Vychovával, vzdělával a eticky spolupůsobil po duchovní stránce na děti i dospělé. Přejímal zvyky farářů, případně se proti některým vymezil.⁶⁰

---

⁵⁷ Srov. BISKUPSTVÍ ČESKOBUDĚJOVICKÉ. *Vikariát Sušice a Nepomuk*. [online]. České Budějovice: BCB.cz. Dostupné na WWW:<<http://katalog.bcb.cz/Katalog/Vikariaty/Susice-Nepomuk>>. [cit. 7. dubna 2018].

⁵⁸ Statistické údaje pocházejí z r. 2007. Vikariát Sušice je odvozen polovinou okresu Klatovy. srov. Tamtéž.

⁵⁹ Srov. *Památky pro život. OBNOVA VYUŽITÍ MANAGEMENT*. [online]. Farní muzeum v Kondraci. Využití areálu kostela a fary v Kondraci pro účely cestovního ruchu. Ukázka projektu ke stažení. Dostupné na WWW:<http://www.pamatkyprozivot.cz/img/clanky_next/A1_6.pdf>. [cit. 7. dubna 2018].

⁶⁰ Srov. Tamtéž.

V každém případě se stal plnohodnotným členem útlé a privilegované vrstvy společnosti, která si byla svého výjimečného postavení vědoma a střežila práva, kterých jednou nabyla. S přibývajícím věkem se přirozeně více či méně měnila i povaha kněze, na samotnou kněžskou identitu ale roky velký vliv neměly. Mezi mladými i starými převažovaly tři společné znaky: vědomí služby, vlastní výlučnosti a věčného řádu. Duchovenstvo bývalo konzervativní a pod pojmem „obecné blaho“ si klérus představoval něco zcela jiného než antiklerikální liberálové. Na druhou stranu kněžským pomazáním novokněz neztrácel lidskou přirozenost a své kořeny. Díky rodinnému původu, národnosti a bydlení ve stejné oblasti byl svým farníkům v mnoha ohledech blízký.⁶¹

4.2. Poutní místa sušické farnosti

V Sušici (obr. č. 2 a 3) se poutními místy staly Kaple svatých Andělů Strážných a Kostel sv. Felixe z Kantalicia řádu bratří kapucínů (dále jen „kapucínský klášter“). V blízkém okolí kostel Narození Panny Marie ve Strašíně, kostel Panny Marie Sněžné v Kašperských Horách, kostel Zvěstování Páně ve Zbynicích, kostel sv. Vintíře na Dobré Vodě u Hartmanic a kostel Nanebevzetí Panny Marie v Nezamyslicích v Nezamyslicích. Lidé považovali za poutní místa i mariánskou kapli v Hauswaldu a maličké Četice. Tato dvě místa však nebyla církevně uznána, jedná se o patrocina, slavnosti patronů, jimž jsou kostel anebo mešní kaple zasvěceny. V současnosti se skutečné poutní místo od místa patrocina nerozlišuje.⁶²

4.2.1. Kaple svatých Andělů Strážných

Kaple svatých Andělů Strážných (obr. č. 4 a 5) na vrchu zvaném v lidové mluvě „Andělíček“ byla založena v září 1683. O jejím původu kolují už několik století zbožné pověsti, které nemají zaručený základ. Důležitá listina dokládající původ kaple existovala v opisu u knížecí arcibiskupské konsistoře pražské. Byla zaslána 29. října 1682 od císařského rychtáře a sušického purkmistra a konšelů k tehdejšímu arcibiskupovi pražskému, k jehož diecézi tehdy Sušice patřila.⁶³

---

⁶¹ Srov. *Památky pro život. OBNOVA VYUŽITÍ MANAGEMENT*. [online]. Farní muzeum v Kondraci. Využití areálu kostela a fary v Kondraci pro účely cestovního ruchu. Ukázka projektu ke stažení. Dostupné na WWW:<http://www.pamatkyprozivot.cz/img/clanky_next/A1_6.pdf>. [cit. 7. dubna 2018].

⁶² Srov. POKORNÝ, M. *Poutní tradice Šumavy (Sušicko)*, 150 s. Sušice: Nakladatelství Dr. Radovan Rebstöck, tisk Tiskárny Vimperk, 2002. ISBN 80-85301-84-9.

⁶³ Srov. DUŠEK, M. *Památná slova ku 200letému jubileu založení kaple sv. Anděla Strážce na vrchu „Stráži“ u kr. města Sušice, slavenému v měsíci září L. P. 1883*. Sušice: Tiskem knihtiskárny Aleše Jánského, 1885. ISBN neuvedeno.

Přední občané města oznamují panu arcibiskupovi, že se dvě šlechtné a zbožné paní, Alžběta Meřková, roz. Rozacinka z Karlsperku a Rosina Poxina Weissenregnerová z Vravčova rozhodly nechat postavit Kapli svatých Andělů Strážných na vrchu poblíž města Sušice, od starodávna nazývaném „Stráž.“⁶⁴

Paní Rosina Weissenregnerová poskytla pro začátek finanční obnos a paní Alžběta Meřková propůjčila volnou cestu přes svůj pozemek. Prostředky obou dam však celou stavbu nepokryly, proto se chopili záležitosti i sušičtí občané a kapli dohotovili ze sbírek. Dále přední sušičtí občané prosí, aby pan arcibiskup sám kapli vysvětil. Žádají, aby do doby, než se bude moci sám pan arcibiskup k vysvěcení dostavit, mohl kapli požehnat místní děkan páter Jan Gotthard, vikář prácheňského kraje.⁶⁵

„Léta Páně 1683 dne 3. srpna byla tato kaple na počest sv. Anděla Strážného péčí a přičinlivostí velectihodného P. Ladislava z Bilina, kapucína, kazatele při archivním chrámu v kr. městě Sušici za souhlasu slavného magistrátu a celé obce během předešlého a tohoto roku ze základů vystavena, od nejdůstojnějšího pána, pana Jana Dlouhovského z Dlouhé Vsi, biskupa Mileviténského, světicího biskupa pražského slavným obřadem vodou gregoriánskou posvěcena a týž biskup v ní první oběť mše Sv. Bohu Nejdobrotivějšímu a Nejvyššímu za nejmilostivějšího císaře a krále českého Leopolda I. sloužil za přítomnosti vysoce důstojného pána, pana Václava Michala Šebastiana Zbraslavského ze Svatavy, stoličního chrámu u sv. Víta v Praze kanovníka a praelata infulovaného; veledůstojného pana Jana Gottharda, kr. města Sušice děkana a vikáře; veledůstojného pana Jana Speráta, děkana Nepomuckého; důstojného pana Šimona Břejchy, faráře Vacovského, jakož i urozeného pana Jana Burggrafa, císařského soudce; pana Kašpara Rosenthalera, primátora; pánů konsulů, jakož i ostatních pánů senatorů a měšťanů, velikého množství lidí a mnohých pánů vůkolních; taktéž P. Marciana ze Solnohradu, kvardiana kapucínů v Sušici, P. Ladislava z Bilina, kazatele, P. Jana Křt. Z Prahy a P. Vojtěcha z Litoměřic, kapucínů. Bud' z toho pochválen Bůh, Nejblahoslavenější Panna Maria a svatí Andělé Strážní na věky Amen.“⁶⁶

---

⁶⁴ Srov. DUŠEK, M. *Památná slova ku 200letému jubileu založení kaple sv. Anděla Strážce na vrchu „Stráži“ u kr. města Sušice, slavenému v měsíci září L. P. 1883.* Sušice: Tiskem knihtiskárny Aleše Jánského, 1885. ISBN neuvedeno.

⁶⁵ Srov. Tamtéž.

⁶⁶ Srov. Tamtéž.

4.2.2. Kostel sv. Felixe z Kantalicia řádu bratří kapucínů

Kapucíni přišli do Sušice v roce 1641 na pozvání místního purkmistra, sušického děkana Šebestiána Zbraslavského ze Svatavy, hraběte Jindřicha Libštejnského z Kolowrat a jeho syna Františka Oldřicha, majitelů žichovického panství, aby poskytli duchovní útěchu obyvatelstvu postiženému třicetiletou válkou. Pro stavbu kláštera byla zakoupena děkanská zahrada a pozemek patřící ke špitálu chudých. Špatné hospodářské poměry však způsobily, že k položení základního kamene došlo až 17. září 1651. Nejprve byl postaven kostel. Ten byl na přání císaře Ferdinanda III. zasvěcen Felixi z Kantalicie. Císařovna-matka Eleonora, nevlastní matka Ferdinanda III. věnovala klášteru ostatky tohoto prvního kanonizovaného kapucína, které obdržela při jeho blahorečení. Velkou slavností bylo vysvěcení kostela 24. října 1655, kterému předsedal kardinál Arnošt Harrach. Teprve v letech 1668 byla stavba kláštera dokončena.⁶⁷

Kostel (obr. č. 6) byl slavnostně posvěcen 24. října 1655. Při dalších poutích směřovali věřící do kapucínského kláštera k uctění obrazu Mater Dolorosa, Panny Marie Bolestné (obr. č. 7). Stala se sušickou Madonou, ochránkyní a přimluvyní za město a okolí a uctívanou světicí.⁶⁸

Manželé Jindřich Michael Hyzrlé z Chodů a Eleonora Alžběta darovali tento milostný obraz⁶⁹ sušickým kapucínům v roce 1659. K darování se váže událost, která se stala o 10 let dříve na Zelený čtvrtek 1. dubna 1649 na zámku Lčovice na Prachaticku. Jindřich Hyzrlé dostal obraz darem od saského kurfiřta za diplomatickou službu na jeho dvoře. Manželka Eleonora byla těhotná a často se před obrazem modlila za šťastný porod. 1. dubna porodila syna, který nejevil známky života. Zavolali manžela, který se modlil v modlitební knize před obrazem Panny Marie žalmy a litanie ke všem svatým. Vzal dítě do náručí a snad mu dal umělé dýchání. Dítě ožilo. Ihned bylo přítomnou paní Napkovou pokřtěno a dostalo jméno František Michael. Když po křtu děkovali Pánu Bohu za záchranu syna, pohlédla matka k obrazu Panny Marie a s úžasem zpozorovala, jak z čela Panny Marie stéká krůpěj jako groš velká. Upozornila hned manžela na tento úkaz. Oba pak pozorovali, jak krev stéká přes obraz Panny Marie na druhý obraz Madony (Panny Marie Karmelské se škapulířem a Ježíškem v náručí), kde se rozdělila na dva proudy. Krev dopadala na modlitební knížku, z níž se předtím hrabě modlil.⁷⁰

---

⁶⁷ Srov. POKORNÝ, M. *Poutní tradice Šumavy (Sušicko)*, 150 s. Sušice: Nakladatelství Dr. Radovan Rebstöck, tisk Tiskárny Vimperk, 2002. ISBN 80-85301-84-9.

⁶⁸ Srov. Tamtéž.

⁶⁹ Srov. PROVINCIE KAPUCÍNŮ V České republice. *Historie milostného obrazu Panny Marie Bolestné v Sušici*. [online]. Dostupné na WWW:<<http://www.kapucini.cz/domains/kapucini.cz/index.php/susice/obraz-panny-marie-bolestne>>. [cit. 9. dubna 2018].

⁷⁰ Srov. Tamtéž.

Manželé se nepokládali za hodna, aby tento zázračný obraz měli ve svém příbytku a proto jej věnovali i s druhým obrazem a knihou kapucínům, kteří právě v Sušici stavěli klášter. Modlitební kniha se stala součástí rozsáhlé klášterní knihovny, která obsahovala cca 4 – 5 tisíc svazků. Při likvidaci kláštera v roce 1950 se minimálně jedna třetina knih, včetně oné modlitební, ztratila.⁷¹

4.3. Farnost Sušice na počátku 20. století

Počátek 20. století probíhal v Sušici poklidně. Na přelomu století se konalo sčítání lidu. V Sušici žilo 3288 mužů, 3685 žen, celkem 6973 obyvatel. Z nich bylo 6765 římských katolíků, 12 evangelíků, 196 Židů. K české národnosti náleželo 6761 obyvatel, k německé 211, k maďarské jeden. Ve městě se nacházelo celkem 577 obytných domů.⁷²

Většina obyvatel se hlásila k římskokatolickému náboženství. Bez vyznání není uveden nikdo. Katolický farář, v systému vytvořeném Josefem II., vykonával funkci státního úředníka. Vedl matriky pokřtěných, oddaných a zemřelých. Občan bez vyznání měl problém ohledně registrace jeho sňatku a s registrací narozených dětí. Ještě větším problémem byla výuka katolického náboženství ve škole. Podle školského zákona, který platil vydán od roku 1868, byla stále povinná. Nekatolíci zůstali z tohoto předmětu neklasifikováni. Museli však předložit potvrzení duchovního své církve, že jsou duchovně vzděláváni. Děti z rodin bez vyznání toto přinést nemohly. Potom následovala řada složitých úředních procedur, kterým se museli rodiče podrobit. Lidé zůstávali raději formálně katolíky, ale vystupovali často jako bojovní antiklerikálové.⁷³

Smutným obrazem doby byli žebrači. Ve městě bylo vždy dost chudiny odkázané na žebrotu. Roku 1782 byl založen chudinský ústav, jehož představeným se stal děkan. Bylo mu dáno k ruce několik otců chudých a účetní. Hlavním zdrojem příjmů chudinského ústavu byly dobrovolné dary zámožných obyvatel. Kromě toho se na chudé vybíralo v kostele pomocí sběracího pytlíčku se zvonkem.⁷⁴

---

⁷¹ Srov. PROVINCE KAPUCÍNŮ V České republice. *Historie milostného obrazu Panny Marie Bolestné v Sušici*. [online]. Dostupné na WWW:<<http://www.kapucini.cz/domains/kapucini.cz/index.php/susice/obraz-panny-marie-bolestne>>. [cit. 9. dubna 2018].

⁷² Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 19. dubna 2018].

⁷³ Srov. WEIS, M. *Českobudějovický biskup Josef Antonín Hůlka a první světová válka*. Košice: in: Dejiny cirkvi v novoveku, s. 151-161, 2014. ISBN 978-80-7165-951-8.

⁷⁴ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Kronika města Sušice 1851–1900*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<[http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/](http://www.http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/)>. [cit. 9. dubna 2018].

Děkan též umístil v kostele pokladničku, která žádala milodary pro chudé. Chudoba se léčila jen občasnými záplatami, které bídu a utrpení lidu nezhojily. Chudí lidé byli vyřazeni ze společenského života, z občanských práv a cítili velmi těžce své ponížení.⁷⁵

Sušickou farnost vedl děkan Msgre. Matěj Frána (obr. č. 8) od roku 1895 až do smrti v roce 1922.⁷⁶

Funkce kaplanů doznávaly změn. V červnu 1900 odešel první fundační kaplan Jan Šimánek do Věžné na Schwanzenberském patronátu, kde se stal administrátorem. Do září 1900 zůstalo jeho místo neobsazeno.⁷⁷ V září se přistěhoval novosvěcenec Josef Vaněk z Malého Boru a obsadil uprázdněné místo kaplana po Janu Šimánkovi. V prosinci opustil Sušici kaplan Jan Petr na nové působiště do Husince. Jeho místo převzal novosvěcenec Josef Stván, který se přistěhoval ze Soudčic u Březnice. O dva roky později, v březnu 1902, byl druhý kaplan Josef Vaněk přeložen do Břeskovic u Přeštic. Do Sušice nastoupil František Voráček, kaplan z Brčakovic. V září 1902 odešel ze Sušice Josef Stván do Albrechtce (Albrechtic). Na jeho místo nastoupil novosvěcenec František Chalupský ze Záboří.⁷⁸ V květnu 1904 opustil Sušici kaplan Tomáš Harant, aby se stal zámeckým kaplanem v Hrádku u Sušice. Toto místo se uprázdnilo úmrtím Františka Pravdy⁷⁹, zasloužilého českého spisovatele a povídkáře. Místo druhého kaplana v Sušici zůstalo neobsazeno až do 15. srpna 1906, kdy přišel Jan Mottl z Nezdic.⁸⁰

---

⁷⁵ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Kronika města Sušice 1851–1900*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<[http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/](http://www.http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/)>. [cit. 7. dubna 2018].

⁷⁶ Srov. Tamtéž.

⁷⁷ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011=. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 7. dubna 2018].

⁷⁸ Srov. Tamtéž.

⁷⁹ František Pravda, vlastním jménem Vojtěch Hlinka (1817 – 1904) byl český katolický kněz a autor povídek. Ovlivnily ho myšlenky Bernarda Bolzana. Od roku 1847 byl vychovatelem ve šlechtické rodině barona Sturmfedera v Hrádku u Sušice a zámeckým kaplanem. Jeho česky psané povídky se nesly v duchu katolické morálky a s důrazem na křesťanské hodnoty. Vkládal do nich národnostní a buditelské tendence. Jeho dílo bylo u prostých čtenářů, jeho současníků, velmi oblíbené. Později upadl v zapomnění. Knižně bylo vydáno asi 150 jeho spisů.

Srov. INFORMAČNÍ SERVER ŠUMAVANET.CZ VE SPOLUPRÁCI S OBECNÍM ÚŘADEM HRÁDEK. *Pravda, František*. [online]. Hrádek: Dostupné na WWW:<<https://www.sumavanet.cz/hradek/fr.asp?tab=snet&id=4211&burl=&pt=HS>>. [cit. 20. dubna 2018].

⁸⁰ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 21. dubna 2018].

Kaplan Jan Mottl přesídlil 1. srpna 1911 do Velhartic, aby tam vykonával funkci faráře. Druhý kaplan František Korál začal 1. července téhož roku zastávat funkci administrátora v Nezamyslicích. Do Sušice byl 1. července jmenován na místo kaplana Františka Korála zdejší rodák Adolf Mellan. Do Sušice přesídlil po jednorozhodnutí kaplanování v Nezamyslicích. Místo Jana Mottla obsadil 1. srpna novosvěcenec Rudolf Milota.⁸¹

4.4. Generální biskupské vizitace

V červnu 1900 vykonal českobudějovický biskup Msgr. Martin Josef Říha vizitaci na kašperskohorském vikariátě. Návštěvy nejvyšších duchovních vždy svědčily o velkém zájmu představeného o běžný život a všední starosti katolických věřících. Když Msgr. Martin Josef Říha přijel 17. června 1900 před pátou hodinou odpolední do Sušice na nádraží, aby dále pokračoval do Kašperských Hor, dostavila se na nádraží městská rada v čele s purkmistrem Karlem Uhlem, děkan Matěj Frána se všemi místními duchovními, velké množství zbožného lidu a družiček. Pana biskupa upřímně a srdečně pozdravili a doprovodili ho až za hranice města.⁸²

Následujícího roku Msgr. Martin Josef Říha oznámil generální vizitaci v sušickém vikariátě. Program byl náročný: Nezamyslice 15. a 16. dubna, Budětice 17. dubna, Bukovník 18. a 19. dubna, Žihobce 20. dubna, Strašín 21. dubna, Albrechtce 22. dubna, Dlouhá Ves 23. dubna, Petrovice 24. dubna, Hlavňovice 25. dubna, Svojišce 26. dubna, Hory Matky Boží 27. dubna.⁸³

Během vizitace se přihodila nehoda. Cesta do Albrechtce, který leží na vysokém kopci, bývala obtížně sjízdná. Když se pan biskup 22. dubna vracel po vizitaci Albrechtce zpět do Dlouhé Vsi a Sušice přes Brabčov⁸⁴, musel místy z kočáru vystoupit a jít pěšky. Na nejméně nebezpečném místě, na rovině u Brabčova, kočár havaroval. U cesty ve stráni stojí Kaplička sedmiboletné Panny Marie. Podle nápisu ji nechal postavit Karel Voigt, okresní lékař v Sušici a majitel Brabčova, na památku zemřelé matce.⁸⁵

---

⁸¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 21. dubna 2018].

⁸² Srov. Tamtéž.

⁸³ Srov. Tamtéž.

⁸⁴ Pozn.: obec Brabčov se nachází v těsné blízkosti Sušice směrem na Dlouhou Ves. Před 2. světovou válkou se v písemných pramenech začíná objevovat pod názvem Vrabcov (v lidové mluvě Vrabčov), který je platný dodnes.

⁸⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

„Nápis jest bohužel německý a má ráz provokace a jest pod sklem. Poněvadž zde cesta jest jinak dobrá, nebyla asi pozornost kočího vezoucího nejdůstojnějšího arcipastýře více tak ostražitá a to bylo bývalo osudným pro Jeho Excellenci. Zrovna zapadalo slunce, když povoz, patřící nejdůst. p. vikáři z Nezamyslic Josefu Štěpánovi, blížil se ku kapliče. Tu reflex slunce vnikl do očí koně, který se lekl, uskočil ku straně na koně druhého a srazil jej ze straně a padli oba dolů strhnouc za sebou vůz, v němž seděla Jeho Excellence s nejdůstojnějším p. kanovníkem Woneschem, děkanem budějovickým a s ceremoniářem důstojným pánem Josefem Pavlovicem. Pro nebezpečnost pádu byli by jistě všichni i s kočím a služebním biskupským museli se zabít, kdyby Prozřetelnost Boží je nebyla ochránila. Celá stráň podél cesty jest vysázena stromy a za jeden ten strom zachytilo kolo kočáru a točilo se tak dlouho až strom vyvrátilo z kořene. Tím zmírnil se pád kočáru, takže dopadával pomalu a nikomu neublížil. Končila tedy nehoda takto vážná šťastně a účastníkům vyjma leknutí se nikomu ničeho nestalo, zaplat' Bůh.“⁸⁶

4.5. Dobročinnost duchovních představitelů ve vztahu k Sušici

Msgre. Martin Josef Říha byl velký lidumil. Sušickým občanům pomohl po velkém požáru 26. července 1902. Večer vypukl oheň na dolejší předměstí v domě patřícím měšťanu Maxmilianu Mayerovi, místním nářečím zvaný Bouchalka. Plameny se rozšířily i na okolní stavení, na popel shořelo 19 domů, 6 stodol a 1 velká stáj purkmistra Uhla. Škoda byla odhadnuta na 120 000 korun, suma pojistného však škody kryla jen nepatrně. Vyhořelí utrpěli velké škody. Pan biskup daroval sušickým občanům, které postihl požár, 200 korun. Děkan Matěj Frána je rozdělil mezi nejchudší vyhořelé.⁸⁷

Msgre. Říha zemřel 7. února 1907. Sušičtí katoličtí věřící na biskupa Říhu věrně vzpomínali, mysleli i na jeho dobročinnost, kterou vůči nim projevoval.⁸⁸

---

⁸⁶ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*, s. 255. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

⁸⁷ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

⁸⁸ Srov. Tamtéž.

Novým českobudějovickým biskupem se po zemřelém Msgre. Martinu Josefovi Říhovi stává 4. prosince 1907 Msgre. Josef Antonín Hůlka (1851 – 1920). Jeho jmenování sušičtí přivítali s radostí, protože pocházel z nedalekých Vodolenov (Velenov).⁸⁹

Podobně jako Msgre. Martin Josef Říha byl i nový biskup Msgre. Josef Antonín Hůlka známý svou velkou dobročinností. Když v roce 1910 vypukla v Sušici série požárů, během níž vyhořel dům řezníka Karla Tichého, mlýn Aloise Achece, mlýn „U Rittrů“ patřící Jakubu Holubovi a dalších 17 obytných domů a pět stodol, daroval biskup Hůlka vyhořelým 150 korun. Městská rada je rozdělila podle potřeby.⁹⁰

Na rok 1906 připadlo rozdělení Nadační listiny Matěje Petra z roku 1885. Děkan Matěj Petr působil v Sušici v letech 1865 – 1886. Byl strýcem Klementa Petra, zakladatele Kongregace Petrinů. Působil i jako ředitel Spolku lidumilského. (Lidumilský spolek vznikl v prosinci 1814 a staral se o to, aby se pomáhalo chudým ve městě. Žil z výdělků ochotnického divadla, které svá představení konalo na městské radnici v Sušici. Krajský úřad v Písku však hraní na radnici zakázal, a tak ochotníci v letech 1822 – 1828 nemohli vystupovat. Roku 1827 se o tomto zákazu náhodně dozvěděl nejvyšší purkrabí českého království Karel hrabě Chotek. 28. února 1828 vydal dekret, který dává ochotníkům právo hrát šest představení ročně ve prospěch lidumilného spolku).⁹¹ Děkan Matěj Petr odkázal ke zřízení a vydržování 1 – 2 lůžek v nemocnici pod podmínkou, že město odevzdá nemocnici pod správu milosrdných sester sv. Karla Boromejského. Město Sušice ale nemocnici v udané lhůtě 6 let pod správu milosrdných sester nepředalo. Matěj Petr pamatoval i na tuto možnost. Prostředky byly podle nadační listiny pro případ, že sušická nemocnice nebude pod správou boromejek, použity na školní obědy pro chudé děti.⁹²

---

⁸⁹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

⁹⁰ Srov. Tamtéž.

⁹¹ Srov. TUREK, K. *Dějiny veřejné péče o chudé v Sušici od 14. století*. Sušice: In: Spořitelna města Sušice. Padesátá prvá účetní zpráva 1936, s. 20-34, 1937.

⁹² Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 14. července 2018].

4.6. Církevní památky

Město Sušice na časté žádosti děkana Matěje Frány přistoupilo k opravě zevnějšku děkanského chrámu Páně (obr. č. 9 a 10). Průčelí bylo provedeno v novogotické podobě. Byl snesen starý štít, postaven nový s gotickým křížem a přístavnicem z jižní strany. Zároveň byla původní jižní strana odstraněna a od základů byly postaveny nové gotické pilíře. Odstraněná zeď však byla tzv. „šancovní“. Byly v ní zaklenuty sloupy, které podíraly kostelní zdi a klenbu. Nová zeď musela být ozdravena, aby i ona zpevňovala kostel.⁹³

Nad hlavním oltářem Ježíše Krista v děkanském chrámu nebyl žádný kříž a ani věžička. Protože rozpočet stavby byl vyčerpán, rozhodl se děkan Matěj Frána nechat zhotovit na své náklady nad presbytář vkusný pozlacený Cyrilometodějský kříž.⁹⁴

Do kříže byla vložena listina:

„Pochválen buď Pán Ježíš Kristus! L. P. 1901, dne 7. září 1901, když po veškeré sv. církvi římsko katolické slaveno bylo milostivé léto,⁹⁵ na stolci papežském seděl sv. Otec Lev XIII. a císařem a králem byl František Josef I., arcibiskupem pražským pak Kardinál sv. římské církve svobodný Pán Lev Skrbenský. Biskupem budějovickým dr. Martin Říha, biskupem královéhradeckým znamenitý Čech a obránce sv. víry Jan Nep. Brynych, biskupem litoměřickým dr. Emanuel Schöbel. Dále, když místopředsedou českým byl hrabě Coudenhove, purkmistrem královského města Sušice Karel Uhl, majitel hospodářství v Sušici a děkanem rodák tedražický Matěj Frána⁹⁶,

⁹³ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

⁹⁴ Srov. Tamtéž.

⁹⁵ Milostivé léto vychází z Bible, především pak v Lv 25,8–17 (Kral, ČEP). Zde Hospodin přikazuje svému národu každý sedmý rok neobdělávat půdu, nechat ji odpočinout a o to, co na ní vyrostlo, se podělit s chudými. Po sedmi sedmiletých obdobích, tedy každý padesátý rok, má být vyhlášeno milostivé léto. Otroci izraelského původu mají být propuštěni a má jim být navrácen majetek, o který přišli. Biblická idea našla svou odezvu v římskokatolické církvi, která od roku 1300 slaví pravidelné i mimořádné Svaté roky. Věřící mohou získat všeobecné odpustky mimořádně slavnostním způsobem. Řádné jubileum se vyhláší každý 25. rok a trvá od Vánoc do Vánoc. Jubileum mimořádné se povoluje za zvláštních událostí na kratší dobu buď pro celou církev, anebo jen pro jistou oblast.

srov. ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. *Papež František*. [online]. Dostupné na WWW:<<http://www.cirkev.cz/cs/aktuality/160319papez-frantisek-o-puvodu-svatych-roku>>. [cit. 18. dubna 2018].

srov. BIBLE. *Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Gn 1,28-29. ČEP. Praha. Česká biblická společnost. 2015. ISBN 978-80-7545-001-2.

⁹⁶ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 256–257. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

byl tento kříž dovedným strojníkem Ignácem Čížkem za 50 zl. zhotoven a při obnově zevnějšku celého chrámu Páně, kterážto obnova stála 5000 zl., sem zasazen, aby hlásal potomkům, že obyvatelé Královského města Sušice a obcí přifařených byli upřímní synové církve římsko-katolické a zvláště velcí ctitelové Nejblahoslavenější Panny Marie. Když tuto listinu odkryješ a přečteš, za všechny dobrodince tohoto chrámu, zbožně se pomodli.“⁹⁷

Děkan Matěj Frána koupil pro děkanský chrám Páně v Sušici monstranci gotického slohu z cínového stříbra. Zhotovil ji pasíř Blažej Schättinger v Českých Budějovicích. Stála 60 korun. Hraběnka Josefa Chotková z Volšov darovala děkanskému chrámu Páně nový hedvábný ovnát s dalmatikami provedený v červené barvě. Václav Rokytický, farář na odpočinku v Hartmanicích, daroval děkanské budově obrazy dvanácti apoštolů.⁹⁸

Rekonstrukcí prošel i Chrám Páně Matky Boží. Byl opraven z milodarů, které sušičtí katoličtí věřící a městské instituce pečlivě strádali dvanáct let. Nejvíce přispěl děkan Matěj Frána a Městská spořitelna v Sušici. Rozpočet sestavil zednický mistr Václav Rudolf Mirvald ze Sušice v úhrnu 8 804,75 korun. Opravu zednický mistr Mirvald dokončil 4. září 1910.⁹⁹

Biskup Msgr. Antonín Josef Hůlka navštívil Sušici 2. září 1910, aby posvětil nově zřízený hlavní oltář v děkanském chrámu Páně, který zhotovil za sumu 505 korun František Kadeřábek, mistr kamenický v Praze. Následující den za asistence 20 kněží biskup Hůlka oltář posvětil. První mši sloužil děkan Matěj Frána. Po mši svaté šel průvod vedený panem biskupem na starý hřbitov, kde benefikovali Chrám Páně Matky Boží.¹⁰⁰

---

⁹⁷ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 256–257. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

⁹⁸ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

⁹⁹ Srov. Tamtéž.

¹⁰⁰ Srov. Tamtéž.

4.7. Zvony do Chrámu Páně Matky Boží

Po opravě byly pořízeny nové zvony. První větší zvon o váze 175,8 kg, byl pořízen v Praze za 624,56 korun. Má dva reliéfy – sv. Matěje a sv. Josefa, pěstouna Páně. Nese nápis: „*Léta Páně 1910, když byl purkmistrem kr. města Sušice Josef Seidl a děkanem Matěj Frána, byl jsem ulit.*“¹⁰¹ Největší zásluhu na pořízení zvonů měla paní Alžběta Blažková. Vedena velkou zbožností, chodila dům od domu a vyprosila celou sumu. Druhý zvon je zasvěcen Panně Marii. Jeho pořízení uhradila okresní nemocnice za 235 korun. Staré prasklé zvony byly uloženy v městském muzeu. Větší je opatřen reliéfem sv. Jana Evangelisty a nese latinský nápis: „*Esto procul fulmen sic praestet virginisomen, dum fidec Campana suor ad dethera spargit consos*“¹⁰² a český nápis: „*Nákladem kostela zcela obnoven 1756*“.¹⁰³

4.8. Hrabě Ferdinand Chotek a jeho manželka Josefa ve vztahu k Sušici

U příležitosti šedesátiletého panovnického jubilea císaře Františka Josefa I. (1908), který si oslavu svého jubilea přál vidět v dobročinnosti, a na paměť svých 70. narozenin, věnoval dlouhoveský hrabě Ferdinand Chotek¹⁰⁴ svůj velkostatek Volšovy Kongregaci bratří Nejsvětější Svátosti oltární v Českých Budějovicích. Při slavnostním odevzdání byl přítomen českobudějovický biskup Msgre. Josef Antonín Hůlka a generální představený kongregace František Pius Karpíšek z Českých Budějovic.¹⁰⁵

---

¹⁰¹ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 264. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

¹⁰² Tamtéž, s. 264

¹⁰³ Tamtéž, s. 264

¹⁰⁴ Dlouhoveský hrabě Ferdinand Chotek byl synem Jindřicha Chotka (1802 – 1864), politika a mecenáše. Vedl okresní hejtmanství v Týně nad Vltavou. Pak se stáhl do soukromí. Roku 1871 koupil zámek a statek Volšovy u Sušice. V roce 1876 se stal okresním starostou v Sušici. Byl nositelem titulu c. k. komořího. V zemských volbách v roce 1883 byl zvolen do Českého zemského sněmu v kurii velkostatkářské (nesvěřenecké velkostatky) a zapojil se i do celostátní politiky. V letech 1894 – 1905 byl poslancem Říšské rady. K roku 1901 se profesně uvádí jako komoří a statkář. Zemřel v červenci 1913 na svém zámku ve Volšovech.

Srov. NAVRÁTIL, M. *Almanach sněmu království Českého 1895–1901.* Praha: [s.n.], 1896. [online].

Kapitola Chotek Ferdinand hrabě. Dostupné na

WWW:<<http://archive.org/stream/almanachsnmukr00navrgoog#page/n356/mode/1up>>.

[cit. 30. dubna 2018].

¹⁰⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na

WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>.

[cit. 29. dubna 2018].

Kongregace bratří Nejsvětější Svátosti zde založila dětský útulek. Výchovu a ošetření chovanců, jichž bylo v útulku průměrně osmnáct, převzaly Chudé školské sestry de Notre Dame za vedení sestry Marie Mercedes Neivertové, představené útulku. S útulkem byla spojena i opatrovna pro děti zaměstnanců velkostatku, s průměrnou frekvencí dvacet dětí.¹⁰⁶

Hraběnka Josefa Chotková, rozená Sweerts-Sporková,¹⁰⁷ nechala při té samé příležitosti založit sirotčinec. Zakoupila hospodářství v Červených Dvorcích č. 7 od Josefa Würdingera za 33 tisíc zlatých, tj. 66 tisíc korun. Budovu, šestnáct polí a luk, mlýn „Volšovka“ a kupecký chrám věnovala spolku „Serafinské dílo lásky“ v Českých Budějovicích. Sirotčinec byl zařízen a ihned odevzdán do správy Kongregaci Chudých školských sester de Notre Dame v Horažďovicích. Průměrný počet chovanců je čtyřicet. O rok později byla v sirotčinci v Červených Dvorcích zbudována dobročinností paní hraběnky nová kaple. Děkan Matěj Frána ji 17. prosince 1909 slavnostně posvětil jako oratorium publicum na základě zplnomocnění od biskupského Ordinariátu v Českých Budějovicích.¹⁰⁸

4.9. Církevní slavnosti

V Sušici se každoročně konají pouti ke Kapli svatých Andělů Strážných (obr. č. 11), vždy první zářijovou nedělí. Tradice sahá hluboko do minulosti, snad až k roku 1683, kdy byla kaple postavena. Slavností na oslavu Spasitele na den svatých Andělů Strážných se dodnes účastní věřící ze všech far celého vikariátu i ze vzdálenějších oblastí.

V roce 1904 vedl slavnostní průvod na Stráž za asistence osmnácti kněží kanovník Václav Mach z Českých Budějovic a odsloužil zpívanou mši svatou. Ještě slavnější byly pouti pozdější. 6. září 1908 zavítal k pouti biskup Msgre. Josef Antonín Hůlka a vedl průvod z děkanského chrámu Páně ke svatým Andělům Strážným. Ačkoliv ten den panovalo nepříznivé počasí, účast věřících z města a okolí šla do desetitísíců.¹⁰⁹

---

¹⁰⁶ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 30. dubna 2018].

¹⁰⁷ Srov. VYŠINKOVÁ, M. *Po stopách působení katolické církve v sušické farnosti*, s. 21. Magisterská práce. Vedoucí práce: Ing. Vladimír Feldmann. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta. 1998 – 1999.

¹⁰⁸ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 30. dubna 2018].

¹⁰⁹ Srov. Tamtéž.

4.10. Sčítání lidu

Začátkem roku 1911 (od 1. ledna do 20. března) proběhlo v rakouském mocnářství všeobecné sčítání lidu. Při pročitání farní kroniky a kroniky města Sušice jsem zjistila téměř shodné podání obou pánů kronikářů. Rozdíly jsou pouze ve způsobu zápisu a v tom, že mapa politické obce Sušické a mapa Farnosti Sušice byly odlišné co do územní velikosti. Politická obec Sušická zahrnovala Sušici město, Sušici dolní předměstí, Sušici horní předměstí, Brabčov, Červené Dvorce a Zaluží. Farnost Sušice zahrnovala Sušici, Červené Dvorce, Brabčov, Zaluží, Divišov, Rok, Velkou Chmelnou, Malou Chmelnou, Dobršíň, Dolní Staňkovy a Volšovy. Počet obyvatel čítal 7263 osob, z toho 3402 mužů a 3861 žen. 7070 osob bylo římskokatolického vyznání, 179 židovského. Třináct osob vyznání evangelického a jeden bez vyznání. Čechů 6847, Němců 189. Domů celkem 598, z toho neobydlených třináct. V Sušici, v Červených Dvorcích převládali Češi, v Zaluží a v Brabčově Němci.¹¹⁰

4.11. Děkan Msgre. Matěj Frána

Děkan Matěj Frána působil v Sušici v letech 1895 – 1922. Byl významnou osobností nejen samotné farnosti, ale i celého města, velký lidumil a mecenáš. Jako první z duchovních správců Sušice se stal tajným papežským komořím u papeže (Benedikta XV.) s právem užívat titul Monsignore. Proto si jeho osobnost právem zaslouží pozornost.¹¹¹

---

¹¹⁰ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 266. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>; [cit. 29. dubna 2018] a

SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 9. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. dubna 2018].

¹¹¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>; [cit. 29. dubna 2018]

Narodil se 22. února 1863 v Tedražicích. Studoval v Klatovech, teologii poté v Hradci Králové, v Linci a v Praze, kde byl roku 1885 vysvěcen. Po studiích působil jako kaplan v Hroznětíně, byl katechetou na Žižkově, 1889 stal se farářem v Haselsdorfu, 1891 v Bohuslavě, 1894 v Chvatěrubech.¹¹²

6. listopadu 1895 byl zvolen děkanem v Sušici. Volba nebyla jednoduchá. O místo děkana v Sušici se dále ucházeli: katecheta v Sušici Antonín Polanský, kaplan ve Staňkově Antonín Hůrka, kaplan v Zalužanech Jan Žahourek, kaplan v Loučinci Václav Gödde, farář v Albrechtci Karel Ruth, kooperátor v Maria Taferl Emanuel Gregoriades. Tehdejší členové zastupitelstva a městské rady (Ondřej Tichý, Václav Aschenbrenner, Josef Blahovec, Tomáš Hrabý, Jiří Karl, Josef Seidl a další) si přáli zvolit děkanem sušického rodáka Emanuela Gregoriadese. Nového děkana volilo dvacet osm členů zastupitelstva. Antonín Polanský získal třináct hlasů a Václav Gödde jeden hlas. Teprve při druhé volbě dostal Matěj Frána sedmnáct hlasů a Antonín Polanský jedenáct hlasů.¹¹³

Starosta Karel Uhl doporučoval Matěje Fránu z toho důvodu, že byl rodákem ze sousední obce Tedražice, „*pocházel z rodičů zachovalých a vážených, znám je ze studentských let jako muž vzorný, milý, vlídný, úslužný a přátelský, znající poměry i potřeby města našeho.*“¹¹⁴

Druhý den po volbě obdržel starosta města Sušice Karel Uhl od Matěje Frány přípis, ve kterém děkoval za své zvolení a mezi jiným napsal: „... *naplněn radostí velikou, nevím, jak bych Vám, slovutný pane, i celé sl. městské radě, jakož i slovutnému zastupitelstvu poděkoval. Činím tak slovy Zaplať Pán Bůh a připojuji to ujištění, že budu se vynasnažovati, abych vzorným životem a laskavým s každým jednáním dobrodiní toho vděčným se prokázal, aby všichni viděli, že jste se ve mně nezmýlili.*“¹¹⁵

Děkanského úřadu se ujal 2. ledna 1896. Při příjezdu do Sušice byl slavnostně uvítán. Předcházela ho pověst kněze pokrokového, nemíchajícího se do stranických bojů. Byl oficiálně uvítán i od politické opozice.¹¹⁶

---

¹¹² SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925.* [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-, s. 17. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. dubna 2018].

¹¹³ Tamtéž, s. 17.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 17.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 17.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 17.

Msgr. Matěj Frána byl citlivý duchovní pastýř, obratný diplomat a dobrodinec. Uměl vyjednávat a vést diskusi. Zasloužil se z velké části svým vlastním finančním přispěním a z velké části vyjednáváním se zastupiteli královského města Sušice o opravu zevnějšku děkanského chrámu Páně. Svou dobročinností hodně přispěl k mnoha opravám církevních památek v Sušici. Jeho přičiněním dostal novou tvář chrám Matky Boží na starém hřbitově, byla opravena Kaple svatých Andělů Strážných na vrchu Stráž (Andělíček) i budova děkanství.¹¹⁷

Děkan Matěj Frána nechal doplnit jesličky v děkanském chrámu Páně o tři figury představující služebníky tří Králů. Cena jedné figurky byla 20 zlatých (40 korun). Část nákladů byla zaplacená z milodarů, část nákladem Matěje Frány. Jesličky byly zkompletovány a zhodnoceny na cenu 413 zlatých (826 korun). Zakoupil u pasíře Blažeje Schättingera novou patenu k malému baroknímu kalichu, náhradou za starou prasklou, v hodnotě 34 korun. Pro děkanský chrám Páně pořídil v Kongregaci Sester Nejsvětější Svátosti Oltářní v Českých Budějovicích za 80 korun novou kostelní korouhev s červenou tyčí. Dále zakoupil dvě bílé korouhve za 84 korun.¹¹⁸

4.12. Záznamy farní kroniky psané děkanem Fránou

Farní kronika, kterou po celou dobu vykonávání funkce děkana vedl Matěj Frána, poskytuje cenný zdroj informací o důležitých církevních událostech, opravách církevních památek a angažovanosti katolické církve v životě města. Zápisy děkana Matěje Frány jsou z mého pohledu psány krásnou češtinou počátku minulého století. V dobách, kdy byl pan děkan zdrav, není v kronice téměř vůbec škrtnuto a rukopis je úhledný, čitelný a stále stejný. Např. historii 1. světové války zaznamenal naprosto přesně a věcně. Poslední čtyři listy kroniky, které psal před svou smrtí († 1922), jeho blízcí se smrt už předznamenávají a pozornému oku neujde, že něco není v pořádku. Jeho písmo se náhle roztrásl, často škrtnul a přepisoval. V době, kdy byl při plné životní síle, taková situace nenastala.¹¹⁹

---

¹¹⁷ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 30. dubna 2018].

¹¹⁸ Srov. Tamtéž.

¹¹⁹ Srov. Tamtéž.

Ze záznamů děkana Matěje Frány se dozvídáme, že byla pozlacena stará barokní monstrance z čistého stříbra. Pozlatil ji pasíř Blažej Schättinger z Českých Budějovic za 226 korun, které hradil z jedné poloviny děkan Matěj Frána a z druhé poloviny město jako patron. Pasíř Schättinger monstranci odhadl na cenu 1 200 korun.¹²⁰

V záznamech se mj. dočteme, že Msgre. Matěj Frána v červenci 1911 vysvětil nově postavenou c. k. reálku v Sušici. Slavnost zahajoval průvod. Seřadil se na náměstí před radnicí v 10 hodin dopoledne.¹²¹ Zahajovalo ho kanderium, následováno sušickými spolky. Za nimi kráčeli žáci reálky a jejich profesori, sušické duchovenstvo, úřednictvo státních úřadů a učitelé měšťanských škol. Průvod uzavíral starosta města Karel Uhl s hosty a s celým obecním zastupitelstvem. Přítomnost zemského inspektora Nečáska a říšských a zemských poslanců Jana Sedláka, Karla Bassy a Jana Maška z Klatov byla farou i městem velmi vítána a dodávala slavnosti lesk a vážnost. Děkan Matěj Frána celebroid v aule budovy první mši svatou. Vysvěcení vykonal za asistence duchovních, pátera Charviana z řádu kapucínů v Sušici a katechetů měšťanských škol Františka Šabatky a Jana Malého. Asistovali i místní kaplani Adolf Mellan a Rudolf Milota. Ke slavnosti obdržela rada města mnoho telegramů. Jeden z nich byl i od českobudějovického biskupa Msgre. Josefa Antonína Hůlky: „*Blahopřeji k slavnostnímu otevření reálných škol, vyprošuje jim od Hospodina nejhojnější požehnání.*“¹²²

V dubnu 1911 byl položen základní kámen k nové školní budově v Dobříně (Dobříšně). Mši svatou v Dobříšské kapli sloužil sušický kaplan František Korál. Mše se zúčastnili starosta obce, radní, členové obecního zastupitelstva i stavitel Jan Mašek z Horažďovic se svými zedníky a dělníky. Všichni svorně prosili Boha za Jeho požehnání a ochranu před vším neštětím.¹²³

---

¹²⁰ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 264. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

¹²¹ Srov. Tamtéž.

¹²² SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 267. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

¹²³ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 30. dubna 2018].

Z řádek farní kroniky, kterou děkan Matěj Frána osobně sepisoval, nevyčteme, jak moc zapůsobil kázáními či osobními rozhovory a duchovním vedením na své katolické věřící, protože sám sebe nechválil. Můžeme však usuzovat, a to i ze stránek kroniky města Sušice, že byl oblíben, požíval zasloužené vážnosti a jeho přirozená autorita a inteligence měly velký vliv nejen na sušické katolíky, ale i na občany jiného vyznání napříč všemi sociálními vrstvami.¹²⁴

---

¹²⁴ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>> [cit. 30. dubna 2018] a Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925*. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 30. dubna 2018].

5. HISTORIE FARNOSTI V LETECH 1914 – 1918

V neděli 28. června 1914 srbský spiklenec Gavrilo Princip úkladně zavraždil nástupce trůnu Františka Ferdinanda a jeho manželku Žofii Hohenbergovou, roz. Chotkovou. Žofie Hohenbergová byla příbuznou volšovských dobrodinců hraběte Ferdinanda Chotka a hraběnky Josefy Chotkové.¹²⁵

Vražda arcivévody rozpoutala 1. světovou válku, která těžce dolehla na všechny, a tedy i na Sušici.

5.1. Záznamy válečného období ve farní a městské kronice

Kronika fary Sušice 1705 – 1968 popisuje období první světové války v jiném duchu než poklidné období začátku století. Děkan Matěj Frána pozorně sledoval dění na frontě a válečnou a mezinárodní politickou situaci. Z jeho zápisků se dá snadno vysledovat celý průběh války. Často zmínil těžkou situaci sušických občanů s denními starostmi: zdražování, nedostatek potravin, zima, nemoci, lazarety pro raněné. Zaznamenal celý pamětní spis „*Kterak má obyvatelstvo žít se za války*“¹²⁶ vydaný roku 1915. Několik stran kroniky věnoval popisu rekvirovaných zvonů a dopisu o odevzdání zvonů. Ztrátu zvonů nesl velmi těžce. V kronice nenacházíme téměř žádnou zmínku o poutích anebo o jiných církevních slavnostech, kázáních, procesích. Jediná písemná zmínka v kronice dokládající konání procesí v běžných všedních dnech je na s. 276: „... roku 1916 zakoupil děkan Matěj Frána šest nových luceren k průvodům obnosem 86 korun. Staré, velmi těžké dřevěné lucerny byly odevzdány do muzea.“¹²⁷

---

¹²⁵ srov. NAVRÁTIL, Michael. *Almanach sněmu království Českého 1895–1901*. Praha: [s.n.], 1896. [online]. Kapitola Chotek Ferdinand hrabě. Dostupné na WWW:<<http://archive.org/stream/almanachsnmukr100navrgoog#page/n356/mode/1up>>. [cit. 30. dubna 2018].

¹²⁶ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 273–275. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. dubna 2018].

¹²⁷ Tamtéž, s. 276

Městská kronika byla založena 17. února 1915. Záznamy z 1. světové války se týkají z převážné části seznamu členů obecních zastupitelstev a výsledků voleb. Dění ve městě podchyceno není. Několik stručných zpráv poskytují zápisy z městských zastupitelstev.¹²⁸

Kuratorium muzea Sušice a Patronátní úřad podaly ihned na začátku srpna, sedm dní po vypuknutí války, žádost k nejvyšší biskupské konsistoři a k děkanskému úřadu v Sušici, aby mohly být vyňaty tři tabulky v oknech kaple sv. Marie Magdaleny a sv. Floriána. Tabulky pocházejí z roku 1682 a jsou mimořádné hodnoty. Po obdržení svolení byly vyňaty a uloženy v muzeu. Zůstávají nadále majetkem Kaple svatých Andělů Strážných.¹²⁹

Město zřídilo v kreslíně c. k. reálky, v nové Sokolovně a v budově měšťanských škol lazarety pro raněné vojáky. V c. k. reálce bylo 52 postelí, v Sokolovně 102 a v měšťanských školách 118. Postele s příkrývkami i prádlem darovali sušičtí měšťané. Děkan Matěj Frána v pravidelných promluvách po mších svatých připomínal křesťanskou lásku a z ní vyplývající povinnost pomoci bližním, vojínům, kteří šli na frontu nasazovat život. První ranění vojáci a vojáci nemocní úplavici přišli do Sušice 10. listopadu 1914. Mimo lazarety byli vojáci ještě umístěni i do sušické nemocnice.¹³⁰

Do Sušice přicházejí i první uprchlíci z rakouské části Haliče, kde bojovaly Rakousko a Rusko. Z toho důvodu bylo civilní obyvatelstvo Haliče posláno do všech rakouských zemí. Do Sušice bylo přivezeno v listopadu 1914 celkem 1 054 uprchlíků: mužů, žen i dětí. 418 z nich zůstalo v Sušici, ostatní byli umístěni po obcích v okrese. Sušičtí věřící je přijali s bratrskou láskou a snahou všemožně pomoci. Jejich nepořádný život však brzy začal vzbuzovat pohoršení. „Zvláště pohoršovaly lehkým životem dospívající a mladé dospělé dívky. Bohužel se našli mladíci a muži, (...), kteří zapomněli na svou čest i stav“,¹³¹ zaznamenal v kronice děkan Matěj Frána.¹³²

---

¹²⁸ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na

WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>.

[cit. 29. dubna 2018] a

Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895 – 20.5.1938*.

[online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na

WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>. [cit. 2. dubna 2018].

¹²⁹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na

WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>.

[cit. 30. dubna 2018].

¹³⁰ Srov. Tamtéž.

¹³¹ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 272. Dostupné na

WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>.

[cit. 30. dubna 2018].

¹³² Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na

WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>.

[cit. 30. dubna 2018].

5.2. Generální biskupská vizitace

V únoru 1915 ohlásila kancelář biskupské konsistoře v Českých Budějovicích generální kanonickou vizitaci pro sušický vikariát. Msgre. Josef Antonín Hůlka si zvolil Sušici za stálý pobyt po celou dobu vizitace. Sušický děkan Matěj Frána měl biskupa Hůlku doprovázet na všechny okolní fary. Biskup Hůlka přijel do Sušice svým vlastním povozem 5. dubna 1915 z Horažďovic. Přestože si pro válečnou dobu nepřál žádné uvítání, byl nejen katolickými věřícími, ale i úřady a jinověrci uvítán okázale a nadšeně. Okresní hejtman Václav Rokl, c. k. okresní inspektor a profesor reálky Viktorin Zeithamr, děkan Matěj Frána, purkmistr Josef Seidl, městští radové Gabriel Kieslinger a Václav Kota a další jeli Msgre. Josefu Antonínu Hůlkovi naproti až k Dobrušce. Za vyzvánění zvonů a slavnostních salv od Anděla Strážce dojeli k děkanské budově, kde stáli shromážděni ostatní sušičtí duchovní, úřednictvo, učitelské sbory i školáci. Biskup Hůlka si s ohledem k těžké válečné době zakázal všechny hostiny. Přál si pouze jedno maso denně s příkrmem. Nevzal s sebou kanovníka ani komorníka. 10. dubna navštívil biskup Hůlka c. k. reálku. V 8.00 hodin sloužil mši svatou a potom se konala zkouška z náboženství žáků ústavu. Generální vizitace ostatních farností následovala den poté a skončila 26. dubna ve Svojsčicích. Biskup Hůlka se zdržel v Sušici až do 30. dubna a pokračoval odtud do vimperského vikariátu, aby dále vizitoval a udílel biřmování.¹³³

Mnozí biskupa Josefa Antonína Hůlku od vizitačních cest ve válečné době zrazovali. Biskup Hůlka však učinil dobře, že se nenechal zastavit. Dokázal, že je dobrým pastýřem a ve zlých dobách neopouští své ovečky. Katoličtí věřící mu byli vděční, protože je potěšil a povzbudil. Pro radost, že mají mezi sebou několik dní svého milovaného arcipastýře, zapomněli na chvíli na válečné útrapy, strach i bolest.¹³⁴

Městské zastupitelstvo na své schůzi 11. října 1915 schválilo příspěvek ve výši 200 Kč děkanovi Matěji Fránovi na úhradu výloh spojených s ubytováním Jeho Biskupské Milosti. Děkan Matěj Frána poděkoval a byl potěšen, peníze však nepřijal.¹³⁵

---

¹³³ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 30. dubna 2018].

¹³⁴ Srov. Tamtéž.

¹³⁵ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>. [cit. 1. května 2018].

Věděl, že za těžkých časů války je mnoho chudých, ať již sirotků, starých lidí či opuštěných matek s dětmi, kterým rozdělení této částky přinese tolik potřebný chléb. Ve své dobročinnosti vyslovil prosbu rozdělit částku mezi potřebnější. Spolehl se na zástupce města a věděl, že jeho přání bude vyslyšeno.¹³⁶

5.3. Děkan Matěj Frána tajným papežským komořím

Děkan Matěj Frána byl prvním duchovním správcem v Sušici, který dosáhl hodnosti tajného papežského komořího. Dekret sv. Stolice zní:

„Maggiordomato Di Sua Santità. 23. Augusti 1916, Nro 161.

La Santità di Nostro Signore Benedetto P.P. XV. Si è benignamente degnato di annoverare tra i Suoi Camerieri Segreti Sopranumerari il Rev. Sacerdote Mattia Frána della diocesi vi Budweis Tale grazioso alto del Santo Padre si partecipa allo stess. Rev. Frána.“¹³⁷

V českém překladu:

„Majordomát Jeho Svatosti, 23. srpna 1916, č. 161.

Jeho Svatost náš pán a papež Benedikt XV. se laskavě uvolil zahrnout mezi své Cameieri Segreti Sopranumerari důstojného kněze Matěje Fránu z budějovické diecéze. Tento milostivý akt Svatého Otce se sděluje zmíněnému důstojnému pánu Fránovi.“¹³⁸

---

¹³⁶ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938.* [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>. [cit. 1. května 2018].

¹³⁷ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 276. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 1. května 2018].

¹³⁸ Za překlad italského textu do češtiny děkuji panu doc. ThLic. Adamovi Mackerlemu, Th.D., z katedry teologických věd TF JČU.

5.4. Rekvizice zvonů

V listopadu 1916 se dostavilo šest vojínů, aby sňali ze sušických věží zvony pro válečné účely. 19. listopadu 1916 oznámila duchovní správa tuto skutečnost při všech bohoslužbách osadníkům.

„Máme za svou povinnost všem milým osadníkům bolestnou zvěst oznámiti, že zítřejšího dne počne se sundáváním zvonů ze Sušických věží. Musíme se rozloučiti. Se svými drahými a předobrymi přáteli, kteří nás i naše předky k modlitbě vybízeli, nás mile do chrámu Páně k oběti a mši svaté svolávali, kteří při všech slavnostech, velebně hlaholili, při průvodech církevních nás doprovázeli, kteří úmrtí našich milých smutně oznamovali a je ku hrobu k poslednímu odpočinku žalostně doprovázeli, s našimi zvony, které budou k válečným účelům odvezeny. S věže děkanského chrámu Páně sundány budou sv. Václav a Panna Maria, s věže kostelu na starém hřbitově zvon sv. Matěj, který zdejší děkan při opravě kostela v r. 1910 na památku svého působení v Sušici za 656 korun zakoupil; s věže Andělů Strážných zvon sv. Anděl Strážný, s věžičky Kaple Panny Marie Lourdské zvon Panna Maria. Aby všichni drazí osadníci hlas svých milých přátel – zvonů v líbezně harmonii ještě vyslechnouti mohli než se s nimi rozloučí a zvuk jejich v duši svou pojali, bude se všemi zvony vyzváněno dnes v poledne, večer a zítra ráno na mši svatou.“¹³⁹

V pondělí se na mši svatou dostavilo velké množství lidí. Kostel byl plný jako o největším svátku. Po mši svaté pronesl děkan Msgre. Matěj Frána řeč na rozloučenou se zvony, při níž se všichni přítomní, včetně starosty obce Josefa Seidla, rozplakali. V úterý odpoledne byla práce se sundáváním zvonů ukončena a zvony byly naloženy na vůz. Ve středu o deváté hodině ranní se sešly družičky a množství lidí k fotografování zvonů. Poté byly zvony odvezeny na sušické nádraží. Matěj Frána doprovázel zvony k Božím Mukám u dolní továrny. Ulice byly plny věřících a pláč doprovázel zvony až na nádraží.¹⁴⁰

---

¹³⁹ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 276–277. Dostupné na WWW:<<http://www.portafonium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 1. května 2018].

¹⁴⁰ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafonium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 1. května 2018].

Protokol o odevzdání zvonů byl sepsán a podepsán v děkanské kanceláři a je uložen v děkanském archivu. Sv. Václav vážil 1 670 kg, Panna Marie 97 kg, sv. Matěj 175 kg, sv. Anděl Strážný 73 kg a Panna Marie Lourdská 18,6 kg. Obec nechala zhotovit dvojmo sádrové odlitky reliéfů zvonů a formu písmen s celým nápisem zvonu sv. Václav.¹⁴¹

Druhá rekvizice zvonů proběhla 2. října 1917. Byl sňat zvon sv. Jan Nepomucký z věže děkanského chrámu Páně o váze 160 kg a zvon Marie o váze 90 kg z věže u Panny Marie na starém hřbitově. 12. prosince 1917 byly z nařízení c. k. ministeria kultury a vyučování ve Vídni ze dne 7. listopadu 1917, č. 36.932 rekvirovány píšťaly z varhan děkanského chrámu Páně. Váha všech píšťal obnáší 100 kg (1 500 korun). Patronátní úřad obstaral odvoz do Vídně.¹⁴²

5.5. Úmrtí císaře Františka Josefa I.

Jeho Veličenstvo císař a král František Josef I. zemřel 21. listopadu 1916 večer. Rakouští biskupové vydali pastýřský list, který byl předčítán věřícím druhou adventní nedělí 10. prosince 1916.¹⁴³ Projevili v něm hluboký smutek z úmrtí císaře. Pastýřský list vyslovuje u vědomí 68leté vlády Františka Josefa dík za nesčetná dobrodíní, která vyšla z jeho vlády. Líčí Františka Josefa jako vzor v lásce k vlasti, v práci a zápase o blaho jeho národů, v lásce ke katolické církvi. Končí slovy: „*Jestliže nyní my, vrchní pastýři, poklekáme se všemi diecesany na stupních oltářů, abychom ve svaté oběti a ve vděčné modlitbě svolali milostiplné slitování Boží na duši zvěčnělého, modlíme se současně vroucně a z duše za Jeho vznešeného nástupce na staroslavném trůně rakouském, za našeho milovaného císaře a krále Karla, aby brzy spatřil vytoužený, spásonosný mír, o jehož přiblížení se František Josef tak neúnavně zápasil a modlil. Vysíláme modlitby k Věčnému za šťastnou budoucnost Rakouska, modlitby za vojsko a národ, aby je Bůh zachoval v síle v kormutlivé době, modlitby za rakouské diecese, aby ve všech zemích zavládla živá, stejně hluboká zbožnost a nekolísající věrnost ke svatým příkázáním Božím. To jest úpěnlivá modlitba, kterou Vaši vrchní pastýři každodenně, zvláště v této hodině, vysílají vzhůru k nebi, s požehnáním vztahující se nad Vámi všemi ruce: Žehnej Vám Všemohoucí a Nejdobrotivější Bůh, Otec, Syn a Duch svatý! Amen.*“¹⁴⁴

---

¹⁴¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 1. května 2018].

¹⁴² Srov. Tamtéž.

¹⁴³ Srov. KOLEKTIV AUTORŮ. *Kronika 20. století.* München: Chronik Verlag im Bertelsmann, 1995. Z německého originálu přeložili: Biman, S.; Fidler, J.; Gebhart, J. et al. První české vydání © Fortuna Print spol. s r. o., Praha. ISBN 80-7321-069-X.

¹⁴⁴ KOLEKTIV AUTORŮ. *Kronika 20. století,* s. 421. München: Chronik Verlag im Bertelsmann, 1995. Z německého originálu přeložili: Biman, S.; Fidler, J.; Gebhart, J. et al. První české vydání © Fortuna Print spol. s r. o., Praha. ISBN 80-7321-069-X.

5.6. Válečné útrapy

Potraviny a základní zemědělské komodity začínají zdražovat už v roce 1914. Zdražování započalo ihned po mobilizaci, zcela bezdůvodně. Někteří místní obchodníci se dopouštěli až přestřelků. Z tabulky roku 1910 a konce roku 1914, kterou jsem sestavila pro porovnání, vyplývá, že v prvních měsících války oproti roku 1910 prudce stouply ceny komodit – obilí, luštěnin, brambor. Maso zůstalo na přibližně stejných cenách, zdražily vejce a tvaroh. Ceny jsou uvedeny v korunách.¹⁴⁵

Tržní ceny komodit / 100 kg	28. 12. 1914	1910
Pšenice	42 k	21 k
Žito	34 k	16,50 k
Ječmen	25,50 k	17 k
Oves	23 k	15 k
Hrách	64 k	21 k
Čočka	72 k	30 k
brambory / 1 hektolitr	6 k	3,60 k
seno /100 kg	9,50 k	8 k
Sláma	3,40 k	2,60 k

Ceny potravin	28. 12. 1914	1910
hovězí maso 1 kg	1,68 k	1,68 k
maso skopové 1 kg	1,20 k	1,20 k
maso vepřové 1 kg	1,92 k	1,84 k
maso telecí 1 kg	1,44 k	1,44 k
Husa	5 k	4,60 k
kachna	2,40 k	2,20 k
pár holubů	1 k	1 k
Kuře	0,80 h	1,20 k
Máslo	2,20 k	2,20 k
Tvaroh	0,60 h	0,40 h
kopa vajec	6 k	4,80 k

¹⁴⁶

¹⁴⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 1. května 2018].

¹⁴⁶ Srov. Tamtéž.

Děkan Msgre. Matěj Frána vyzýval věřící, aby nezapomínali na chudé a mysleli na sirotky a nemocné. Pomoci bude nyní třeba více než kdy předtím. V únoru 1915 byl vyvěšen císařský patent, kterým byly veškeré zásoby obilí, mouky a krupky dány do závěru. Každý občan, každá domácnost měla na základě vlastního svědomí své zásoby od dvaceti korun řádně zaznamenat a 3. března 1915 odevzdat obecnímu úřadu.¹⁴⁷ Soupis byl nařízený z toho důvodu, aby byly v patrnosti velké zásoby v malých domech a u kupců a aby mohly být v případě potřeby prodány na poukázku chudým a nemajetným. V zemi hrozil hlad. Nepřátelé se snažili, když se jim to nezdařilo nasazením milionového vojska, dosáhnout vítězství vyhladověním. Na každou osobu bylo vyměřeno 7,2 kg mouky na jeden měsíc. V lednu 1915 vydalo c. k. ministerium vnitra pamětní spis pod názvem „*Kterak má obyvatelstvo žít se za války.*“¹⁴⁸

Spis doporučuje neplýtvat potravinami, šetrně s nimi nakládat, omezit spotřebu masa a nahradit ho mléčnými a moučnými výrobky. Každý by měl jíst tak, aby se nasytil a uživil a měl by se vyhnout marnotratnosti a požitkářství. Měl by oželit pitky a hody a neměl by ani nakupovat zbytečné zásoby, které by vyhnaly ceny potravin nahoru. Ve spisu jsou uvedeny pokyny a návody, jak správně potraviny skladovat, jak a z čeho správně a šetrně vařit, jak lze hodnotně nahradit výživné potraviny. Nedoporučuje porážky mladého dobytka (telata, jehňata) a konzumaci pokrmů z nedozrálého obilí před počátkem žní (pražmo), které je také velmi nákladné.¹⁴⁹

Msgre. Matěj Frána apeloval na věřící, aby císařského patentu uposlechli a aby nezapomínali zároveň ani na chudé. V případě, že v domácnosti mají přebytky, ať si jsou vědomi lásky k bližnímu a darují potraviny sirotkům, opuštěným matkám s dětmi, jejichž muži byli odvedeni na frontu, a starým a nemohoucím.¹⁵⁰

---

¹⁴⁷ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 1. května 2018].

¹⁴⁸ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968,* s. 273 – 275. [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 1. května 2018].

¹⁴⁹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň. 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 1. května 2018].

¹⁵⁰ Srov. Tamtéž.

S přibývajícím dobou války obyvatelé na Sušicku hladověli. V podhůří byl nedostatek brambor, v Nezdicích lidé napadali osázená pole a brambory vykopávali. Rodiny postižené odchodem živitele žádali příspěvky na výživu u okresní vyživovací komise. Opuštěné matky vyprošovaly u sedláků otruby, aby z otrubné mouky a kyselého zelí mohly nahníst dětem placky. Učitelé sušických škol byli požádáni, aby se ujali školní mládeže, jejichž otcové odešli do války a jejichž matky vdovy či otcové vdovci odcházejí ze svých domů za výdělečnou činností a musejí ponechat děti bez dozoru. Učitelé se školní mládeže ujali. O děti školou nepovinné, jichž bylo celkem dvacet, se zavázaly postarat školské sestry De Notre Dame v Sušici.¹⁵¹

Každým rokem se vyplácelo z nadace biskupa Haise po šesti korunách šesti anebo sedmi vybraným chudým. O rozdělování nadace rozhodovala rada města.¹⁵²

Královéhradecký biskup Josef Jan Evangelista Hais (1829 – 1892) byl rodák z nedalekých Budětic.¹⁵³

Roku 1917 došlo i na zvýšení poplatků za hrobová místa pro zádušní pokladnu a poplatků za vydrnování a vykopání hrobů. Hrobové místo v první třídě u hřbitovní zdi na dobu čtyřiceti let zdražilo z třiceti dvou korun na padesát korun. Hrobové místo ve druhé třídě na dobu třiceti let zdražilo z osmnácti korun na třicet korun. Za všeobecná hrobová místa na dobu deseti let pro dospělého jedince (od čtrnácti let) ze tří korun na šest korun, pro děti do šesti let na dvě koruny padesát haléřů a pro děti šest až čtrnáct let nově tři koruny padesát haléřů.¹⁵⁴

Od února 1918 byla zvýšena dosavadní týdenní chudinská podpora o 50 %.¹⁵⁵

---

¹⁵¹ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895 – 20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>. [cit. 2. května 2018].

¹⁵² Srov. Tamtéž.

¹⁵³ Online: WWW:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Jan_Evangelista_Hais>. [cit. 2. května 2018].

¹⁵⁴ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>. [cit. 2. května 2018].

¹⁵⁵ Srov. Tamtéž, s. 443

5.7. Institut diecézních sirotčinců

Českobudějovický biskup Msgre. Josef Antonín Hůlka reorganizoval v roce 1917 dosavadní Serafinské dílo lásky z roku 1888 na institut diecézních sirotčinců.¹⁵⁶

O děti a mládež se v době války měla starat veřejná péče. Tato však nemohla existovat bez součinnosti s péčí dobrovolnou. Dobrovolnou péči přebíraly především instituce zřizované církví a charitativní spolky, které získávaly prostředky z členských příspěvků a z různých společenských, sbírkových či bazarových akcí pořádaných v jejich prospěch.¹⁵⁷

Sám biskup Hůlka byl až do své smrti katechetou v městském sirotčinci v Českých Budějovicích. Sirotčinců bylo v jižních Čechách celkem osm, z toho u Sušice dva: v Červených Dvorcích (založen hraběnkou Chotkovou) a v Hrádku (založen hraběnkou Harrachovou). Další se nacházely v Koutech u Domažlic (založen hraběnkou Stadionovou), v Neudorfu u Horšovského Týna (založen knížetem Trauttmansdorffem), ve Staňkově (založen slečnou Leitlovou), ve Velešíně (založen výměnkářkou Anežkou Mrázovou), v Annahofu u Vimperka (založen knihkupcem a nakladatelem Johanem Steinbrennerem) a již zmíněný v Českých Budějovicích. Toto dílo lásky by nefungovalo bez stálých hmotných darů. Nejštědřejším a pravidelným dárcem byl kníže Jan Nepomuk Schwanzenberg, který daroval během 1. světové války částku převyšující 300 000 korun.¹⁵⁸

Sirotčinec v Červených Dvorcích z velké části financovala hraběnka Josefa Chotková. V prosinci 1916 požádala o vyvázání ze svých závazků vůči sirotčinci pro hospodářské problémy, které jí neumožňovaly zajišťovat chod ústavu. Sirotčinec v Hrádku byl kvůli nepříznivé finanční situaci v době války založen až v září 1918. Nacházel se v pronájmu domu správce Bedlíka na šest let za roční nájem 350 korun. Materiální a potravinové zajištění leželo na bedrech manželů Henneberg-Spiegelových (hraběnka Anna Marie Henn z Henneberg-Spiegel, roz. Harrachová a hrabě Gottlieb Freiherr Henn von Henneberg-Spiegel), z peněz spolku bylo hrazeno oblečení pro děti, jejich opatrovnice a služky a zajištění drobných oprav.¹⁵⁹

---

¹⁵⁶ Srov. WEIS, M. *Českobudějovický biskup Josef Antonín Hůlka a první světová válka*. Košice: in: Dejiny cirkvi v novoveku, 2014. ISBN 978-80-7165-951-8.

¹⁵⁷ Srov. Tamtéž.

¹⁵⁸ Srov. Tamtéž.

¹⁵⁹ srov. ZAVADILOVÁ, I. Bakalářská práce *První světová válka a péče o sirotky v Jihočeském regionu*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Katedra teologických věd, 2017, s. 24–25.

Českobudějovický biskup Msgre. Josef Antonín Hůlka viděl jako nejdůležitější úkol institutu diecézních sirotků v péči o děti po padlých ve válce. Tlumočil jednotlivým farním úřadům prosbu Knížecí arcibiskupské konsistoře v Praze, která spočívá v péči o děti trpící hladem: „*Drazí věřící! Jménem našeho nejdůstojnějšího Arcipastýře, ano i jménem božského Přitele dítek obracím se k vám, a to hlavně k rolnickým majetnějším rodinám, jimž majetek to umožňuje a prosím vás: vezměte k sobě do rodiny dítě z kraje muzného, žijte je několik neděl spolu s vlastními dětmi a tak zachraňte ubožátko od záhuby, které by jinak nevyhnutelně propadlo.*“¹⁶⁰ Jednotlivé farní úřady zasílaly vikářům žádosti o přidělení dětí, někdy s konkrétními požadavky, např. pět křesťanských dětí bez výchovných problémů, pouze jedno děvče přibližně desetileté apod. Bohužel přišly i negativní odpovědi, z farních úřadů v Dlouhé Vsi a Petrovicích u Sušice spadajících pod vikariátní úřad v Sušici.¹⁶¹

Při své činnosti se biskup Hůlka setkal i s negativními reakcemi, jak je vidět z výše uvedených řádků. Jedna obdobná až těžko uvěřitelná událost se přihodila i na schůzi sušického městského zastupitelstva 21. listopadu 1917. Serafínské dílo lásky v Českých Budějovicích žádalo město Sušici o výměnu dílů o výměře 11 m² a 34 m² od veřejné cesty k. č. 218/1 v Červených Dvorcích zabraných za díly ve výměře 7 m² a 42 m² od pozemků k. č. 57, 52/3, 54/1, 54/2, 55, 56/2 a 54/3 v Červených Dvorcích, které zasahovaly do veřejné cesty. Většina členů zastupitelstva se však po projednání předcházejícího bodu programu vzdálila. Zastupitelstvo nebylo usnášeníhodné, jednání se neúčastnily dvě třetiny členů sboru. Žádost byla vzata z pořadu schůze.¹⁶²

Ušlechtilá myšlenka biskupa Hůlky našla své pokračovatele v poválečné době. K tématu se vracím na s. 73.

---

¹⁶⁰ ZAVADILOVÁ, I. Bakalářská práce *První světová válka a péče o sirotky v Jihočeském regionu*, s. 29. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Katedra teologických věd, 2017,

¹⁶¹ srov. ZAVADILOVÁ, I. Bakalářská práce *První světová válka a péče o sirotky v Jihočeském regionu*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Katedra teologických věd, 2017, s. 24–25.

¹⁶² Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>, s. 437 [cit. 2. května 2018].

5.8. Válečné půjčky

Válečné půjčky, které poskytlo již tak zadlužené město k vítězství rakouské armády, se citelně dotkly katolické církve i hmotného zajištění chudých a nemocných.¹⁶³

Na druhou válečnou půjčku upsalo sušické městské zastupitelstvo 5 000 korun z nevinkulovaného vkladu z nadačního jmění sušických kostelů uložených v sušické spořitelně. Na třetí válečnou půjčku byly upsány cenné papíry města v nominální hodnotě 3 300 korun. Městské zastupitelstvo za účasti přizvaného děkana Matěje Frány (mimořádná schůze 28. října 1915) žádalo, aby na třetí válečnou půjčku bylo upsáno z nadací sušických kostelů z cenných papírů v cestě lombardu 10 000 korun a dále aby byly vydány rakousko-uherské bance do zástavy nejnovější nadační listiny v ceně 15 100 korun. Návrh byl jednomyslně schválen.¹⁶⁴

Na čtvrtou válečnou půjčku v roce 1916 byly upsány cenné papíry v nominální hodnotě 7 500 korun ze jmění ústavu chudých a cenné papíry v nominální hodnotě 4 200 korun ze jmění obecního chorobince. Na pátou válečnou půjčku bylo upsáno ústavu chudých 5 000 korun a městskému chorobinci 2 500 korun.¹⁶⁵

---

¹⁶³ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>. [cit. 2. května 2018].

¹⁶⁴ Srov. Tamtéž.

¹⁶⁵ Srov. Tamtéž.

6. HISTORIE FARNOSTI V LETECH 1918 – 1939

V důsledku porážky Německa a Rakouska a prohlášení Woodrowa Wilsona, 28. prezidenta Spojených států amerických, že každý národ má mít právo na sebeurčení¹⁶⁶, prohlásili se Češi a Slováci za samostatné a vytvořili Československou republiku.

6.1. Poválečná situace

Starosta města svolal krátce po konci války jednání se zástupci obchodníků a živnostníků. Chtěl dosáhnout snížení cen věcí běžné denní potřeby. Obchodníci se střížním a galantním zbožím slíbili, že dodají do obchodu Oldřicha Gutmana zboží v cenách přijatelných pro dělníky.¹⁶⁷

V Sušici, kde převažovalo české obyvatelstvo, probíhala doba po vyhlášení republiky poklidně. Jednou z mála změn bylo zrušení německé školy. Na sušickou dvoutrídni německou školu bylo pro školní rok 1918/19 zapsáno celkem 71 dětí. Po vyhlášení samostatné republiky přestoupily všechny české děti do českých škol. V německé škole zůstalo zapsáno jen 12 dětí z Roku a 13 dětí z Brabčova. Děti z Brabčova byly vesměs děti čeledínů, kteří sloužili u majitele brabčovského panství Karla Voighta. Čeledíni se u něj velmi rychle střídali a tím pádem se měnily i děti ve škole. Do německé školy bylo zapsáno celkem dvacet pět dětí, což nebyl zákonný počet dětí na jednu třídu. Městské zastupitelstvo podalo dne 18. prosince 1918 žádost na zrušení této školy.¹⁶⁸

Kašperskohorsko a Hartmanicko, kde převládalo německé obyvatelstvo, zažily obtížné období. Němci z Čech, Moravy a Slezska se už před 1. světovou válkou začali nazývat sudetští Němci a ustavení samostatného československého státu se jim nelíbilo. Jejich poslanci usilovali o vytvoření samostatných provincií z území obývaných většinou německým obyvatelstvem.¹⁶⁹

---

¹⁶⁶ SOVADINA, J. *Čtrnáct bodů prezidenta Wilsona*. [online: pdf]. Moderní-dějiny.cz, vzdělávací portál pro učitele, studenty, a žáky. Občanské sdružení PANT. Dostupné na WWW:< <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/ctrnact-bodu-prezidenta-wilsona-8-1-1918/>>. [cit. 5. května 2018].

¹⁶⁷ MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895 – 20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>, s. 457 [cit. 2. května 2018].

¹⁶⁸ Srov. Tamtéž.

¹⁶⁹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Kašperské Hory 1809-1945 Datace popisovaného obsahu 1786-1945*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, Dostupné na WWW:<http://www.portafontium.eu/iipimage/30460259/soap-kt_01009_fara-kasperske-hory-1809-1945_0560?x=363&y=416&w=461&h=177>. [cit. 2. května 2018].

V Kašperských Horách vytvořil jistý doktor Müller z Lince hejtmanství z německých částí kašpersko-horského, hartmanického a sušického okresu. Byl zajat českými vojáky ze Sušice a odveden do Prahy. 23. listopadu 1918 byly Kašperské Hory a všechny místní úřady obsazeny českým vojskem pod vedením Národního výboru v Sušici. Kdo odmítl přísahu na Československou republiku, byl propuštěn.¹⁷⁰

6.2. Zvony

Děkan Msgre. Matěj Frána se ihned po skončení války začal snažit a přimlouvat se za navrácení zvonů. Město Sušice jako patron kostela tedy požádalo dopisem vojenské velitelství v Praze. Vojenské velitelství odpovědělo, že zvony byly v průběhu války dodány do Vídně a byly již, jak bylo vyšetřeno, zpracovány k výrobě mědi.¹⁷¹

O dva roky později, 8. ledna 1920, povolil Patronátní úřad města Sušice dopisem č. 7404 nákup nových zvonů pro děkanský chrám. Jednání obecního zastupitelstva se zakoupením dvou nových zvonů souhlasilo na silvestrovské schůzi 31. prosince 1919. Zvony dostaly jména „Marie“ a „Jan“ (obr. č. 12) a byly objednány u zvonáře Arnošta Diepolda v Praze. Zároveň byly zahájeny sbírky mezi věřícími.¹⁷²

Zvon Jan nese nápis: „*Léta Páně 1920 za děkana Monsignora Matěje Frány a starosty Josefa Stelzla a tajemníka konservatora Kajetána Turka byl jsem ulit u zvonáře Arnošta Diepolda v Praze.*“¹⁷³

Zvon Marie nese nápis: „*Léta Páně 1920 z darů Vojtěcha Pánka, Matěje Frány, manželů Vojtěcha a Františky Maštovských, manželů Josefa a Kateřiny Janouškových, manželů Viléma a Elišky Blažkových, spolků Katolických v Sušici, byl jsem u zvonáře Arnošta Diepolda v Praze ulit.*“¹⁷⁴

---

¹⁷⁰ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Kašperské Hory 1809-1945 Datace popisovaného obsahu 1786-1945.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<http://www.portafontium.eu/iipimage/30460259/soap-kt_01009_fara-kasperske-hory-1809-1945_0560?x=363&y=416&w=461&h=177>. [cit. 2. května 2018].

¹⁷¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 5. května 2018].

¹⁷² SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 285. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 5. května 2018].

¹⁷³ Tamtéž, s. 285.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 285.

Oba zvony mají znak Československé republiky. Všichni, jejichž jména nese zvon Marie, darovali po tisíci korunách. Celkový náklad na zvony obnášel 19 000 korun. Byl plně kryt sbírkami občanů.¹⁷⁵

V roce 1929 byly pořízeny tři nové zvony do kostela Matky Boží na starém hřbitově. Jeden stávající zvon byl opraven. První nový zvon „Matěj“, na paměť zesnulého děkana Matěje Frány, nese nápis: „*Sv. Matěji, ve víře nás posiluj, ke statečnosti ved' a povzbuzuj.*“¹⁷⁶ Druhý zvon má jméno „*Maria*“ s nápisem: „*Marie, slyš svých dítek hlas, buď při nás a neopouštěj nás.*“¹⁷⁷ Třetí se jmenuje „*Anděl Strážný*“ s nápisem: „*Andělíčku, strážce můj, nad Sušicí bdi a ji opatruj.*“¹⁷⁸ Oba nové zvony, „*Matěj*“ a „*Marie*“ k Matce Boží, úprava třetího („*Sv. Trojice*“ z věže děkanského kostela) a čtvrtý zvon „*Anděl Strážný*“ byly zaplacený obnosem 20 404,50 Kč. Výlohy obnášeny 585,50 Kč. Na nové zvony do děkanského kostela zbylo ještě na spořitelních knížkách celkem 8 245,39 Kč.¹⁷⁹

Na zvony k Matce Boží skládali dary lidé, kteří si odřekli nutné potřeby a s láskou dali i to poslední, co měli. Duchovní správa požádala pro jmenované dárcy ve farním Věstníku ze dne 1. září 1929, aby jim byl darovaný obnos odečten z předepsaného poplatku za zvonění, až budou potřebovat.¹⁸⁰ („*Farní věstník úřední duchovní správy ve Velharticích, Horách Matky Boží a Hlavňovicích*“¹⁸¹ se v Sušici tiskl od roku 1919. Vycházel 6x do roka nákladem a redakcí Jana Mottla, faráře ve Velharticích. Osadníkům se rozdával za dobrovolné příspěvky, cizí ročně předpláceli 1,20 korun.¹⁸² Časopisy katolického duchovenstva vždy patřily mezi vysoce kvalitní periodika. Mnoho kněží se zabývalo českými dějinami, v řadách kléru je dodnes mnoho spisovatelů a básníků).

---

¹⁷⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 5. května 2018].

¹⁷⁶ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 158. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 5. května 2018].

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 158.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 158.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 158.

¹⁸⁰ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 8. května 2019].

¹⁸¹ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 11. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 19. dubna 2019].

¹⁸² Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 8. května 2019].

Zvony kostela Matky Boží byly posvěceny v témže roce při svatováclavských oslavách. Oslava sv. Václava se nesla ve slavnostním a velkém stylu, protože uplynulo tisíc let od mučednické smrti sv. Václava. 27. září večer v 18.30 hodin přednesla kapela pana Hošťálka fanfáry z věže děkanského kostela, a sice chorál sv. Václava. Poté pronesl při osvětleném a girlandami ozdobeném kostele první svatováclavskou promluvu katecheta František Šabatka.¹⁸³

Papežský prelát Msgre. Leonard Rendl¹⁸⁴ konal za velké asistence před hlavním oltářem litanie na sv. Václava. Po litaniích vedl průvod na náměstí. Před radnicí zpívali kostelní pěvci za osobního řízení Matěje Wunše „*Svatý Václave, český kníže, slyš!*“ Po modlitbě sv. Václava zahrála hudba chorál svatováclavský a lid jej doprovázel zpěvem. Náměstí bylo osvětleno bengálským světlem a světlem z oken z domů (náměstí pomohla osvětlit radnice, MUDr. Brey, Karel Šebesta a jiní.) Téměř všechny domy na náměstí byly ozdobeny prapory. Poté se vrátil průvod za zvuků hudby do chrámu Páně, kde bylo uděleno požehnání.¹⁸⁵

Na den sv. Václava byl ráno v 7.30 uspořádán průvod do kostela Matky Boží, kde promluvil děkan Jakub Waldmann o významu zvonů a jejich svěcení. Zvony posvětil Msgre. Leonard Rendl za asistence čtyř duchovních. Po svěcení přednesla družička Františka Polaufová básničku a průvod se vrátil zpět do děkanského kostela. Katecheta Stanislav Prosser odsloužil školní mši a pronesl svatováclavskou promluvu. Poté odsloužil pontifikátní mši Msgre. Leonard Rendl.¹⁸⁶

---

¹⁸³ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 8. května 2019].

¹⁸⁴ Msgre. Leonard Rendl (1864 Velhartice – 1943 Volšovy) zastával v letech 1917 – 1920 pozici jindřichohradeckého probošta. Byl dalším z proboštů, který vzešel z řad vojenské duchovní správy. Po bohaté duchovní a vojenské kariéře byl roku 1913 jmenován ředitelem polní konsistoře. Jedná se o nejvyšší funkci v hodnostním postavení podplukovníka či plukovníka, ihned po polním vikáři – biskupovi. Mezitím byl v roce 1903 jmenován tajným papežským komořím. Čestným českobudějovickým kanovníkem se stal roce 1907. Ve Vídni za války přispíval na fond válečných vdov a sirotek. 8. dubna 1917 jmenoval císař Karel I. Leonarda Rendla proboštem v Jindřichově Hradci. Svou skromnost prokázal v těžkých časech 1. světové války tím, že místo pořádání slavnostní instalační hostiny složil do rukou starosty 400 korun ve prospěch místních chudých. Své působení v Jindřichově Hradci jako by celé zasvětil dobročinnosti: podaroval vyhořelé, vdovy a sirotky. Po vyhlášení republiky přispěl do sbírky pořádané Sokolem na poklad republiky. Důchod strávil ve Volšovech. Srov. ŠIMKOVÁ, L. Bakalářská práce „*Duchovní správa Jindřichohradeckého probošství v letech 1890 – 1918*“, s. 53. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Katedra církevních dějin, 2010.

¹⁸⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 5. května 2018].

¹⁸⁶ Srov. Tamtéž.

Kostelní chór si dal záležet, aby miléniovou svatováclavskou oslavu vyzvedl. Za jeho zpěvu byly vytahovány a upevňovány posvěcené zvony na věži u Matky Boží. Zvony vážily: Matěj 400 kg, Marie 280 kg, Anděl Strážný 34 kg. Po zavěšení se nové zvony rozezvonily, lidé v ulicích se zastavovali a naslouchali. Dojati vzpomínali na padlé ve válce. Firma Rudolf Perner odvedla dokonalou práci se zvukem zvonů, ani hudební znalci neměli námitek. Odpoledne pak celá farnost uctila sv. Václava adorační pobožností. 29. září odpoledne o třetí hodině uspořádala duchovní správa s místními duchovními průvod z kostela Matky Boží na vrch Stráž ke kKapli svatých Andělů Strážných. Veškeré duchovenstvo konalo pobožnost litaní k českým patronům. Po pobožnosti se průvod vrátil do děkanského kostela, kde byly oslavy ukončeny chvalozpěvem „*Tobě, Bože, chválíme*“ a bylo dáno požehnání.¹⁸⁷

Během léta 1932 městské zastupitelstvo odsouhlasilo a povolilo pořízení nových zvonů pro věž děkanského kostela. Objednávky zvonů rada zadala firmě Rudolf Manoušek v Brně, a to na 1 kg čisté zvonoviny 13,50 korun.¹⁸⁸

Tak byl opatřen nový zvon sv. Václava o váze 1 760 kg s průměrem 145,50 cm, s reliéfem sv. Václava v podobě rytíře, s praporem, štítem a nápisem: „*Ruka zlá ve války vřavě vás nám vzala. Láska k obci ve volné vlasti zas je dala*“.¹⁸⁹ Na druhé straně zvonu je nápis „*Sv. Václave, nedej zahynouti nám i budoucím! Za starosty J. Seitze a děkana J. Waldmanna 1932 ulil R. Manoušek v Brně.*“¹⁹⁰

Druhý zvon sv. Vojtěcha s obrazem světce v pluvíálu s mitrou, berlou a pravíci žehnajícího s nápisem „*Sv. Vojtěchu, samostatnosti státu věčně žehnej*“¹⁹¹. Jeho váha je 1000 kg a průměr 120 cm. Na druhé straně zvonu „*Za starosty J. Seitze a děkana J. Waldmanna 1932 ulil Rudolf Manoušek v Brně.*“¹⁹²

Třetí zvon s reliéfem sv. Jana Nepomuckého s biretem na hlavě a ukazovákem na ústech nese nápis: „*Sv. Jene z Nepomuku, drž nad Čechy svoji ruku!*“¹⁹³ o váze 700 kg s průměrem 100 cm; na druhé straně zvonu „*Za starosty J. Seitze a děkana J. Waldmanna 1932 ulil Rudolf Manoušek v Brně.*“¹⁹⁴

---

¹⁸⁷ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 5. května 2018].

¹⁸⁸ Srov. Tamtéž.

¹⁸⁹ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 162. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 8. května 2019].

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 162.

¹⁹¹ Tamtéž, s. 162.

¹⁹² Tamtéž, s. 162.

¹⁹³ Tamtéž, s. 162.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 162.

K vítání a posvěcení zvonů došlo dne 23. října 1932 (obr. č. 13) za krásně zářícího podzimního slunce. Od Božích muk byly třídy Masarykova a Palackého až na náměstí před děkanství okrášleny prapory. Administrátor z Hlavňovic František Jukl pronesl před děkanstvím proslovy na zvony sv. Václava, sv. Vojtěcha a sv. Jana Nepomuckého.¹⁹⁵

Poté byly zvony od Msgre. Leonarda Rendla za asistence místního duchovenstva a Msgre. Jana Mottla, biskupského vikáře i faráře Františka Šimka ze Svojsic, četných družiček, místních katolických spolků a velkého zástupu obecního slavnostně posvěceny a odevzdány svému účelu.¹⁹⁶

Zvony v Sušici byly v roce 1932 naladěny do zvonové hudby, a to následovně: první nárazový tón do d¹ tercie f¹; druhý nárazový tón do f¹ tercie a¹; třetí nárazový tón do g¹ tercie h¹. Nové zvony společně se všemi ostatními sušickými zvony byly laděny do stupnice d-moll a dohromady vytvořily účinný soubor, který zněl: a¹ f¹ g¹ a¹ h¹ d¹ f¹ d¹ c¹ e¹. Při děkanském kostele tvořil počátek hymnu „*Te Deum laudamus*“ a při kostele Matky Boží počátek chvalozpěvu „*Gloria in excelsis Deo*“. Hlásaly chválu Boží i slávu města Sušice. Zvony stály 61 730 Kč a automatické elektrické zvonění k nim 14 000 Kč. Díky za dokonalé dílo bylo vzdáno nejen Chrámovému Družstvu v Pelhřimově, ale i oběma firmám Rudolfu Pernerovi v Českých Budějovicích a Rudolfu Manouškovi v Brně. Zároveň patřil dík i patronátnímu referentovi Antonínu Novotnému za to, že docílil pořízení zvonů v městské radě a v zastupitelstvu.¹⁹⁷

Všechny sušické zvony poprvé vyzváněly 3. listopadu 1932 od půl šesté večer. Půl hodiny hrály k uctění památky všech padlých ve světové válce. Občané procházející v tu dobu ulicemi města se zastavovali. Muži sňali klobouky z hlav, všichni sklonili hlavy a vzdali společně padlým úctu.¹⁹⁸

---

¹⁹⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 8. května 2019].

¹⁹⁶ Srov. Tamtéž.

¹⁹⁷ Srov. Tamtéž.

¹⁹⁸ Srov. Tamtéž.

6.3. Úmrtí biskupa Msgre. Josefa Antonína Hůlky

Biskup Msgre. Josef Antonín Hůlka zemřel 10. února 1920. Do historie se vepsal jako horlivý pastýř, který svou diecézi důkladně zvizitoval. Za dobu svého působení udělil svátost biřmování 275 974 biřmovancům, dále udělil 261 kněžských svěcení a konsekroval dvanáct kostelů.¹⁹⁹

Všichni sušičtí katoličtí věřící cítili smutek a vděčně vzpomínali na pomoc a podporu, které se jim od biskupa Hůlky v těžkých dobách dostalo. Asi tušili, že s koncem monarchie a s nastolením nové, mladé Československé republiky odcházejí staré časy a nastává nová, neprověřená doba. Nejvíce zdrcen byl Msgre. Matěj Frána.²⁰⁰

„Dne 10. února 1920 rozletěla se smutná zvěst, že ve své residenci v Českých Budějovicích v ½ 4 ráno zánětem plic zemřel tiše a klidně Jeho Excellence, Nejdůstojnější Pán, pan Monsignore Josef Hůlka, biskup Českobudějovické diecéze. Byl to biskup z lidu a lidem byl ctěn a milován. Byl požehnáním pro diecezi. Právě v den úmrtí naplnit 69. rok věku svého. Pisatel těchto řádků ztrácí v něm svého otcovského přítele, jenž Sušici velice miloval a rád sem jezdil.“²⁰¹

Msgre. Josef Antonín Hůlka jako pravověrný katolík těžce nesl nově nastolené poměry po roce 1918. Pro mnohé byl příliš spjat se starým Rakouskem. Nebyl konfliktní. Dokázal se bez vypjatých emocí setkat s prvním československým prezidentem Tomášem Garriguem Masarykem při jeho návštěvě v Českých Budějovicích, ačkoliv se rozcházel v názorech na budoucí uspořádání vztahů mezi katolickou církví a Československou republikou.²⁰²

V biskupské konsistoři je uložen protestní dopis kardinála Skrbeného, olomouckého arcibiskupa, který se ohrazuje proti zásahům do církevních práv.²⁰³

---

¹⁹⁹ Srov. WEIS, M. *Českobudějovický biskup Josef Antonín Hůlka a první světová válka*. Košice: in: *Dejiny církvi v novoveku*, 2014. ISBN 978-80-7165-951-8.

²⁰⁰ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 284. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 9. května 2019].

²⁰¹ Tamtéž, s. 284.

²⁰² Srov. WEIS, M. *Českobudějovický biskup Josef Antonín Hůlka a první světová válka*. Košice: in: *Dejiny církvi v novoveku*, 2014. ISBN 978-80-7165-951-8.

²⁰³ Srov. Tamtéž.

Odpověď prezidenta Masaryka byla rozeslána na vědomí všem biskupům a ordinářům. Prezident Masaryk vyjádřil lítost nad přehmaty, jichž se mnozí v prvních letech samostatné Československé republiky dopustili.²⁰⁴

Zároveň však navrhoval úplnou rozlukou státu a církve, odpolitizování náboženství, čímž by se podle jeho názoru docílilo vyšší mravnosti. Rozluka má proběhnout bez kulturního boje. Rakousko – Uhersko uvádí jako odstrašující příklad spojení státu a církve, protože Rakousko – Uhersko zneužívalo církev politicky a odtud vyšel mravní i politický úpadek. Zmiňoval i výuku náboženství ve školách. Nesouvisí sice s rozlukou církve a státu, ale jeví se jako vážný problém. Jedná se podle jeho názoru jednak o didaktickou otázku (jak zdokonalit vyučování náboženství), ale především o otázku výchovy. Vláda prozatím pracuje na ustanovení, její stanovisko není známo. Vyjádřil se i ke konfiskaci církevních statků pro válečné účely a zabírání klášterních místností. Vyžádaly si to neodkladné potřeby státu, který vyžaduje oběti od právních i soukromých osob.²⁰⁵

Dopis byl v biskupském archivu zařazen „ad acta“ bez dalšího komentáře. Biskup Hůlka nechtěl náboženský boj. Celý život žil jednoduše a skromně. Byl dobročinný, mírný, snášenlivý. Veškerý svůj majetek odkázal kostelu sv. Jana Nepomuckého v rodných Velenovech. Přál si být pohřben bez velkých okázalostí do prostého hrobu s dřevěným křížem.²⁰⁶

---

²⁰⁴ Srov. WEIS, M. *Českobudějovický biskup Josef Antonín Hůlka a první světová válka*. Košice: in: *Dejiny církvi v novoveku*, 2014. ISBN 978-80-7165-951-8.

²⁰⁵ Srov. Tamtéž.

²⁰⁶ Srov. Tamtéž.

6.4. Úmrtí děkana Msgre. Matěje Frány

Msgre. Matěj Frána zemřel 4. března 1922 v 6.00 hodin ve věku 59 let. Jeho odchod byl pro farníky nečekaný a zdrcující. Děkanský úřad zastával od 1. ledna 1896, působil plných 25 let k všeobecné spokojenosti a prospěchu celé obce. Byl výraznou osobností sušické farnosti, člověk pronikavého intelektu a vynikajících pastoračních a pedagogických schopností. Zaslouží si naši pozornost. Jeho velkým počinem v Sušici bylo mj. i to, že zavedl styl psaní kronik. Všichni pozdější kronikáři, nejen církevní, ale i měšťtí, se jeho způsobu a formy přidržovali.²⁰⁷

Úmrtí děkana Matěje Frány předcházely dvě významné církevní události, které ve farní kronice zaznamenává již velmi roztřeseným písmem. Je znát, že už není plně při síle. Krátce před jeho smrtí začali do Sušice přijíždět duchovní z řádu Nejsvětějšího Vykupitele v Plzni²⁰⁸ (Redemptoristé), a sice Augustin Louka a František Benda. Děkan Matěj Frána byl za misionáře velmi vděčný. Misie byla vítanou pastorační aktivitou, farnost se na ni velmi těšila. Při pořádání misie vždy přicházel ke zpovědi větší počet věřících a zároveň větší počet věřících přijímal i svaté přijímání. Misionáři byli výbornými řečníky, svými řečmi věřící doslova uchvátili. Kostel byl neustále přeplněn. Pro svátosti přijelo přes 4000 dospělých věřících. Na dobu, kdy docházelo k odklonu od katolické církve, to byl úctyhodný počet.²⁰⁹

---

²⁰⁷ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 9. května 2019] a

Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 9. května 2019] a ostatní pamětní knihy města Sušice.

²⁰⁸ Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele, jejíž členové jsou nazýváni redemptoristé, je katolická řeholní kongregace. Jejím posláním je následování Krista, hlásání Božího slova a život podle evangelních rad chudoby, čistoty a poslušnosti. Kongregaci založil 9. listopadu 1732 sv. Alfons z Liguori. Při své pastorační práci používá kongregace obrazu Matky ustavičné pomoci, který redemptoristé dostali do opatrování od papeže Pia IX. roku 1866. Jedná se přitom snad o nejrozšířenější obraz Panny Marie vůbec. Redemptoristé se na českém území objevují roku 1855; jejich první dům je založen v Koclířově u Svitav. Pražská provincie kongregace byla založena roku 1901. Z této provincie byly postupně založeny provincie Varšava a viceprovincie Karlovy Vary, Bratislava a Michalovce. Před 2. světovou válkou pražská provincie patřila s téměř 300 členy mezi nejsilnější na světě. Redemptoristé byli ve 20. století pronásledováni – nejprve ve Španělsku a Mexiku, za 2. světové války v Polsku, později v Sovětském svazu, v Československu, na Kubě a ve Vietnamu. Z tohoto období pochází několik redemptoristických mučedníků – biskupové Vasil Veličkovskij a Mikuláš Čarněckij, v Čechách redemptorista Metoděj Dominik Trčka.

Srov. KONGREGACE NEJSVĚTĚJŠÍHO VYKUPITELE. REDEMPTORISTÉ. *Historie*. [online]. Dostupné na WWW:<<http://cssr.cz/cz/page/167>>. [cit. 18. července 2019].

²⁰⁹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 9. května 2019].

6. března 1921 přijel společně s plzeňskými misionáři Bendou, Loukou a Pluhařem i nový českobudějovický biskup Msgre. Šimon Bárta. V neděli započal biskup Šimon Bárta sv. misie „*Veni Sancte*.“ Odpoledne se konalo svěcení zvonů a po nich biskup Bárta promluvil o jejich významu. Řečí i milým zjevem si rychle získal lásku sušických občanů.²¹⁰

Ve dnech 8. – 11. prosince 1921 bylo ve Volšovské zámecké kapli slaveno Triduum, tři dny, jež byly věnovány modlitbám. Duchovní cvičení vedl zpravidla kněz, kterého si farnost pozvala. Ve Volšovech ho vedl Otto Louka. Triduum klade důraz na kázání a přijímání Nejsvětější svátosti. Akce bývají zakončeny zasvěcením farnosti Nejsvětějšímu srdci Páně. Pro farnost má zasvěcení velký význam. Napomáhá duchovní obnově farnosti a povzbuzuje jednotlivé věřící. V neděli 11. prosince bylo slouženo s *Te Deum*. Tridua se na pozvání děkana Matěje Frány zúčastnil i papežský prelát Msgre. Leonard Rendl, který patřil mezi jeho nejbližší přátele.²¹¹

O všeobecné oblibě zesnulého děkana Matěje Frány svědčila neobyčejná účast kněží a všech vrstev lidu na jeho pohřbu, který se konal v pondělí 6. března 1922. Kondukt vedl českobudějovický biskup Msgre. Šimon Bárta a sloužil slavné Requiem. Kázání nad rakví v děkanském kostele pronesl Msgre. Leonard Rendl, osobní přítel zesnulého děkana.

*„Z lásky k Bohu i vlasti přijal na sebe jho Páně, kříž svatého kněžství a můžeme o něm potvrditi s prorokem: věrně nesl jho Páně od mladosti své.“*²¹²

Ve slavnostním kázání obrátil na svého přítele slova básníka Františka Sušila:

*„Dvě krásek spanilých duše mé ovládnulo stánek, zemská jedna, druhá z výšiny pošlá z nebes, církev a vlast – ty sestersky v mých milují se nadrech, každá půl, každá má srdce moje celé.“*²¹³

K hrobu doprovodilo zesnulého 51 kněží, zástupci městské rady, všech státních a soukromých úřadů a nepřehledné zástupy lidí nejen ze Sušice, ale i okolí.²¹⁴

---

²¹⁰ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. " [cit. 12. května 2019].

²¹¹ Srov. Tamtéž.

²¹² SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*, s. 289. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. " [cit. 12. května 2019].

²¹³ Tamtéž, s. 289.

²¹⁴ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 9. května 2019].

Zesnulý děkan byl dobrý syn ve službě kněžské vůči Bohu i církvi, spravedlivý ke všem a přímý bratr vůči kněžím, kteří jej vždy rádi vyhledávali, kdykoliv do Sušice zavítali. Laskavý, vstřícný, ochotný pomoci svým osadníkům. Zemřel proto všemi upřímně oplakáván.²¹⁵

K úmrtí Msgre. Matěje Frány se vyjádřila i politická opozice. Sušické listy, místní periodikum československé sociální demokracie, věnovaly zesnulému děkanovi dlouhý článek v ročníku V., č. 11, dne 11. března 1922. Popisují stručně jeho život i církevní kariéru. Zmiňují děkanův postoj k národní demokracii a k církvi. Chválí jeho české cítění a vzorný výkon církevní služby. Vyjadřují děkanův silný vztah k sušickým kostelním zvonům a hluboký zásah do jeho duše, který utrpěl v době války při jejich odnětí. Kritizují jeho povahu v posledních letech, nenávisť k jinověrcům, bojovnost za práva katolické církve a vliv ve všech veřejných událostech.²¹⁶

„Byl sice naším politickým odpůrcem, a pokud víme, vyslovil se častěji, že Strana národních demokratů je nebezpečím pro věc církve daleko větším než strana kterákoliv jiná, ale přes to nechceme mu upřít, že byl knězem vzorným, chtěl po svém způsobu prospěti církvi a snad byl i o tom přesvědčen, že svojí prací, kterou usiloval o vybudování Strany lidové u nás v Sušici posiluje nejen církevní zařízení a kastovnícké výsady hierarchie, nýbrž snad i národ. (...) Za války nejtížeji se jej dotklo odnětí kostelních zvonů pro účely vojenské a od té doby důvěřuje v pomoc božské Prozřetelnosti modlíval se za zdar zbraní dohody a dočkal se. V posledních letech válečných i předválečných zdálo se, že si všímá jen svého úřadu kněžského a pečuje v mezích své působnosti kněžské o spásu duší. Ale v tom by se byl každý oklamal. Bedlivě sledoval vše, co se kolem děje a svým vlivem u lidí jemu oddaných a jejich prostřednictvím hluboko zasahoval do každého oboru činnosti veřejné. Hluboce nenáviděl jinověrce a všechny ty, kteří v otázkách náboženských došli jiného názoru, nežli církev katolická k věření předkládá. V tom směru byl bojovným a nesmiřitelným, pravý harcovník církve bojující.“²¹⁷

---

²¹⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 13. května 2019].

²¹⁶ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 17. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 9. května 2019].

²¹⁷ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 17. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 23. května 2018].

Po zesnulém vikáři Msgre. Matěji Fránovi byl jmenován vikářem sušického traktu Msgre. Jan Mottl, farář ve Velharticích. Jan Mottl byl kněz zbožný a horlivý, těšil se důvěře duchovenstva i všech farníků. Býval kaplanem v Sušici a se zesnulým děkanem udržoval přátelský kontakt. Administrátorem osiřelého děkanství se stal Václav Klabouch, dosavadní první kaplan. Pokračoval v osvědčeném stylu vedení farnosti jako zemřelý Msgre. Matěj Frána. Ujal se ihned i vedení farní kroniky. Ze záznamů nejsou patrné žádné změny, snad jen rukopis je jiný. Václav Klabouch nastoupil do Sušice 15. září 1920 na uprázdněné místo prvního kaplana po Antonínu Jarolímkovi, který byl jmenován kaplanem v Albrechtci (Albrechticích). Václav Klabouch přišel z Aussergefildu (Kvildy). Administratura trvala do 15. listopadu 1922, kdy byl novým děkanem zvolen Jakub Waldmann, dosavadní farář v Blažejově.²¹⁸

6.5. Nový děkan Jakub Waldmann

O uprázdněné místo po zesnulém děkanovi Matěji Fránovi byly podány čtyři žádosti. Petenti byli biskupskou konsistoří navrženi v tomto pořadí: Václav Řepa, kaplan v Českých Budějovicích, Antonín Petr, farář v Kotouni, František Hrouda, kaplan v Myslívě, Jakub Waldmann, farář v Blažejově. Městská rada pak v návrhu na první místo jmenovala faráře Antonína Petra a na druhé kaplana Františka Hroudu. Volba se konala 14. července 1922. Většinou hlasů byl zvolen Jakub Waldmann. Podpořil ho blok sociální demokracie. František Hrouda obdržel dva hlasy, Václav Řepa jeden hlas a dva lístky byly prázdné.²¹⁹

Nový děkan Jakub Waldmann (obr. č. 14) nastoupil své místo 16. listopadu 1922. Na nádraží jej přivítali dosavadní administrátor Václav Klabouch s druhým kaplanem Richardem Randákem a kapucínem Gabrielem. Jakub Waldmann slavil svou instalaci dne 10. prosince 1922. Instaloval ho a kázání pronesl biskupský vikář z Velhartic Msgre. Jan Mottl.²²⁰

---

²¹⁸ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 23. května 2018].

²¹⁹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 14. května 2018].

²²⁰ Srov. Tamtéž.

Patron a městská rada byli zastoupeni prvním náměstkem Josefem Seidlem, členem městské rady Vojtěchem Scheinostem a gymnaziálním suplentem Kajetánem Turkem. Starosta města Josef Stelzl se nemohl zúčastnit, protože toho dne vypravoval pohřeb své matce.²²¹

Děkan Jakub Waldmann a Václav Klabouch se pravděpodobně názorově rozcházeli. Usuzuji tak z toho důvodu, že Václav Klabouch vedl proti děkanovi Jakubu Waldmannovi žaloby. Proto byli povoláni dne 24. července 1924 do konsistorní kanceláře k urovnání. Kaplanovi Václavu Klabouchovi bylo poukázáno na jeho neoprávněné jednání a dáno na srozuměnou, že musí Sušici opustit. V měsíci srpnu byl přeložen do Velešína, kam se také 4. září odstěhoval.²²²

6.6. Církevní památky

6.6.1. Boží muka a socha sv. Jana Nepomuckého na mostě

Nákladem firmy Solo byla opravena Boží Muka na hrádecké silnici. Boží muka byla postavena roku 1784 náhradou za stará Boží muka u Pražské brány, které strhla povodeň. Byla umístěna na návrší, kde se údajně popravovali zločinci. Do roku 1769 na místě stál dřevěný kříž.²²³

Opravu provedl akademický sochař Ladislav Křtín. Děkan Matěj Frána v kronice zmínil, že Boží muka nesou nápis v latině, který není správně napsán. Nápis sepsal profesor zdejší reálky, který byl vyzkoušen z latiny, a přesto obsahuje chyby.²²⁴

---

²²¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 15. května 2018].

²²² Srov. Tamtéž.

²²³ Srov. Tamtéž.

²²⁴ Srov. Tamtéž.

„Extractum in loco mortis (bývalo zde popraviště) – in anno Domini MLCCXXX. Renovavit L. Křtin, M. L. Anno Domini MCMXXI. Ante diem III. Cal. Augusti, „Solo“ Sumptu – Directore Ing. Jos. Palme, Dechan M. Frána, Primatore Urbis – Jos. Stelzl.“²²⁵

Český překlad:

„Zbudováno na místě smrti (bývalo zde popraviště), Léta Páně...* (pokud v datu bylo „D“ místo „L“, jednalo se se o rok 1730) Obnovil L. Křtin, ...* (zkratka M. L. v současné době nic neříká) Léta Páně 1921 dne 30. července na náklady Sola, když ředitelem byl Ing. Jos. Palm, děkanem M. Frána a starostou města Jos. Stelzl.“²²⁶

Ladislav Křtín opravil i sochu sv. Jana Nepomuckého na kamenném mostě nákladem 1 200 Kč, kterou poškodili vandalové. Polovinu hradil památkový zemský úřad v Praze a druhou polovinu místní děkan Matěj Frána. Boží Muka i sochu sv. Jana posvětil děkan Matěj Frána znovu dne 12. září 1921. Po svěcení promluvil o významu Božích muk k zástupu věřících, kteří šli v průvodu se všemi sušickými kněžími, kazatel Otto Louka, člen Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele z Plzně. Průvod se poté vydal na most. Po svěcení sochy následovaly litanie o sv. Janu Nepomuckém. Odtud se všichni vrátili zpět do děkanského chrámu Páně. Děkan Matěj Frána udělil požehnání s Nejsvětější svátostí oltární.²²⁷

---

²²⁵ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011, s. 286. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. května 2018].

²²⁶ Za pomoc s překladem a vysvětlení dnes už hůře pochopitelných latinských zkratk, které jsou uvedeny v závorce, děkuji panu doc. ThLic. Adamovi Mackerlemu, Th.D., z katedry teologických věd TF JČU.

²²⁷ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. května 2018].

6.6.2. Věž děkanského kostela sv. Václava

V roce 1927 bylo zjištěno, že krytina věže děkanského kostela sv. Václava není v dobrém stavu. Rovněž vnitřní dřevěná konstrukce potřebovala rekonstrukci. Městská rada jako patron kostela dala věž prohlédnout a podle výsledku šetření vypsal veřejnou soutěž na její znovupokrytí. S opravou věže se začalo v září a práce byly dokončeny v listopadu 1927. Věž zůstala po opravě zachována v dřívějším stylu. Kříž na věži byl náležitě očištěn a pozlacen. Na hromosvod byl dán měděný drát. Starosta Jan Seitz vyžádal od památkového úřadu státní příspěvek 1 500 Kč na tuto opravu.²²⁸

Ve věžní makovici byly nalezeny listiny z let 1773, 1826 a 1888 a různé předměty. Vše bylo uloženo do sbírek městského muzea. Do nové věžní makovice byly dne 12. září 1927 uloženy dvě měděné krabice s opisy listin tam nalezených. Byly přidány nové listiny: pamětní listina sepsaná členem rady prof. Friedlem, pamětní listina sepsaná děkanem Jakubem Waldmannem v latině a dále výpisy starých listin a různé publikace.²²⁹

Městské museum v Sušici vydalo r. 1927 jako III. publikaci spis Kajetána Turka „*Věž děkanského kostela sv. Václava v Sušici*“, nákladem muzea, tiskem Josefa Procházky v Sušici. Spis měl 31 stran, jeho formát byl 14 × 11 cm.²³⁰

6.6.3. Kříž u lékárny

Dne 22. listopadu 1931 v 15 hodin posvětil papežský prelát Msgre. Leonard Rendl kříž u lékárny za asistence místního duchovenstva a bratří laiků z kapucínského kláštera. Quardián řádu Karel Mansuet Ston pronesl promluvu o kříži. Zpěv obstaral Matěj Wunš s chrámovým sborem.²³¹

---

²²⁸ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. května 2018].

²²⁹ Srov. Tamtéž.

²³⁰ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1926–1936*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 95. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. května 2018].

²³¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. května 2018].

Kříž u lékárny je starý přes 150 let. Podle záznamů v pamětní knize místního kapucínského kláštera byl postaven jezuitskými misionáři, kteří zde konali misie od 3. srpna do 27. srpna 1758. Podle ústní tradice jej dala postavit stará patricijská rodina Firbasova. Majitelka lékárny jej sama udržovala. Místní farní rada spolu s děkanem Jakubem Waldmannem nechala vyspravit dřevo kříže, natřít ho v dubové barvě a opatřila místo starého plechového nové lité tělo Páně, které nechala důkladně pozlatit.²³²

6.6.4. Obrazy nad kostelními vchody

Nad tři kostelní vchody, kde byly umístěny muří nohy (snad nevědomostí stavitele), byly dány místo těchto kamenných muřích noh obrazy na skle. Nad hlavním vchodem byl umístěn obraz sv. Jakuba, který zaplatil děkan Jakub Waldmann obnosem 1 000 Kč. Nad vchodem z parčíku pak obraz sv. Františka Xaverského (zaplatil František Šabatka, katecheta dívčích škol v Sušici). Nad vchodem z ulice byl přidán obraz p. Stanislava (zaplatil Stanislav Prosser, katecheta chlapeckých škol v Sušici). Obrazy jsou důstojnou okrasou vchodu do kostela.²³³

6.6.5. Děkanství

Sušický děkan žádal patronátní úřad třikrát za sebou o opravu šindelové střechy na starém děkanství. Jeho žádosti nebyly reflektovány. Poté se domáhal opravy na základech z roku 1874, jednou na okresním hejtmanství a dvakrát na zemském úřadu (1930 – 1931). Až začátkem měsíce října 1931 se začala snášet střecha, krov a stropy. Byl vystavěn nový silný krov a položena nová krytina.²³⁴

V roce 1932 se objevila ve městě myšlenka upravit staré děkanství na muzeum (obr. č. 15) a postavit děkanství nové (obr. č. 16). V červenci navrhl děkan Jakub Waldmann písemně starostovi Seitzovi stavbu děkanství od budovy předního traktu prodloužením přes domek Josefa Jägra k děkanským kolnám s frontou do Jirsíkovy ulice. Na svůj návrh neobdržel žádnou odpověď.²³⁵

---

²³² Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. května 2018].

²³³ Srov. Tamtéž.

²³⁴ Srov. Tamtéž.

²³⁵ Srov. Tamtéž.

Poté se 1. srpna 1932 začala bourat bývalá černá kuchyně se světnicí za ní, chlévky, dřevník a seník s prolomenou střechou. Ve dvoře bylo skladiště rozlámaných latí, krovů atd. Do Jirsíkovy ulice byly ponechány zdi dlouhého skladiště, ze dvora vybourány a upraveny arkády. Černá kuchyně byla přebudována na prádelnu, před ní umístili dvě toalety. Nad nimi byla upravena toaleta a nad prádelnou koupelna.²³⁶

Nad arkádami byla vybudována dlouhá půda s malými okénky. V říjnu byly upraveny pokoje v křídle do dvora a velká zadní místnost. Následujícího roku byly vypracovány dva projekty na novou budovu děkanství. Podle prvního se měly koupit domy pánů Navrátila a Beránka u kostela a část dvora lékárny. Podle druhého se mělo postavit nové děkanství na děkanské zahradě. Přednost byla dána projektu druhému.²³⁷

19. března 1933 přišel starosta Seitz do děkanství dojednat podrobnosti. „*Slíbil vše, jen aby dosáhl svého úmyslu*“, píše děkan Jakub Waldmann ve farní kronice na s. 165. Dle záznamů v kronice děkan starostovi uvěřil. 29. března 1933 navštívili děkan Waldmann a starosta Seitz českobudějovického biskupa Msgre. Bárty, aby odsouhlasil záměnu. Starosta přislíbil zachovat výměru zahrady a rozšířit ji přibráním obecního pozemku, dále hospodářské budovy vyjma stodoly, stromky dle přání benefičiátu, oplocení zahrady zděnými sloupy a železnými tyčemi do výšky 250 cm. Slíbil dát staré života neschopné stromy z děkanské zahrady rozdělat na dříví, do zahrady bazén a altán, do nové budovy bezplatný elektrický proud a osvětlovací tělesa, do kuchyně natřenou podlahu a stěny natřené olejovou barvou. Na zdi budovy původního děkanství přislíbil vystavění oltáře pro církevní slavnosti nákladem obce. Pro slavnosti Božího Těla a Vzkříšení zařídí dodání osvětlení. To vše má být zaručeno přípisem ze dne 29. července 1933, č. 8486/33. „*Majetkem děkanství starého byl cenný starožitný sekretář*“, píše děkan Jakub Waldmann na s. 165 farní kroniky. „*Nabídka za něj obnášela 3 500 Kč. Dvě skříně s vyřezávanými ozdobami a děkanův pracovní stůl s ozdobnou deskou vyřezávanou osmicípou hvězdici zabral p. starosta proti správě, ctnosti a právu.*“²³⁸

V těchto místech končí záznamy děkana Jakuba Waldmanna ve farní kronice a tato již dále nepokračuje. Děkan se dále věnuje jen historii – Črtům k dějinám chrámu sv. Václava apod.²³⁹ Další údaje o přestavbě stávajícího děkanství na muzeum a o stavbě nové budovy jsem čerpala ze zápisů schůzí obecního zastupitelstva a z městských kronik.

²³⁶ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>.

²³⁷ Srov. Tamtéž.

²³⁸ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968, s. 165*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>.

²³⁹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. května 2018].

Městské zastupitelstvo schválilo 23. června 1933 adaptaci děkanské budovy v nákladu 85 000 Kč. Zpráva o finanční situaci obce uvádí, že obec je vlivem nezaměstnanosti uvedena do tíživé finanční situace a naděje na zlepšení se nerýsuje. Obec dlužila různým dodavatelům 979 572 Kč. U zemského úřadu požádala o úvěr 2 000 000 Kč, tento však byl usnesením ministerstva vnitra škrtnut. Adaptace byla prozatím z finančních důvodů odložena.²⁴⁰

V průběhu léta 1933 jednali zástupci města o půjčce na děkanskou budovu s ředitelstvím městské spořitelny. Debata byla věcná. Vedení městské spořitelny bylo nakloněno záměru využití stávající děkanské budovy pro muzeum. Vyžádalo si předložení projektu a rozpočtu novostavby děkanské budovy. Upravilo projekt a rozpočet novostavby tak, aby stavební náklad obývací budovy i přičleněných hospodářství nebyl vyšší než předurčená částka 400 000 Kč. Podle projektu architekta Karla Houry bude postavena pouze obývací budova, oplocena a vnitřně vybavena, aby byla důstojna svému poslání. Plán na stavbu hospodářských budov byl škrtnut, protože dosavadní správce benefícia neprovozoval ve své režii hospodářství. Hotovost, která byla určena pro výstavbu hospodářských objektů, bude uložena právem vinkulačním u Městské spořitelny v Sušici. Tohoto kapitálu se v budoucnu smí použít výhradně pro účel výstavby hospodářských objektů sušického děkanství.²⁴¹

Půjčka ve výši 400 000 Kč byla poskytnuta v průběhu měsíce září 1933. Knihovní zavtělení půjčky bylo provedeno na domě čp. 66–III. a 386–II. Zachová-li se původní budova děkanství pro muzejní a archivální účely, uhradí spořitelna úrok a úmor z půjčky sama ze svého.²⁴²

V březnu 1934 vyrozuměla Biskupská konsistoř v Českých Budějovicích obec o tom, že směna starého děkanství za novostavbu již byla schválena Papežskou kurií v Římě. Požádala městskou radu, aby vypracovala směnnou smlouvu ve smyslu podmínek ujednaných biskupem Msgr. Šimonem Bártou a starostou Janem Seitzem. Směnnou smlouvu obec předloží Biskupské konsistoři v Českých Budějovicích k podpisu a poté předá k dalšímu řízení Zemskému úřadu v Praze. Budova děkanství (obr. č. 23) byla dokončena v říjnu 1934. Podle názoru sušických občanů i turistů je budova vkusná, pěkně vsazena do příjemného okolí. Ke kolaudaci budovy přizvalo město děkana Jakuba Waldmanna a Biskupskou konsistoř v Českých Budějovicích. Děkan Jakub Waldmann poté děkanskou budovu na jaře 1935 osídlil a byl spokojen.²⁴³

---

²⁴⁰ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>, [cit. 29. května 2018].

²⁴¹ Srov. Tamtéž.

²⁴² Srov. Tamtéž.

²⁴³ Srov. Tamtéž.

6.6.7. Kaple svatých Andělů Strážných

Katecheta Stanislav Prosser, který byl zároveň i členem obecního zastupitelstva, se velmi zasadil o opravu Kaple svatých Andělů Strážných nejen svými vystoupeními v obecním zastupitelstvu, ale i osobním přičiněním. Na schůzi obecního zastupitelstva 10. března 1933 připomněl, že na tento rok připadá 250 let výročí posvěcení Kaple svatých Andělů Strážných, která je ozdobou Sušice.²⁴⁴

„...nepřízní doby ke všemu katolickému je ve stavu praubohém a neudržitelném a chátrá. Proto je nutno, aby jeho oprava byla pojata do I. etapy investičních prací. Město jako patron má povinnost udržovat jej ve slušném stavu. Na úpatí vrchu vznikla nová, moderní, skoro přepychová čtvrť, s níž jest chátrající kostelík v děsném kontrastu. Andělíček je v letní době velmi čteně navštěvován měšťany i výletníky a letními hosty, kteří se zájmem prohlížejí úhledný kostelíček a kochají se pohledem na vzkvétající město. V naději, že opravy budou do srpna letošního roku hotovy, chystali jsme několik slavností, k nimž by se sešlo hodně poutníků, kteří by městu přinesli peněz na opravu vynaložený. Jsou sice chudí, ale peníze jejich poctivě nabyté.“²⁴⁵

Město se však potýkalo s finančními problémy, dle zápisu ze schůze obecního zastupitelstva ze dne 29. prosince 1933 dlužilo komunálně a na hypotékách 18 374 939,65 Kč.²⁴⁶

Když městské zastupitelstvo na schůzi 16. března 1934 projednávalo mj. směnu starého děkanství za novostavbu, katecheta Stanislav Prosser znovu vystoupil se žádostí o opravu Kaple svatých Andělů Strážných s projevem, ve kterém apeloval na dobrou morálku. *„...obecní zastupitelstvo není sborem hochů, nýbrž mužů. Loni náklad na opravu Andělíčka byl schválen v obnosu 150 000 Kč. Bohužel oprava uskutečněna nebyla. Letos se finanční stav obce zhoršil, proto chceme sehnat hodně darů, aby obec byla ušetřena. Město jako patron kostelíka je povinno udržovati budovy patronátní v dobrém stavu. Nechceme to zadarmo. Církev dává v budově děkanské městu dar milionové ceny. Právem demokracie žádáme, aby se Andělíček opravil. Katolíků ve městě je 90 %. Devadesát procent katolíků platí městu daně, rádi povolují potřebné obnosy na úpravu města i cest, ale žádají, aby i kostely byly v náležitém pořádku. Katolické kostely jsou místa kulturní, kde se lid vzdělává, před zlým varuje, k dobrému nabádá. Zkušenost učí, kde nechali zpustnouti katolické chrámy, museli stavěti kriminály.“²⁴⁷*

---

²⁴⁴ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>, [cit. 29. května 2018].

²⁴⁵ MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938.*, s. 769. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>, [cit. 29. května 2018].

²⁴⁶ Tamtéž.

²⁴⁷ Tamtéž, s. 769.

Prvním krokem k úpravě Kaple svatých Andělů Strážných bylo dokončení schodiště u kaple a ulice od kapličky ke schodišti. Stavební úpravy se dostaly do programu péče o nezaměstnané, na které město obdrželo příspěvek od ministerstva sociální péče. Kromě toho byla v rámci toho samého programu opravena i dlažba ulice od mostu ke hřbitovu a úprava cesty k židovskému hřbitovu.²⁴⁸

Stavební úpravy kaple však byly stále v nedohlednu. Stanislav Prosser se sám ujal aktivity a založil v dubnu 1935 volné sdružení přátel k uchování starobyklých památek v Sušici a jeho okolí. Stal se jeho předsedou. Sdružení převzalo uskutečnění stavebních úprav, které navrhl sekční šéf Zdeněk Wirth. Jeho projekt byl velmi zdařilý po stránce technické i finanční. Ihned v dubnu 1935 se pustili do práce.²⁴⁹

Na sklonku roku 1935 požádali městské zastupitelstvo o příspěvek na přestavbu Kaple sv. Andělů Strážných v materiálních potřebách na přestavbu, a to 60 m³ kulatiny různé tloušťky, 30 m³ písku, 30 m³ říčního kamene a 10 000 – 15 000 cihel. Městské zastupitelstvo jejich žádosti teď již vyhovělo a odsouhlasilo, že úhradu provedou v obecním rozpočtu na rok 1936.²⁵⁰

Na schůzi obecního zastupitelstva 3. září 1936, těsně před návštěvou kardinála Karla Kašpara, se konstatuje, že práce na Kapli svatých Andělů Strážných byly dohotoveny a plně se zdařily. Několik dní předtím již proběhlo důstojné svěcení nově opravené kapličky.²⁵¹

Slavnost svěcení Kaple svatých Andělů Strážných na vrchu Stráž se konala 30. srpna 1936. O 6:00 hodině byla mše v děkanském chrámu Páně, v 7.00 hodin v kapucínském klášteře, v 8.00 a v 9.00 hodin v děkanském chrámu Páně. V 10.00 hodin vyšel průvod z děkanského chrámu na Stráž, kde posvěcení kostelíka vykonal Msgre. Jan Mottl, biskupský vikář, konsistorní rada, biskupský notář a farář z Velhartic. Po svěcení pronesl kázání Jan Urban. Slavnou mši svatou odsloužil katecheta Stanislav Prosser. Odpoledne v 16.00 hodin bylo požehnání. Druhý den v pondělí v 8.00 hodin proběhla mše v kapli a 5. září v 17.00 hodin požehnání.²⁵²

---

²⁴⁸ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>, [cit. 29. května 2018].

²⁴⁹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 15. června 2018].

²⁵⁰ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>, [cit. 29. května 2018].

²⁵¹ Srov. Tamtéž.

²⁵² Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 20. června 2018].

6.7. Kardinál Karel Kašpar v Sušici

Návštěvě kardinála Karla Kašpara, která byla ohlášena na 6. září 1936, na den pouti ke svatým Andělům Strážným, předcházely horečné dny úprav „Andělíčka,“ jak je popsáno v předchozí kapitole. Vše se stihlo na poslední chvíli.²⁵³

Nejdůstojnější Pán kardinál dr. Karel Kašpar, kníže, metropolita pražský, primas český byl celým městem očekáván. Při příjezdu byl již na hranicích okresu přivítán okresním hejtnanem Janem Růžičkou a v zastoupení českobudějovického biskupa vikářem Msgre. Janem Mottlem.²⁵⁴

Starosta města Jan Seitz, první náměstek Ondřej Míčka, druhý náměstek Antonín Novotný, člen rady Jan Kubr, ředitel městského úřadu Kajetán Turek, poslanec republikánské strany Jan Kočandrlé, tajemník František Kozák, ředitel odborné školy hospodářské Zdeněk Chvátal, náčelník Orla Jan Daneš, starosta náboženské obce židovské Oldřich Gutman a velký zástup lidstva pozdravil kardinála Karla Kašpara na hranicích města na prostranství křižovatky silnice k nádraží a silnice k Dobrušínu. Po uvítání přisedl kardinál Kašpar starosta Jan Seitz do zvláštního vozu ozdobeného květinami a jeli v průvodu do města.²⁵⁵

Průvod zahajoval vůz s okresním hejtnanem a vikářem. Za nimi jela první část selské jízdy, poté vůz s kardinálem Karlem Kašparem a starostou Janem Seitzem, druhá část selské jízdy na koních, kardinálův vůz s jeho sekretářem Msgre. Josefem Vladykou a Josefem Pluhařem, tajemníkem republikánské strany jako rytířem řádu sv. Sylvestra, vůz s prvním náměstkem a ředitelem, vůz s druhým s náměstkem a členem rady, pak dlouhá řada aut zástupců okresu, stran a jednotlivců.²⁵⁶

Na prostranství před radnicí byli shromážděni zástupci státních i samosprávných úřadů, spolek vojenských vysloužilců, tělocvično-hasičská jednota Sokol, samaritský sbor Československého červeného kříže, jednota Orel, národní jednota střelecká z Hejné u Sušice, selská jízda, všechny katolické spolky a další. Před vchodem do radnice byl rozprostřen perský koberec a na něm stála židle pro kardinála.²⁵⁷

---

²⁵³ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 20. června 2018].

²⁵⁴ Srov. Tamtéž

²⁵⁵ Srov. Tamtéž.

²⁵⁶ Srov. Tamtéž.

²⁵⁷ Srov. Tamtéž.

Po zahrání státní hymny a vztyčení státní vlajky uvítal kardinála okresní hejtman Jan Růžička za okresní úřad a okres sušický, starosta Jan Seitz za město, poslanec Jan Kočandrla za venkov a republikánskou stranu, správce Stanislav Nešpor za okresní výbor a lidovou stranu. Dvě družičky přednesly báseň a předaly mu kytici. Kardinál Karel Kašpar byl dojat, srdečně děkoval všem za milé a triumfální uvítání. Po oficiálním uvítání odjel do děkanství. Celé město bylo vyzdobeno prapory a v ulicích, jimiž se ubíral průvod, byly postaveny stožáry s prapory v městských a státních barvách. Po krátké pobožnosti v děkanském chrámu Páně se seřadil průvod a všichni se společně s kardinálem Kašparem odebrali do Kaple svatých Andělů Strážných na vrch Stráž. Průvodu s kardinálem Kašparem se zúčastnili zástupci místních spolků, duchovenstvo, družičky, mládenci, jeptišky, selská jízda, zástupci úřadů a korporací a obyvatelé Sušice i okolí. Kardinál Kašpar si prohlédl celou kapli a pochválil, jak pietně byla upravena nákladem obce a dobrodinci. Po kázání (české měl katecheta městské školy Jaroslav Stucbart z Přeštic, německé farář z Dobré Vody) celebroid kardinál Kašpar mši svatou za účasti desetitisícového zástupu, jemuž udělil arcipastýřské požehnání.²⁵⁸

Na zpáteční cestě navštívil kardinál Kašpar okresní nemocnici a poté se odebral do děkanství, kde děkan Jakub Waldmann připravil pro všechny hostinu. Starosta Jan Seitz věnoval kardinálu Kašparovi v upomínku pěknou ozdobnou krabici se zápalkami a ředitel městských úřadů Kajetán Turek vázanou publikaci „*Kaple Anděla Strážce*“, kterou sám napsal. Po 16.00 hodině se kardinál Kašpar se všemi přítomnými rozloučil a odjel do Prahy.²⁵⁹

6.8. Generální biskupská vizitace v Sušici

Biskup Msgr. Šimon Bárta zavítal do sušického vikariátu v květnu 1928, aby vykonal generální biskupskou visitaci a udílel svátost biřmování. Do Sušice přijel 9. května v 17.00 hodin. Biřmování udílel ve dnech 10. – 12. května, a to 1163 biřmovancům ze sušické farnosti. 10. května navštívil okresní nemocnici a městský chudobinec, chorobinec a sirotčinec.²⁶⁰

---

²⁵⁸ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 20. června 2018].

²⁵⁹ Srov. Tamtéž.

²⁶⁰ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 15. června 2018].

11. května navštívil ženský klášter Notre Dame, 12. května odpoledne se setkal se starostou města Janem Seitzem²⁶¹ a s městskou radou ve starostově kanceláři. Téhož dne odjel do Hrádku. 13. května navštívil Dětský útulek v Červených Dvorcích. 14. května odjel do Albrechtic.²⁶²

V Sušici a blízkém okolí jsou tři sociální ústavy pro mládež, o které pečuje katolická církev. Prvním je dětský útulek v Červených Dvorcích, založený roku 1908 hrabětem a hraběnkou Chotkovými, který udržuje Serafínské dílo lásky v Českých Budějovicích. Do útulku se za mírný poplatek přijímají osiřelé děti ve věku nejméně tři let. Výchovu obstarávají Chudé školské sestry de Notre Dame z kláštera v Horažďovicích. Druhým je Dětský útulek Kongregace Bratří Nejsvětější svátosti ve Volšovech, založený roku 1920 touto kongregací. Do jeho počátku věnovali zbožní manželé Chotkovi z výtěžku volšovského velkostatku 46 602,46 Kč. Výchovu a ošetření obstarávají rovněž Chudé školské sestry de Notre Dame. S útulkem je spojena opatrovna pro děti zaměstnanců velkostatku. Jmenovaný řád Chudých školských sester založil a spravuje dětskou opatrovnu v Sušici (českou) a v Kašperských Horách (německou). V Kašperských Horách vypomohla nadace faráře Prinze. Třetím ústavem je Spolek pro založení a udržování útulku pro sirotky ve Velharticích, založený roku 1924. Předsedou spolku je Msgre. Jan Mottl, farář ve Velharticích a pokladníkem Antonín Rendl, starosta městyse Velhartice. Spolek sbíral příspěvky na stavební fond a zakoupil ve Velharticích stavební pozemek a stavební materiál. Slova a snaha zemřelého biskupa Msgre. Josefa Antonína Hůlky, jemuž velmi ležely na srdci osudy opuštěných dětí, se dočkala svých pokračovatelů.²⁶³ (viz. s. 49 – 50).

Biskup Šimon Bárta shledal vše v pořádku a byl velmi potěšen duchovní činností, obzvláště činností katechetů. Proto také všechny vyznamenal. Děkan Jakub Waldmann a Norbert Smékal se stali biskupskými notáři. Katecheta František Šabatka se stal biskupským konsistorním radou, katecheta Stanislav Prosser a katecheta Vojtěch Říha z Volšov se stali biskupskými notáři. Podle jednotlivých farností bylo biřmováno v Buděticích 238, v Nezamyslicích 498, v Bukovníku 416, ve Strašíně 630, v Žihobcích 319, v Sušici 1163, v Albrechticích 458, v Dlouhé Vsi 327, v Petrovicích 325, v Hlavňovicích 196, ve Svojsicích 127, ve Zbynicích 571, na Horách Matky Boží 276 a ve Velharticích 569 věřících. Celkem se jednalo na celém vikariátě o 6104 biřmovanců.²⁶⁴

---

²⁶¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 15. června 2018].

²⁶² Srov. Tamtéž.

²⁶³ Srov. ŠAFHAUSER, J. *Chudinství a sociální péče*. In *Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938, 450 s. ISBN neuveveno.

²⁶⁴ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 15. června 2018].

6.9. Církevní slavnosti

6.9.1. Poutí ke svatým Andělům Strážným

Pouti ke svatým Andělům Strážným se konají tradičně v září. O pouti roku 1924 pronesl české kázání kaplan Viktor Muchtl z Klatov, německé farář Karel Zahradník z Dlouhé Vsi. Celebrantem byl papežský prelát Msgre. Leonard Rendl. O pouti ke svatým Andělům Strážným 6. září 1925 byl českým kazatelem farář Alois Tylínek z Nuslí u Prahy a německým farář Karel Zahradník z Dlouhé Vsi. Celebrantem byl děkan Emanuel Hanzlík ze Zbynic. 4. října 1925 na růženeckou neděli se odpoledne konal průvod na Stráž, kde místní děkan Jakub Waldmann promluvil za kříže. Poté posvětil nový umělecky vyrobený kříž, který nahradil starý zetlelý dřevěný kříž. Nový kříž byl umístěn na památku manželů Františka a Marie Scheinostových.²⁶⁵

O rok později, 5. září 1926, byl na pouti Andělů Strážných českým kazatelem Bohumil Stašek, redaktor Lidových listů. Německé kázání přednesl farář Karel Zahradník z Dlouhé Vsi. Průvod vedl děkan Josef Brabec z Rejštejna. Odsloužil i zpívanou mši svatou.²⁶⁶

Pout' v roce 1930 vedl po vzoru minulých let Msgre. Leonard Rendl. České kázání měl katecheta Jaroslav Stucbart z Přeštic, německé děkan Jakub Waldmann a kantátu katecheta Stanislav Prosser. O tři roky později, 3. září 1933, se odehrávala pout' za příznivého počasí. (V Sušici bývá totiž už v září velmi chladno, často vydatně prší a teploty se pohybují kolem 10 stupňů. Příznivé teplejší počasí je výjimečné). Lidí bylo na Stráži daleko více než v předešlých letech. Kondukt vedl a kantátu měl Msgre. Jan Mottl, české kázání katecheta Jaroslav Stucbart z Přeštic a německé katecheta ve výslužbě a děkan Antonín Wagner z Kašperských Hor. Průvodu se zúčastnili i děkan Jakub Waldmann, Ignác Rath, prvorepublikový středoškolský profesor náboženství v Sušici, katecheté Stanislav Prosser a František Šabatka, farář František Šimek ze Svojsic, Richard Randák, Ferdinand Tylšar a Vladimír Lakomý z řádu kapucínů.²⁶⁷

---

²⁶⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 15. června 2018].

²⁶⁶ Srov. Tamtéž.

²⁶⁷ Srov. Tamtéž.

Podobná účast byla i v roce 1934. Msgre. Jan Mottl vedl průvod a celebroid mši svatou. Katecheta Jaroslav Stucbart z Přeštic měl české kázání a kaplan František Gayer z Dolního Rejštejna pronesl německé kázání. Zúčastnili se i bratři z řádu kapucínů Pavel Trojer a vikář Richard Randák. Dále katecheté Stanislav Prosser a František Šabatka, profesor náboženství Ignác Rath, farář František Šimek ze Svojšic, katecheta Bohumil Pokorný z Rakovníka, děkan Jakub Waldmann a farář Antonín Tuháček z Hor Matky Boží. V roce 1935 byla oslavena pouť jen malá. Zúčastnil se katecheta Jaroslav Stucbart z Přeštic. České kázání pronesl Jan Mottl, německé farář Karel Zahradník z Dlouhé Vsi.²⁶⁸

6.9.2. Poutí na Svatou Horu u Příbrami

První zaznamenaná pouť na Svatou Horu ve sledovaném časovém období 1900 – 1950 se konala v roce 1925. Svatá Hora byla od středověku oblíbeným vyhledávaným poutním místem. Mariánskou svatyni věřící navštěvovali, aby byly vyslyšeny jejich modlitby za uzdravení, za dobrou úrodu, za potomstvo. Vykonal na Svaté Hoře zpověď a zúčastnili se mše svaté. V období první republiky byly pouti na Svatou Horu oblíbené a časté. Měly i společenský význam při setkávání lidí. Na svátek Nanebevzetí Páně vedl poutníky ze Sušice děkan Jakub Waldmann, vikář Jan Mottl z Velhartic, farář Antonín Tuháček z Hor Matky Boží a farář Jan Knapp ze Střelských Hoštic. Každý pronesl při pouti dvě kázání.²⁶⁹

Slavnou zpívanou mši na Svaté Hoře sloužil sušický děkan Jakub Waldmann za asistence farářů Tuháčka a Knappa. V následujícím roce, 22. května 1926, se pouť konala v sobotu před Božím Hodem Svatodušním. Zúčastnilo se přes 600 věřících. Návrat ze Svaté Hory byl 24. května. Následujícího roku vedl pouť na Svatou Horu katecheta Stanislav Prosser. Roku 1930 Karel Mansuet Ston z řádu kapucínů.²⁷⁰

---

²⁶⁸ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 15. června 2018].

²⁶⁹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 15. června 2018].

²⁷⁰ Srov. Tamtéž.

6.9.3. Sdružení Katolické mládeže

O druhém svatodušním svátku roku 1925 se v Sušici konal sjezd sdružení Katolické mládeže. V kostele promluvil sekretář Sdružení Katolické mládeže Klement, kaplan od nejsvětější Trojice z Prahy.²⁷¹ Následujícího roku 31. ledna 1926 odsloužil školní mši diecézní duchovní rádce pro Sdružení katolické mládeže Karel Reban z Českých Budějovic. Odpoledne o 17.00 hodině vedl eucharistickou promluvu. Pobožnost vykonal farář Antonín Jarolímek z Albrechtic.²⁷²

6.9.4. Eucharistický sjezd v Sušici

26. září 1926 se v Sušici konal eucharistický sjezd. Předcházela mu třídní bezprostřední duchovní příprava, kterou vykonali Msgr. Antonín Melka a Josef Kaňkovský z řádu Redemptoristů z Českých Budějovic. Sjezd byl započat vzýváním Ducha svatého v sobotu dne 25. září o 19.00 hodině v děkanském chrámu Páně. Vedl ho papežský prelát Msgr. Leonard Rendl. Po kázání následovalo požehnání. Slavnost končila vyzváněním všech zvonů v Sušici a po celém vikariátě. Následovala eucharistická pobožnost v klášterním chrámu Páně až do 23.00 hodiny. Zpovídáno bylo do pozdní noci a druhého dne od časného rána.²⁷³

---

²⁷¹ Sdružení katolické mládeže vznikala v čase odklonu od katolické církve kolem roku 1920. V době po 1. světové válce se objevili nepřátelé katolické myšlenky. Sv. Malachias, arcibiskup v Armagh v Irsku, označil ve svých proroctvích dobu Benedikta XV. „*Religio depopulata*“ – „národové bez náboženství.“ Provozovalo se „Los von Rom“ – „*Pryč od Říma.*“ Školní děti byly poučovány, že již nemusejí slyšet mši svatou v kostele. Kříže byly odstraněny ze škol a státních budov, na některých místech byly dokonce pro posměch dopraveny na rumišť. A právě v této době, kdy protináboženská, atheistická a materialistická agitace sílila ve velkoměstech i na venkově, začala se zakládat sdružení katolické mládeže. Vedena myšlenkou, že máme první sílu pomoci Boží, který vyvedl Izraelity z egyptské poroby, zachránil Krista z rukou Heroda, vyvedl církev z podzemí katakomb ke slávě denního světla, tak i nyní nás vyvede ve svobodu děti Božích. Nesmíme však složit ruce v klín. Hlavním úkolem je podchytit poslední zbytky katolických rodin. Využít možnosti ve škole, osobně působit mezi dětmi ve škole i v rodině. Zachytit děti mimo školu v soukromé katechezi a v besídkách. Pracovat v organizacích mladých, mezi chlapci i mezi dívkami Katecheta musí mít přímý, osobní a příznivý vliv na mladé, děti i dospívající po 14. roce věku. Organizátor mládeže musí navázat co nejúžší styky s duchovní správou, jinak práce tohoto druhu nebude pro církev úspěšná.

Srov. UNIVERZITA KARLOVA. KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA. *Klement: Sdružení katolické mládeže, péče o mládež vůbec a její nutnost.* [online]. Praha. Časopis katolického duchovenstva, 1924/Sursum 7+8, str. 103-107, cit. Dostupné na WWW:<<http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=23389>>. (2019) [cit. 29. prosince 2019].

²⁷² Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. prosince 2019].

²⁷³ Srov. Tamtéž.

V neděli o 6.00 hodině sloužil děkan Jakub Waldmann mši s promluvou o zušlechtění srdcí, v 8.00 hodin měl Msgre. Antonín Melka v děkanském chrámu Páně promluvu pro katolické novice. Mši svatou se svatým přijímáním noviců sloužil Robert Kučera z Horšovského Týna. Současně sloužil katecheta dívčích škol František Šabatka v klášterním chrámu Páně mši svatou s promluvou a svaté přijímání pro dívky. U Matky Boží sloužil mši svatou Antonín Martínek. Měl promluvu a svaté přijímání pro dospívající mládež. Kostely byly zaplněny při všech pobožnostech a mších. V 9.30 vedl v děkanském chrámu Páně slavnostní kázání Msgre. Antonín Melka, venku u oltáře za kostelem Jan Kaňovský. Po kázáních byly slouženy slavné zpívané mše. V děkanském chrámu Páně sloužil mši svatou českobudějovický biskup Msgre. Šimon Bárta a venku za kostelem měl tichou mši svatou s lidovými zpěvy za doprovodu hudby Msgre. Leonard Rendl za asistence Msgre. Karla Miláčka z Klatov a Jana Červeného z Běšin.²⁷⁴

Po skončení se konal průvod. Zahajovalo ho na dvě stě školních dětí. Dětem sociálních demokratů byla účast zakázána, rovněž dětem komunistů a mnohým dětem národních demokratů, částečně učitelé, částečně rodiči. Za dětmi následovala hudba ze Strašína a z Nezamyslic, Sdružení katolické mládeže ze Sušice, Hrádku, Hradešic a Velhartic a dlouhá řada chlapců a dívek. Za nimi šla a vyhrávala kapela pana Hošťálka následována Pošumavskou Stráží z Petrovic se svými prapory, místní odbočkou všeodborového sdružení dělnictva, spolkem katolických rodičů a přátel křesťanské výchovy z Hrádku, spolkem křesťanských matek ze Sušice. Dále kráčela hudba selské jednoty z Plzně, Klatov, Sušice, Kdyně, Přeštic, Volšov a Velhartic, mariánské družiny z Plzně, Klatov, Velhartic, Staňkova, Kolinec, ctihodné školské sestry, řádové sestry z nemocnice, řada bíle oděných družiček, dva bratři a dva kněží řádu kapucínů, 55 kněží a biskup Šimon Bárta, který nesl Nejsvětější Svátost. Za biskupem Bártou šli zástupci města jakožto patroni děkanského chrámu Páně, Bohumil Henneberg-Spiegel, majitel panství v Hrádku, Václav Sveschl, ředitel panství v Žichovicích a velký zástup mužů a žen. Průvodu se zúčastnilo přes 2 500 účastníků. Na náměstí a v ulicích přihlíželo na 5 000 lidí. Při průvodu zpívali kněží „*Chval Spasitele*“ a lid se svátostí prozpěvoval za vedení předzpěváka. Odpoledne po 14.00 hodině byla vykonána adorační pobožnost školními dětmi a potom vedl závěrečné kázání Msgre. Antonín Melka. Po něm následovala adorační pobožnost dospělých. Slavnostní pontifikátní požehnání ukončil chvalo zpěv „*Tobě Bože chválíme*“.²⁷⁵

Biskup Šimon Bárta projevil radost nad velikou účastí věřícího lidu s vybídnutím, aby si lid víru v Ježíše Svátostného pro blaho své opatroval a zachoval.²⁷⁶

---

²⁷⁴ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 8. července 2018].

²⁷⁵ Srov. Tamtéž.

²⁷⁶ Srov. Tamtéž.

6.9.5. Eucharistický sjezd v Českých Budějovicích

O rok později, 14. a 15. srpna 1927 se konal v Českých Budějovicích eucharistický kongres, kterého se ze sušické farnosti zúčastnilo 77 osob. Mnohé ženy se vrátily domů plny nadšení pro Ježíše Svátostného. V Českých Budějovicích viděly osvětlený oltářní obraz. Byly z pohledu na obraz tak uneseny, že zatoužily mít tentýž i v Sušici v děkanském chrámu Páně. Začaly ihned sbírat milodary po městě, aby také mohly ozdobit oltářní obraz sv. Václava na hlavním oltáři žárovkami. Přibližný obnos 1 500 Kč byl sebrán hlavně zásluhou paní Barušky Jakoubkové ze sušické nemocnice. Děkan Jakub Waldmann nechal poté zhotovit na obraz sv. Václava rám a na ten zavést elektrické osvětlení celého obrazu. Osvětlením se rytířská postava sv. knížete Václava i s anděly jevila velice živě. Dále nechal Jakub Waldmann zavést elektrické osvětlení i pod chór. O půlnoční mši na Vánoce se chrám rozsvítil tímto způsobem. Vánoční krása všechny uchvátila.²⁷⁷

6.9.6. Úcta ke sv. Janu Nepomuckému

Na den sv. Jana Nepomuckého, 16. května 1925 se v 17.00 hodin konalo procesí k opravené soše Jana Nepomuckého.²⁷⁸

Socha byla v noci na výroční den české samostatnosti ze dne 27. října na 28. října 1924 poškozena vandaly. Byla jí sražena hlava. Dobročinností velkostatkáře Bohumila Henneberg-Spiegela z Hrádku byla opravena a 16. května 1925 odpoledne posvěcena děkanem Janem Hanzíkem ze Zbynic. U sochy byla vykonána pobožnost s promluvou. Procesí se vydalo zpět do chrámu Páně.²⁷⁹

K oslavám sv. Jana byly v roce 1925 vykonány dvě pouti do Nepomuku. První na den sv. Jana Nepomuckého 16. května vlakem s korouhví. Pout' vedl děkan Jakub Waldmann a zúčastnilo se asi 40 věřících. Druhá pout' se odehrála 19. května na Boží Hod Svatodušní. Procesí 80 účastníků vedl katecheta Stanislav Prosser. Cestovali také vlakem, protože hodně přšelo a bylo chladno.²⁸⁰

---

²⁷⁷ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 8. července 2018].

²⁷⁸ Srov. Tamtéž.

²⁷⁹ Srov. Tamtéž.

²⁸⁰ Srov. Tamtéž.

Dvoustleté výročí svatořečení sv. Jana Nepomuckého v roce 1929 bylo oslaveno v děkanském chrámu Páně triduem. Kázání vedl děkan Jakub Waldmann a katecheta Stanislav Prosser, v klášteře u kapucínů Norbert Smékal. Kázali o mučednické smrti, o svatořečení, o úctě ke svatováclavskému jazyku. Pak byly zpívány litanie a uděleno požehnání.²⁸¹

Světec Jan Nepomucký byl v Sušici uctíván dávno před svým svatořečením, o čemž svědčí kaplička sv. Jana Nepomuckého za gymnáziem postavená roku 1698 majitelem pozemku Josefem Mühlbergerem a jeho manželkou Apolenou. Kromě toho jsou v Sušici dva oltáře sv. Jana Nepomuckého: v děkanském kostele a v kostele Matky Boží. Oltář v děkanském kostele je také starší roku 1700. Lze usuzovat, že i oltář v kostele u Matky Boží bude starší roku 1700, a to podle provedení sochy a oltářního obrazu s obrázky z jeho života. Kromě toho je v děkanském kostele v lodi napravo soška sv. Jana Nepomuckého s křížem Ukřižovaného na pravém předloktí a korouhev s Jeho vyobrazením.²⁸²

Na den sv. Jana Nepomuckého se konal vždy k Jeho počtě církevní průvod na náměstí a pak zpět do kostela. V kostele bylo proneseno slavnostní kázání a velká mše svatá. U kamenné sochy sv. Jana Nepomuckého na mostě se předčítaly litanie.²⁸³

6.10. Život v meziválečné době

Lze říci, že Sušice ve 30. letech hospodářsky vzkvétá. Změn k lepšímu doznala všeobecná veřejná okresní nemocnice, měšťanský pivovar, hasičský sbor. Ve městě se čile staví. Starosta Jan Seitz byl jedním z nejvýznamnějších starostů města. Když slavil 23. ledna 1932 padesáté narozeniny a jubileum dvacetipětileté práce na radnici, oslavy se účastnili všichni zaměstnanci městského úřadu a čelní představitelé všech spolků. Mezi podpisy v městské kronice u příležitosti jeho životního jubilea vidíme i podpis děkana Jakuba Waldmanna, vikáře řádu kapucínů Richarda Randáka a kostelníka Jiřího Šlechty.²⁸⁴

---

²⁸¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 8. července 2018].

²⁸² Srov. Tamtéž.

²⁸³ Srov. Tamtéž.

²⁸⁴ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1926–1936*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 164–165. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. června 2018].

Dobové záznamy sice nezmiňují jeho vztah k sušické farnosti, přesto si pro své zásluhy o výstavbu a rozvoj města, které obývali z větší části věřící katolického vyznání, zaslouží naši pozornost. Jan Seitz se narodil v Sušici roku 1882, zemřel po internování v koncentračním táboře v Oranienburgu 28. června 1944. Starostou města se stal roku 1922. Snažil se být dobrým hospodářem. V letech 1922 – 1927 nechal postavit ve městě kolonie rodinných domků. Zajistil finanční podporu pro stavbu státních budov, nechal vybudovat vodovod. Jeho zákrokem se změnila tvář krajiny pod Andělíčkem, kde zrál ječmen pro vyhlášené městské sladovníky ve středověku a kudy chodily tisíce poutníků o slavné pouti do kaple „na Andělíčku.“ Změnily se i pěšiny se starými vrbami na pravém břehu Otavy a vybudovala se nová Sušice, jejíž tvář zůstala až do dnešní doby. Vyrostly úřední budovy s nábřežím, měšťanská škola, park s památkem odboje. Zámožnější občané si nechávali stavět vily se zahradami, každou jinou a přitom všechny v jednom souladu. Děkanství nechal přestavět na muzeum, pro katolickou církev nechal postavit novou budovu „Na Baště.“ Upravovaly se silnice, cesty, kanalizace, dlažba na náměstí, ulice, sady, koupaliště. Sušice se stala vyhledávaným letoviskem s novou originální propagací – vzhlednou chatou na Svatoboru. Rozvoj Sušice 30. let však nebyl tak jednoduchý, jak by z těchto řádků mohlo pro čtenáře plynout. Město se potýkalo s krizí způsobenou nezaměstnaností a následky války. Městský dluh dosáhl 18 milionů Kč. Např. ulice se dláždily z financí ze státních příspěvků. Budova děkanství byla vybudována na dluh Městské spořitelně.²⁸⁵

Slibný rozkvět města, byť nebyl bez problémů, zastavila 2. světová válka. Starosta Jan Seitz však byl i statečný a nebojácný. Mnozí spoluobčané vyslechli v debatách z jeho úst: „*Sám nepůjdu, neustoupím a v práci vytrvám až do konce.*“²⁸⁶

Jeho osud se tragicky naplnil koncem května 1941, kdy ho jeho spoluobčané viděli naposledy: na náměstí, jak nastupuje do auta před svým obchodem v doprovodu mužů v dlouhých kabátech. Město na něj nezapomnělo. 24. listopadu 1945 ho místní národní výbor jmenoval čestným občanem města Sušice im memoriam. Dále se rada usnesla na přejmenování nábřeží na pravém břehu Otavy na „nábřeží Jana Seitze.“²⁸⁷

---

²⁸⁵ Srov. HOURA, K. *Starosta Jan Seitz mezi námi*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 17 a

Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>, [cit. 15. srpna 2019].

²⁸⁶ HOURA, K. *Starosta Jan Seitz mezi námi*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 17.

²⁸⁷ Srov. HOURA, K. *Starosta Jan Seitz mezi námi*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 15–17.

6.11. Sčítání lidu 1921 a 1930

První sčítání lidu v samostatné Československé republice se uskutečnilo 15. února 1921, dva roky po založení Státního úřadu statistického. Obsah sčítání byl odlišný od monarchického. Nadále se však zjišťovalo a výsledky byly zpracovány za obyvatelstvo přítomné, nikoli bydlící. Za politicky nejdůležitější se považovalo zjištění národnosti obyvatelstva, které mělo potvrdit oprávnění vzniku Československé republiky. V roce 1921 žilo v Sušici 6989 osob, z toho 6749 Čechů, 225 Němců, dva Rusové, jeden Maďar, dva Italové, dva Slovinci a osm Izraelitů. K římskokatolickému vyznání se hlásilo 6359 obyvatel. 66 obyvatel se přihlásilo k Českobratrské církvi, osm k Československé církvi, 129 bylo Židů. Tři obyvatelé byli evangelíci, tři pravoslavní a 420 bez vyznání.²⁸⁸

V roce 1930 žilo v Sušici 7163 obyvatel. Kronikář sepisující pamětní knihu let 1926 – 1936 nepoužil údaje města Sušice, ale soudního okresu Sušice. Ve zprávě okresního lékaře MUDr. Jana Balcara „*Zdravotnické poměry v politickém okrese Sušickém*“, která je publikována ve *Sborníku Sušicka vydaného nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici* v roce 1938, jsou na s. 327 zaznamenány jiné údaje o počtu obyvatel města. Obyvatel v Sušici bylo celkem 7163: z toho 6954 Čechů, 166 Němců, 43 cizinců.²⁸⁹ Podrobnější údaje (náboženské vyznání apod.) zdravotní zpráva nesleduje, proto uvádím pro ilustraci v tabulce čísla soudního okresu a uvedu i stručné údaje ze zdravotní zprávy. Podle zmíněné zdravotní zprávy žije v soudním okrese Sušickém v roce 1930 celkem 24 846 obyvatel, z toho 21 929 Čechů, 2 793 Němců a 89 cizinců.²⁹⁰ Číselné údaje ze zdravotní zprávy přibližně odpovídají údajům v pamětní knize.

Podle pamětní knihy žilo v Sušici (tedy v soudním okrese Sušickém) 24 846 obyvatel, z toho národnosti československé bylo 21 929, Němců bylo 2793, Židů 13, Rusů 19. Jeden Polák, dva Maďaři, jiné národnosti bylo šest. Cizích státních příslušníků bylo v Sušici 89.²⁹¹

---

²⁸⁸ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1926–1936*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 15. července 2018].

²⁸⁹ BALCAR, J. *Zdravotnické poměry v politickém okrese Sušickém*. In *Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 450 s. 1938. s. 327. ISBN neuvedeno.

²⁹⁰ Srov. BALCAR, J. *Zdravotnické poměry v politickém okrese Sušickém*. In *Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 450 s. 1938. ISBN neuvedeno.

²⁹¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1926–1936*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 15. července 2018].

K římskokatolickému náboženství se hlásilo 23 462 obyvatel. Čtyři obyvatelé byli vyznání řecko-katolického, 210 evangelíků, 96 příslušníků českobratrské církve, 49 příslušníků německé církve, 342 příslušníků Církve československé. K pravoslaví se hlásili tři občané, jeden občan byl starokatolík, Židů bylo celkem 162, jiného vyznání jeden občan, ateistů 671.²⁹²

Čísla jsem vložila do jednoduché porovnávací tabulky (viz následující strana). U každého sčítacího roku jsem našla nesrovnalosti. Považujeme-li počet obyvatel roku 1910 za správný, zjišťujeme, že u 48 osob není uvedena národnost. Sčítání roku 1921 je poměrně přesné, počet obyvatel podle národnosti a vyznání se liší o jednu osobu. Údaje o sčítání roku 1930 ukazují více neshod. Kronikář uvádí celkový počet osob 24 846. Při součtu občanů dle vyznání se dostáváme na 24 990. Počet obyvatel dle národnosti je 27 674. Po příčině nesrovnalostí jsem nepátrala. Chtěla jsem zjistit, do jaké míry došlo v Sušici k odklonu od katolické víry po vzniku samostatné Československé republiky. Sušická čísla nesvědčí o dramatickém odpadávání. Otázkou ale zůstává, a to z tabulek vyčíst nelze, kolik katolíků bylo opravdu pravověrných a kolik jen papírových.²⁹³

---

²⁹² Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1926–1936*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. června 2018].

²⁹³ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1926–1936*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 15. července 2018] a

Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 19. července 2018] a

Srov. BALCAR, J. *Zdravotnické poměry v politickém okrese Sušickém*. In *Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 450 s. 1938. ISBN neuvedeno.

	1910	1921	1930 (Soudní okres Sušice)	1930 (Město Sušice)
Obyvatelé	7263	6988 (6989)	24846	7 163
- <i>podle vyznání</i>				
Římskokatolické	7070	6359	23452	
Řeckokatolické	x	x	4	
Evangelické	13	3	210	
Českobratrské	x	66	96	
Židovské	179	129	162	
Církev československé	x	8	342	
Církev německé	x	x	49	
Pravoslavné	x	3	3	
Starokatolické	x	x	1	
bez vyznání	1	420	671	
- <i>podle národnosti</i>				
Češi	6847	6749	24757	6954
Němci	189	225	2793	166
Rusové	x	2	19	
Maďaři	x	1	2	
Italové	x	2	x	
Polák	x	x	1	
Slovinci	x	2	x	
Židé	179	8	13	
jiné národnosti	x	x	89	43

294

²⁹⁴ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1926–1936.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 181. Dostupné na WWW: <<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>.

[cit. 29. září 2018] a

BALCAR, J. *Zdravotnické poměry v politickém okrese Sušickém.* In *Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici.* Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 450 s. 1938. s. 327. ISBN neuvedeno.

6.12. Záznamy farní kroniky psané děkanem Waldmannem

Ze zápisů farní kroniky psané děkanem Jakubem Waldmannem cca od roku 1924 je pro čtenáře znát určité napětí. Některé události děkan Jakub Waldmann zapsal a později zřejmě nechtěl, aby je někdo četl. Část kroniky je psána latinsky. Některé stránky kroniky, původně sepsané v češtině, jsou přelepeny prázdnými stránkami, modlitbami anebo texty o starší historii města. Části původního textu jsou patrné při okrajích stran. Zůstaly texty, které se týkají výhradně katolické církve, poutí, procesí atd. Dále si děkan Jakub Waldmann všímá počasí, volebních výsledků a velkých událostí či katastrof.²⁹⁵

Děkan Jakub Waldmann informuje o změnách na místě kaplana. Kaplan z Čimelic Josef Pragr nastoupil do Sušice na místo prvního kaplana dne 1. září 1924. Předtím sloužil v Horním Zahoří. Ani ne o rok později 31. července 1925 odešel na nové působiště do Trhových Svinů. Farní kronika píše: „*Stalo se to na anonymní udání... (následuje zaškrtnutý text)... byl přímý v jednání, a proto byl jmenovaným nemilý. Byl z Jindřichova Hradce.*“²⁹⁶

Sušická duchovní správa převzala vyučování náboženství na chlapecké měšťanské škole. Katecheta chlapeckých škol Jan Malý byl 1. květnem 1926 penzionován. Od té doby vyučovali chlapce děkan a první kaplan. Výuku vedli devět měsíců do 31. ledna 1927. Následující den, 1. února 1927, nastoupil nový katecheta chlapeckých škol Stanislav Prosser, rodák z blízkého Ostružna. Předtím působil v Berouně.²⁹⁷

18. května 1924 byly na náměstí u Koruny sehrány Pašijové hry po vzoru hořických her. Hry jsou ve 14 obrazech podle Bible od Aloise Daisenbergera v překladu faráře Vojtěcha Kareše. Návštěvnost byla velká a ohlas ve městě předčil očekávání.²⁹⁸

---

²⁹⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 12. října 2018].

²⁹⁶ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968,* s. 293. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 12. října 2018].

²⁹⁷ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 12. října 2018].

²⁹⁸ Srov. Tamtéž.

V neděli 3. října 1926 odpoledne se slavilo výročí 700 let od úmrtí sv. Františka z Assisi. Procesí po mši svaté šlo z děkanského chrámu Páně do kapucínského klášterního chrámu Páně. Děkan Jakub Waldmann pronesl kázání o životě sv. Františka a promluvil o zvroucnění a prohloubení svaté víry pro nynější dobu.²⁹⁹ (Papež Pius XI. vyhlásil v encyklice *Quas Primas*,³⁰⁰ vydané 11. prosince 1925, Slavnost Ježíše Krista Krále „*D. N. Jesu Christi Regis*“ – Náš Pán Ježíš Kristus Král. Svátek má připomínat Kristovu vládu nad světem a zdůraznit, že žádný člověk není vyňat z jeho reálné a přítomné vlády. Původně byl svátek umístěn na poslední říjnovou neděli, kdy ho dodnes slaví tradiční katolíci).

Farní rada se rozhodla vylepšit jesličky v děkanském chrámu Páně. Zadala akademickému malíři Posledníkovi malbu tří velkých pohledů na Betlém, Jeruzalém a Nazareth na plátně. Malbu zadala ještě před Vánoci za obnos 1 500 Kč.³⁰¹

Děkan Jakub Waldmann se musel vypořádat i s negativními jevy ve společnosti. Např. před půlnoční mší roku 1926 se několik mladíků při kněžských kázáních chovalo na postranních chórech neslušně. Dva z nich museli být policií vyvedeni pro opilost a dva pro hlasité bavení se s děvčaty, kouření, házení pomerančové kůry a skořápek ořechů proti sobě. Pohoršili svým chováním katolické věřící a zneuctili slavnostní chvíli.³⁰²

Učitel Bohumil Picka před počátkem školního roku 1927/1928 vybízel rodiče k odhlašování dětí z vyučování náboženství a nabádal k vystoupení z církve. Děkan Jakub Waldmann proti němu vystoupil u osvětového školního výboru a dosáhl toho, že se jeho akce minula účinkem.³⁰³

---

²⁹⁹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. září 2018].

³⁰⁰ Srov. PIUS XI. *Quas Primas – Svátek Krista Krále. Encyklika papeže Pia XI*. Nakladatelství Sypták, 2016. 2. vydání. ISBN nevedeno.

³⁰¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 29. září 2019].

³⁰² Srov. Tamtéž.

³⁰³ Srov. Tamtéž.

6.13. Jednota Orla československého v Sušici

Jednota Orla československého byla v Sušici založena 20. června 1920. Náboženským úkolem jednoty bylo vychovávat katolíky činu a statečného ducha. Národním úkolem bylo vychovat mladé vlasti občany zdravé, obětavé a snaživé ve svém povolání. Sociálním úkolem bylo vychovat členy ke vzájemnému bratrskému soužití a vzájemné podpoře příslušníky všech stavů a tříd.³⁰⁴

Jednota Orla československého se v Sušici v druhé polovině 30. let věnovala divadlu. 10. května 1936 sehrála premiéru hry „*Bídníci*.“ Představení se setkala s velkým ohlasem. Do roku 1937 nastudovali a sehráli hru „*Kašpárek, v českém mlýně krajánek*“ od Antonína Kopeckého, „*Pytlík Martin*“ od Adolfa Bognera, „*Kdo je pánem v domě?*“ od Boženy Zajcevy, „*Podfuk strýčka Eduarda*“ od Antonína Kopeckého, veselohru „*Sedm srdcí manévruje*“ od Františka Baleje. 28. listopadu 1937 v upomínku na výročí úmrtí dramatické spisovatelky Hely Švehlové nastudovali její nejmilejší náboženskou hru „*Svatý František*.“ Farní rada katolíků za součinnosti katolických spolků sehráli 25. dubna 1937 „*Na srdci matky*“ od Jana Herše.³⁰⁵

---

³⁰⁴ Tělovýchovná organizace Orel vznikla v Čechách, na Moravě a ve Slezsku v r. 1909. Sjednotila všechny organizace, které pro katolíky organizovaly tělocvičné aktivity. Jejimi předky byly svatojosefské jednoty, katoličtí tovaryši a křesťanskosociální tělocvičné odbory. Orlové měli za vzor slovinského katolického Orla, jehož zakladatelem ve Slovinsku byl na začátku 20. století kněz a politik ThDr. Jan Evangelista Krek. Organizace Orla vznikla za rakousko-uherské monarchie. V časech Československé republiky 1918 – 1938 se rozšířila na celé území Československé republiky, roku 1935 měla již 160 tisíc členů. Celoživotním starostou Orla byl Msgre. Jan Šrámek, katolický kněz a politik. Orel provozoval tělovýchovu pro muže, ženy, dorost i žactvo v křesťanském duchu. Pořádal cvičení v místních jednotách a dva významné slety: mezinárodní slet roku 1922 v Brně a Svatováclavské dny orelstva r. 1929 v Praze. Orel udržoval kontakty se zahraničními křesťanskými tělocvičnými spolky. Zúčastňoval se zahraničních sletů (Francie, Jugoslávie, Polsko). Za druhé světové války vstupovali orlové do Svazu občanské pohotovosti jako dobrovolníci při obraně republiky a mnozí se zapojili do odboje. Nacisté věznili a popravili mnoho orlů. Činnost obnovili po osvobození 1945. Nástup komunistů k moci r. 1948 jejich činnost znovu přerušil a zakázal. Na dvě stovky funkcionářů se dostalo do komunistických kriminálů. Činnost spolku se obnovila rokem 1990.

Srov. OREL KŘESŤANSKÁ SPORTOVNÍ ORGANIZACE. *Historie Orla*. [online]. Dostupné na WWW:<http://www.orel.cz/?ukaz=znovuobnoveni_po_prvni_svetove_valce>. [cit. 29. září 2019].

³⁰⁵ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 31. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 18. září 2019].

Výbor sušického Orla tvořili starosta Antonín Novotný, tovární dělník, místostarosta Václav Půrok, koželužský pomocník, vzdělavatel Stanislav Prosser, katecheta, jednatel Josef Karas, tovární dělník, pokladník Jan Švehla, berní adjunkt, hospodárka Anna Karasová, tovární dělnice, náčelník Antonín Roháček, strojní zámečník, náčelnice Anna Janoušková, poštovní úřednice, přísedící Jan Bárta, mistr krejčovský, Josef Beránek, mistr obuvnický, Josef Cais, majitel hospodářství, Antonín Květ, kontrolor nemocenské poklady firmy Solo, Marie Marglová, tovární úřednice, revizoři účtu Václav Lišák, kráječ a Emanuel Černý, poštovní podúředník. Jednota Orla cvičila v tělocvičně obecných škol. Jednota čítala při svém založení 168 členů, dvacet pět dorostenců a dorostenek, čtyřicet pět žáků. Uspořádala čtyři tělocvičné akademie, sehrála dvacet dva divadelních představení, osmnáct loutkových představení, jeden koncert na fagot a dva večírky. Zúčastnila se Sletu sokolského v Brně roku 1922 v počtu čtyřiceti osmi členů a svatováclavských slavností v Praze roku 1929 v počtu devadesáti členů.³⁰⁶

6.14. Změna duchovního správce

Děkan Jakub Waldmann se rozhodnutím biskupa Msgre. Šimona Bárty stal od 20. listopadu 1937 děkanem v Trhanově u Domažlic. 18. listopadu 1937 navštívil starostu Jana Seitze, aby se s ním a s městem rozloučil. Požádal starostu, aby patronu vyřídil dík za všechnu podporu, která se mu ze strany obecního zastupitelstva jako sušickému děkanu po celých 15 let dostávala. Popřál vše nejlepší městu Sušici a jejímu věřícímu římskokatolickému obyvatelstvu. Prohlásil, že odchází ze Sušice, města, které je mu velmi milé, s vědomím neporušené cti a čistého svědomí. Starosta Jan Seitz děkanovi Jakubu Waldmannovi jménem celého města poděkoval a popřál mu plnou spokojenost v novém působišti.³⁰⁷

Administrátorem opuštěné farnosti se stal katecheta František Šabatka.³⁰⁸

---

³⁰⁶ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. září 2019].

³⁰⁷ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938.* [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<[http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/](http://www.http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/)>. [cit. 29. září 2019].

³⁰⁸ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. září 2019].

Děkan Jakub Waldmann nehovořil se starostou Janem Seitzem pouze zdvořile. Sušice a její římskokatolický lid mu skutečně přirostli k srdci. Vrátil se do města zpět na penzi. Sloužil bohoslužby v kapli kláštera de Notre Dame a ve Zbynicích. Po vyhnání kapucínů vypomáhal v klášterním kostele. Krátce před svou smrtí odešel do kněžského domova v Senohradech, kde zemřel 5. března 1961 ve věku 91 let. Pohřeb se konal v Sušici.³⁰⁹

Zápis z 50. řádné schůze obecního zastupitelstva z 20. května 1938 popisuje neuskutečněnou prezentaci nového děkana, na nějž byl navržen Msgre. Jan Mottl. Člen městské rady Vilém Tham navrhl, aby prezentace děkana byla vzata z pořadu jednání. Schůze zastupitelstva je poslední před novými volbami. Rozhodnutí o osobě nového děkana je věcí velmi důležitou a odpovědnou. Není vhodné, aby současné zastupitelstvo na sebe vzalo odpovědnost. Nové obecní zastupitelstvo může být jiného názoru a jiného seskupení nežli současné. V budoucnu by mohlo vytýkat, že se o záležitosti tak důležité rozhodovalo několik dní před volbami. Navrhuje přenechat volbu nového děkana novému obecnímu zastupitelstvu.³¹⁰

Člen zastupitelstva Stanislav Prosser naopak doporučuje prezentaci uskutečnit. Dosavadní administrátor, konsistorní rada Šabatka, je nemocen a jeho choroba vyžaduje brzkou operaci. Podotýká, že není důstojné prezentaci neprovést, obzvláště když osoba přicházející v úvahu, kandidát nanejvýše vhodný, vikář Jan Mottl, je velmi schopný, všem známý pro svou dobročinnost a pro tento úřad je doporučen samotným českobudějovickým biskupem. Nynější doba vyžaduje schopného správce děkanského úřadu, což vikář Mottl svou kvalifikací a praxí plně zaručuje. Při té příležitosti doporučuje zřízení arciděkanství v Sušici a poukazuje na Klatovy a Kašperské Hory, kde je již mají. Doporučuje provedení prezentace a upozorňuje, že biskupská konsistoř obsadí místo sama. Obecní zastupitelstvo hlasovalo pro návrh Viléma Thama počtem osmnácti hlasů z třiceti pěti. Bylo usneseno většinou hlasů vzít prezentaci děkana z pořadu jednání.³¹¹

Msgre. Jan Mottl (obr. č. 17) se sušickým děkanem stal 9. října 1938.³¹²

---

³⁰⁹ Srov. *Kostely a kaple v západních Čechách*. [online]. Dostupné na WWW:<http://kaplicky.cesty.in/doku.php?id=susice#duchovni_spravci_v_susici>. [cit. 29. září 2019].

³¹⁰ Srov. MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<[http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/](http://www.http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/)>. [cit. 29. září 2019].

³¹¹ Srov. Tamtéž.

³¹² Srov. SPORITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

6.15. Předzvěst zlých časů

Rok 1937 byl posledním rokem poklidného rozvoje. V dubnu 1938 byl o Velikonocích dodržen třídní velikonoční mír vyhlášený prezidentem Edvardem Benešem v projevu prezidenta republiky při slavnosti prohlášení míru Československého červeného kříže. 21. května 1938 byl povolán k mimořádnému vojenskému cvičení jeden ročník zálohy, náhradní zálohy a příslušníci speciálních zbraní.³¹³

Henleinovci zostřili svou útočnost. V Sušici byl ve srovnání s Hartmanickem a Kašperskohorskem klid. V oblastech s vyšším počtem obyvatel německé národnosti (zmiňované Hartmanicko a Kašperskohorsko) se objevily problémy v soužití Čechů a Němců. Na silnici Glaserwald – Prášily došlo v noci na 7. srpna 1938 po hospodské rvačce mezi henleinovci a německými sociálními demokraty k zavraždění bojovného ordnera Sudetendeutscher Partei Václava Baierla, dělníka z Frauenthalu. Vrahem byl příslušník strany německé sociální demokracie Robert Hoiden, dělník z Rejštejna. Baierlova pohřbu, z něhož Němci udělali národního mučedníka, využili nacisté k provokaci proti Československé republice. Účastnili se ho i Henlein a Frank. Hitler dal prý provokativně shodit z letadla věnec u Dobré Vody, odkud se pohřeb konal. Od té doby se provokace henleinovců proti Čechům a demokraticky smýšlejícím Němcům vystupňovaly. V Hartmanicích došlo k incidentu. Dav poštvaných Němců vedených ordnerem táhl ulicemi za zpěvu velkoněmeckých písní a vytloukal Čechům okna. České nápisy byly zamazávány a státní znaky odstraňovány. Neklid byl i v Kašperských Horách.³¹⁴

21. září 1938 v 19.00 hodin došla rozhlasovým přenosem z Prahy zpráva, že vláda Československé republiky po několikadenních nepřetržitých poradách přistoupila na návrh mocností na revizi československých hranic. V noci se občané dozvěděli, že dosavadní vláda podala demisi. 24. září 1938 před 23.00 hodinou byla vyhlášena mobilizace. Povoláni byli všichni branci ve věku do 40 let k okamžitému nastoupení vojenské služby. 30. září 1938 v 17.00 hodin došla rozhlasová zpráva, že vláda se podrobila rozhodnutí mnichovské konference, která uložila našemu státu vydat území s většinou německou sousední říší.³¹⁵

---

³¹³ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 30. září 2019].

³¹⁴ Srov. Tamtéž.

³¹⁵ Srov. Tamtéž.

Do 10. října bylo uloženo vyklidit a předat Německé říši pohraniční okresy a obce, mezi nimi hlavně Volary, Vyšší Brod, Podmokly, Děčín, Šluknov, Rumburk, Varnsdorf, Chebsko, Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Jáchymov, Nejdek, Rachov, Krnov, Bruntál, Frývaldov, Kadaň, Kraslice.³¹⁶

Od 4. října začalo docházet k postupné demobilizaci. O dva týdny později, 20. října byla vládním rozhodnutím zakázána komunistická strana.³¹⁷

21. listopadu 1938 došla zpráva o stanovení definitivních hranic mezi Československem a Německou říší. Německu byly přiřčeny nové obce. Změna hranic se nyní týkala i Sušicka (obr. č. 18). Ze sousedního okresu Klatovy byly přiřčeny obce Němčice, Petrovice nad Úhlavou a osada Brodné z místní obce Jesení. Z politického okresu Sušice připadly Německu Albrechtice, Sviná, Kochánov, Dolejší Těšov, Rok, Vrabcov a Zaluží. Sušický okres byl mnichovským diktátem zmenšen asi na jednu třetinu. Okresní úřad ztratil působnost v celém soudním okrese hartmanickém, ve 23 katastrálních územích a v 22 katastrálních územích soudního a berního okresu kašperskohorského. Ze soudního okresu sušického bylo odtrženo a přičleněno k německé říši 14 katastrálních území. Z původní výměry okresu, která činila 81 697 ha, zbylo pouhých 29 536 ha. Z původních 137 katastrálních území zbylo 78, z původních 76 politických obcí pouhých 50 a z 48 995 obyvatel jen 28 115.³¹⁸

Demarkační čára mezi Československou republikou a Německou říší doznala během doby čtyř různých poloh. První demarkační čára byla vytvořena po ústupu našich vojenských jednotek německými ordnery a sahala hluboko do českých oblastí. Další dvě polohy, které znamenaly opravu původních ordnerských nápadů, byly v přírodě vyznačeny dřevěnými kolíky a v Mnichově a v Berlíně zakresleny do map. Na jaře roku 1940 byla demarkační čára znovu rozhraničovací komisí přehlédnuta a byly učiněny konečné opravy dohodou vedoucích rozhraničovacích komisí podle užívání a respektování demarkační čáry obyvatelstvem. Ta byla v platnosti až do osvobození. Stopy po demarkační čáře zmizely krátce po osvobození.³¹⁹

---

³¹⁶ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 8. dubna 2019].

³¹⁷ Srov. Tamtéž.

³¹⁸ Srov. SPORITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³¹⁹ Srov. Tamtéž.

Na podzim 1938, po odtržení okrajových území, sahala pohraniční čára až k okrajům města. Hranice procházela těsně mezi Sušicí a Vrabcovem. Děti z Roku a Vrabcova nesměly navštěvovat českou školu v Sušici. Z Roku navštěvovalo obecnou školu šest dětí a z Vrabcova dvě. Čeští zaměstnanci se z pohraničního území houfně stěhovali s rodinami do Sušice a přihlašovali děti do sušické školy. Sušičtí občané z obavy před zabráním Sušice odjížděli do vnitrozemí a děti ze školy odhlašovali.³²⁰

Pro přistěhované občanstvo z pohraničí se zřídila „babiččina komora“ v sokolovně. Občané do ní přispívali věcnými dary i penězi ve prospěch těch, kteří pomoc nejvíce potřebovali. Uprchlíkům pomohla i sbírka České koledy, která v Sušici vynesla 40 266 Kč. Červený kříž také věnoval mnoho věcných i peněžitých darů.³²¹

---

³²⁰ Srov. BUBLÍK, J. *Osudy obecné školy v Sušici 1939–1945*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 17–20. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³²¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935-1943*,. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-.. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 8. dubna 2019].

7. HISTORIE FARNOSTI V LETECH 1939 – 1945

7.1. Předválečné období

Svatý Otec Pius XI., 260. nástupce sv. Petra, zemřel ve Vatikánu v pátek 10. února 1939 v 5.31 hodin. V den úmrtí bylo ve všech kostelích půl hodiny vyzváněno. Podobně i ve dnech 13., 14. a 15. února. Zvony se rozezvonily vždy od 12.00 do 12.30 hodin. V kostelích se konaly zádušní bohoslužby. „*V děkanském kostele pak pontifikanční requiem celebrowané....*“ (jméno a další text je na straně kroniky zabělené a nečitelné).³²²

Po výše uvedeném sdělení se v sušické kronice mění forma zápisu. Kronikář se přestal věnovat politické situaci a každodenním starostem. Uvádí podrobný seznam (i s krátkými popisy) všech úředníků okresního úřadu, vrací se zpět do roku 1937. Popisuje školství, gymnázium, vystěhovalectví v politickém okrese sušickém, přirozenou směnu obyvatelstva. V kronice na s. 151 situaci popsal a vysvětlil sám kronikář Rudolf Kůs.³²³

Městskou kroniku psal do roku 1938 a z části roku 1939 ředitel městských úřadů Kajetán Turek. Během okupace byly všechny kroniky odvezeny německými úřady do Prahy. Po převratu válce byly pamětní knihy vráceny městu. Kronikářem byl až v roce 1947 jmenován učitel František Kraus, který ale kvůli nemoci nemohl nic napsat. 8. července 1948 se kronikářem stal jmenovaný Rudolf Kůs. Byl to pro něj nelehký úkol. Měl zachytit události skoro za minulých 10 let. Protože události z let 1938 a 1939 nepodaly obraz doby, jak ji v oněch dnech občané opravdu těžce prožívali, dopsal k letům 1938 a 1939 dodatky a pokusil se doplnit to, co chybělo. Roky 1940 a 1941 mohl ještě věrně a obsažně podat. Hůře se mu zpracovávala léta od roku 1942. Na obci již nebyly zápisy o schůzích a skartací bylo zničeno vše, co mohlo být pramenem k tomu, jak si okupanti počínali.³²⁴

---

³²² SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 57–58. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 15. dubna 2019].

³²³ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 57. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 15. dubna 2019].

³²⁴ Srov. Tamtéž.

Funkcionáři spolků své zápisy omezili anebo je zničili. Posloužily mu vlastní poznámky v kalendářích z minulých dob, které si uchoval. Rovněž tak kniha „*Sušicko za okupace 1939-1945*“. Autor si byl vědom, že v kronice nezachytil vše, ale přesto doufal, že mladším generacím poskytne dostačující obraz doby. Přál si, aby mladí z jeho zápisků získali představu o hrůzách války a o tom, jaké mělo nacistické Německo záměry.³²⁵

7.2. Sušice po obsazení německou armádou

15. března 1939 obsadilo německé vojsko Československou republiku. Velká sněhová vichřice zuřila celou noc. Hákový kříž symbolizoval, že nyní místo pravdy a lásky, kterou představuje kříž Kristův, bude vládnout lež a násilí. Nacismus ve skutečnosti byl náboženská ideologie, která popírala samotného Boha a za jediného Boha uznávala a prohlašovala německý národ. Proto byl nacismus nepřítelem každého pozitivního náboženství. Byl nepřítelem Židů i křesťanů, ať náleželi ke kterékoliv církvi, protože zásady evangelia a přikázání Kristova byly na odpor zásadám nacismu. Proti lživým naukám nacismu vystoupil papež Pius XI. v encyklice „*S palčivou bolestí*.“³²⁶ 14. března 1937 odsoudil nacistické bludy a předpověděl zkázu německé říše, pokud se včas neobrátí.³²⁷

Tři dny po obsazení Československa, 18. března 1939, byli v Sušici zatčeni první občané. Všichni byli odvezeni na Pankrác a měsíc věznění.³²⁸

---

³²⁵ Rudolf Kůs se narodil ve Stachách 5. března 1886. Studoval učitelský ústav v Plzni. Působil patnáct let na obecné škole ve Strašíně. Když vykonal zkoušky z 1. oboru (gramaticko-historického), byl ustanoven odborným učitelem na měšťanské škole v Žihobcích, kde pobyl osm let. Na měšťanskou školu chlapeckou do Sušice přišel 1. září 1929. Od r. 1939 se po odchodu řed. J. Kubisty stal zastupujícím ředitelem měšťanských škol a v březnu 1941 byl ustanoven ředitelem na měšťanské škole dívčí. V září téhož roku byl jako 55letý za okupace penzionován. Po válce nastoupil do školní služby jako ředitel měšťanské školy chlapecké. Dnem 1. července 1949 odešel do penze na vlastní žádost.

srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 151. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 15. dubna 2019].

³²⁶ Srov. PIUS XI. *Encyklika DIVINI REDEMPTORIS. O bezbožeckém komunismu. S PALČIVOU STAROSTÍ. O postavení katolické Církve v Německu*. Překlad dr. Bedřich Vašek. II. vydání. Lidové nakladatelství v Olomouci, 1937. [online]. Dostupné na:

WWW:<<http://librinostri.catholica.cz/download/PiuXIDivinReSPalBole-r0.pdf>>. [cit. 7. března 2020].

³²⁷ Srov. MOTTL, J. *Sušický vikariát pod nacistickým panstvím*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 36–37. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³²⁸ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 70. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 15. dubna 2019].

Němci, kterým bylo sděleno, že je v Čechách neklid, revoluce a bída, obdivovali plně výkladní skříně. Viděli, že všechny domy stojí neporušeny a mezi občany je klid. Nejprve znehodnotili českou korunu tak, že za 1 říšskou marku dostali 10 Kč. Němci vykoupili všechny obchody, odeslali vše do Říše a Češi brzy pocítili hlad a nedostatek. České děti byly bledé, nosily do školy na svačinu černý mazlavý chléb. Neměly pořádné šaty a ani obuv a třásly se zimou ve špatně vytopených třídách.³²⁹

V předvečer 28. října 1939 se shromáždil na náměstí dav lidu. Jakmile se rozezněly zvony, celý zástup v klidu, muži s obnaženými hlavami, tiše, ale důrazně protestoval proti uloupení svobody. Aby se něco podobného neopakovalo, bylo uloženo zvoníkovi, aby po tři dny kolem 28. října vyzváněl pokaždé v jiný čas.³³⁰

Němci se pomstili za říjnové demonstrace uzavřením českých vysokých škol, zatýkáním a zastřelením českých studentů. Ze Sušicka byli zatčeni studenti Václav Kolář z Kadešic, Josef Hoffman z Píchu, Jan Kojzar z Rozsedel, Vojtěch Železný z Dražovic, Václav Dirnhofer z Pátečku a Emanuel Uher z Volšov. Všichni byli odvezeni do Ruzyně a odtud do koncentračního tábora Oranienburg u Berlína.³³¹

Od počátku války trápilo obyvatele města kvůli náletům velké omezení: zatemňování oken. Okna se musela zatemňovat každý den, jakmile se začalo stmívat. Nejčastěji byly spuštěny černé papírové záclony. V okně se nesmělo blýsknout světlo. Ihned poté následovalo vyšetřování a hrozba, že bude vypnut elektrický proud. Starosta Jan Seitz byl okolnostmi donucen vydat před vánoci 1940 vyhlášku o řádném zatemňování. Zatemnění trvá od západu slunce až do ranních hodin. Mezi obyvatelstvem totiž panovala domněnka, že v ranních hodinách není třeba zatemňovat. Budovy musely být zatemněny celé, i okna do dvorů.³³²

---

³²⁹ Srov. BUBLÍK, J. *Osudy obecné školy v Sušici 1939–1945*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 17–20. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³³⁰ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 15. dubna 2019].

³³¹ Srov. Tamtéž.

³³² Srov. Tamtéž.

7.3. Církevní slavnosti

Po celé léto 1939 byly slouženy mše v Kapli sv. Andělů Strážných, každý čtvrtek v 8.00 hodin ráno. Poslední byla odsloužena 2. října 1939.³³³

3. září 1939 se konala národní pout' na vrchu Stráži v Kapli sv. Andělů Strážných. Kázání pronesl Msgre. Klement z Českých Budějovic. Byla provedena pouliční sbírka ve prospěch Národní pomoci.³³⁴ O pouti Andělů Strážných 1. září 1940 bylo zavedeno do Kaple sv. Andělů Strážných rozhlasové zařízení. Mši sloužil prelát Msgre. Otokar Švec, metropolitní kanovník u sv. Víta v Praze. Slavnostní kázání pronesl sušický rodák, vikář Tomáš Beránek, děkan ve Vodňanech.³³⁵ O pouti v roce 1941 bude pojednáno na str. 114.

15. prosince 1939 byla zahájena v 18.00 hodin na náměstí slavnost vánočního stromu. Zpívaly se vánoční koledy a vytrubovaly pastýřské šalmaje. Loutkářský odbor Sokola sehrál u radnice hru pro děti. U vánočního stromu byla provedena sbírka.³³⁶

V neděli 4. srpna 1940 se konala na Javorníku slavnost svěcené nově zbudované kaple sv. Antonína. Svěcení vykonal děkan Msgre. Mottl a Msgre. Kroiher s českobudějovickým kanovníkem Msgre. Boháčem. Účast občanů byla velká, lze ji odhadnout na 3000 osob.³³⁷

Nacistům však byly trnem v oku veškeré církevní slavnosti. Ze začátku některé průvody jakž takž trpěli, ale po Heydrichově smrti je zakázali. Těsně před svátkem Božího Těla přišel oběžník tohoto znění: *“Průvod na slavnost Božího Těla má býti pořádán jedině v neděli 7. června 1942, a to pouze uvnitř kostela. Kdo se zúčastní procesí, uspořádaného pod širým nebem, bude zastřelen.”*³³⁸ Aby nebylo pochyb, musel každý duchovní správce podepsat, že oběžník četl. Jiný oběžník zdůrazňoval, že církevní průvod se nesmí konat ani na vlastním církevním pozemku, např. kolem kostela.³³⁹

---

³³³ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 15. dubna 2019].

³³⁴ Srov. Tamtéž.

³³⁵ Srov. Tamtéž.

³³⁶ Srov. Tamtéž.

³³⁷ Srov. Tamtéž.

³³⁸ MOTTL, J. *Sušický vikariát pod nacistickým panstvím.* In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 36. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³³⁹ Tamtéž, s. 36

7.4. Rekvizice zvonů

Došlo i na zvony. V regionu byla nejvíce postižena Sušice. Z rozkazu okresního úřadu byly dne 26. března 1942 sňaty z kostelních věží všechny zvony. Z děkanského kostela: Václav o váze 1760 kg, Vojtěch o váze 1 000 kg, Jan o váze 700 kg. Kostelu Matky Boží byly odňaty zvony Marie o váze 280 kg, Svatá Trojice o váze 166 kg. Kostelíku Andělů Strážných dva zvonky: jeden o váze 34 kg, druhý 17 kg (obr. č. 19). Z radniční věže byly sňaty dva cimbály od hodin. Zvon byl sebrán i z klášterního kostela. Zůstal pouze jeden zvonek na kapli sv. Rocha, ač vlastně měl být ponechán na každém kostele aspoň jeden zvon. Na žádost děkanského úřadu nebylo dáno a dokonce ani reagováno. Ze všech se po válce vrátil pouze jeden cimbál od hodin.³⁴⁰

V Buděticích byly sebrány dva zvony: sv. Petra a Pavla o váze 242 kg a sv. Václava o váze 166 kg. V Bukovniku zvony sv. Václav (179 kg) a sv. Josef (98 kg). V Hlavňovicích byly odebrány čtyři zvony, které byly ihned po 1. světové válce pořízeny nákladem 13 650 Kč. Na Horách Matky Boží byly sebrány tři zvony, v Nezamyslicích zvon sv. Josef o váze 500 kg. Z Petrovic byly odebrány tři zvony o celkové váze 565 kg. Ve Strašíně tři zvony vážící 270 kg, 195 kg a 16,5 kg. Ve Velharticích byl zabaven zvon z farního úřadu vážící 170 kg.³⁴¹

Ze Zbynic byly odebrány dva zvony, jeden o váze 186 kg a druhý umíráček o váze 40 kg. Farnímu kostelu v Žihobcích odebrány tři zvony, o váze 65 kg, 107,5 kg a 204 kg. Je to škoda nejen hmotná, ale i historická, poněvadž nebylo šetřeno ani zvonů starších. Naděje na navrácení zvonů zhasly ve chvíli, když byly převezeny do Hamburku. Pouze zvony, které zůstaly do konce války v Praze, byly zachráněny.³⁴²

---

³⁴⁰ Srov. MOTTL, J. *Sušický vikariát pod nacistickým panstvím*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 36–37. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno a Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 158. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>. [cit. 5. května 2018].

³⁴¹ Srov. MOTTL, J. *Sušický vikariát pod nacistickým panstvím*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 36–37. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³⁴² Srov. Tamtéž.

7.5. Židé v Sušici

Již 23. března 1939 byly na všech židovských obchodech vylepeny dvojjazyčné plakáty: „*Pozor! Žid! Nekupujte od Židů!*“ Velké žluté plakáty s černým tiskem byly patrné z daleka. Přesto nebylo vylepení na textilních obchodech nic platné. Např. v obchodě „U Fantlů“ bylo nadále plno. Krátce poté byli vedoucí úředníci sušických továren židovské národnosti zbaveni míst. Též z obchodu a živností byli Židé vytlačeni. Kancelář advokáta dr. Beckmanna byla jako židovská uzavřena.³⁴³

Židům byla vyhrazena od září 1939 v hotelu Otava pouze jedna oddělená místnost. Ostatní hotely, restaurace, kavárny a vinárny jim nebyly přístupné. Byl jim zakázán přístup do městských lázní, koupání měli povoleno pouze v potoku Roušarka. Do městské veřejné knihovny směli jen v pondělí od 13 – 15 hodin. Přístup do biografu jim byl zakázán. Od roku 1940 začali být Židé postupně vyřazováni z hospodářského života. Byl to krok, kterým započala konfiskace miliardového židovského majetku. Okresní úřad v Sušici dále Židům zakázal přístup do všech parků podél řeky Otavy a i do hotelu Otava. Rovněž jim byl zakázán vstup do lesů na Svatoboru a Vodolence a na Stráž. Byla jim rezervována jedna místnost v restauraci u Šálů na nádraží a koupat se směli pod železným mostem u Dobršína.³⁴⁴

Po atentátu na Heydricha byli Židé nejprve umístěni do zvláštních městských obvodů a poté odvezeni do Terezína. Z Terezína mělo být vytvořeno židovské město. Směli si s sebou vzít jen kufřík s nejn nutnějšími potřebami. Těžko se jim ze Sušice odcházelo, museli zde zanechat všechno své jmění. V Terezíně byli Židé zcela vystaveni svévoli německých strážců a nedostatečné zdravotní péči. V táboře řádil skvrnitý tyfus, takže umírali po tisících. Ještě hůře se dařilo Židům, kteří byli internováni v koncentračním táboře v Osvětimi u Krakova, kde vesměs zahynuli pod ranami strážců, díky epidemiím a v plynových komorách. Zde zemřela i Anna Kratochvílová, manželka lékárníka v Sušici, horlivá Sokolka. Sušická židovská minorita byla Němci v pravém slova smyslu vyvražděna. Po válce se vrátili do Sušice dva.³⁴⁵

---

³⁴³ Srov. SPORITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno

³⁴⁴ Srov. Tamtéž.

³⁴⁵ Srov. Tamtéž.

7.6. Perzekuce

Ihned první den války, 1. září 1939, započalo zatýkání. Akce se nazývala „Albrecht der Erste.“ V Sušici byli jako první a řadě přední činovníci národních spolků a veřejní představitelé: okresní hejtman Vincenc Mareš, středoškolský profesor a místostarosta Sokola Stanislav Plicka, předseda legionářů ředitel Josef Kubista a vedoucí komunistické strany Josef Kopelent. Byli odvezeni do koncentračního tábora v Buchenwaldu.³⁴⁶

Ve vzpomínkách Stanislava Plicky se dochovalo vyličení šestiletého věznění až po jeho strastiplný návrat v červnu 1945 zpět do Sušice. Profesor Plicka zaznamenal mj. i věznění a mučení duchovních české a německé národnosti, kteří svůj odpor k nacismu zaplatili po velikých útrapách životem.

„Když jsme chodili večer ke sčítání, viděli jsme dva bělovlasé německé faráře, kteří „štram“ chodili ve svých černých pláštích a širokých černých kloboucích podél bunkrů mimo bednu, do níž byla zasazena hůl se šárovskou čapkou a zdravili zdvižením pravice „Heil Hitler“. Byli za trest dáni na přeškolení do našeho tábora, neboť učili děti ve škole zdraviti „Grüsse Gott“ a neuznávali za boha Němců Hitlera. Přes den ve vězeňských šatech nosili kameny, což ovšem dlouho nevydrželi. Jeden zemřel na revíru a druhý byl převezen jinam. (...) S námi byl zavřen mimo jiné také člen benediktinského řádu z Jindřichova Hradce Antonín Spurný, jemuž po dlouhých tahanicích bylo povoleno nosit řádové roucho a byl atrakcí pro šáry, kteří s ním i debatovali, jenže inteligentnímu knězi naprosto nestačili. Nebojácně s nimi polemizoval a zachránil nás často, že šárové si nás ani skřínek mnoho nevšímali. Spurný vážil před zatčením asi 125 kg a na jaře v době hladu a nouze měl již 70 kg váhy a později méně a méně. Říkali jsme mu „Mařena“, ale takovým žertům byl již v táboře zvyklý a nezlobil se a někdy i vtipně nebo sarkasticky odpověděl. Byl s ostatními knězi v počtu asi 20 podle rozkazu z Berlína převezen do Dachau.“³⁴⁷

---

³⁴⁶ SPOŘITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³⁴⁷ PLICKA, S. *Mé vzpomínky z koncentračních táborů*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Společnost města Sušice, 1947, s. 80–87. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

V roce 1942 běžela válka v plném proudu a naděje na osvobození v nedohlednu. 28. května 1942 byl ve městě vyhlášen civilní výjimečný stav. Německé vojsko vykonalo 14. června 1942 ve městě prohlídky a pátralo po zbraních. Do Sušice přijelo od Klatov na 20 vozů s členy vojenského útvaru SD (Sicherheitsdienst). Rozdělili se po 4 – 5 mužích po domech. Lidé zpočátku nevěděli o této události a městem kolovaly různé verze. V rodinách se ničily knihy a památky, které by usvědčovaly na protiněmecký poměr. Němcům ale šlo jen o zbraně. Za držení zbraní následovalo zatčení a poprava anebo uvěznění v koncentračním táboře.³⁴⁸

Do 3. července 1942, kdy bylo stanné právo zrušeno, bylo na Sušicku popraveno na 1700 osob.³⁴⁹

7.7. Válečná administrativa

V roce 1941 začínají nacisté přeměňovat státní administrativu ke svému obrazu. České nápisy, firmy, razítka, dopisy a tiskopisy se musely změnit na německo – české. Vládním nařízením č. 233/41 Sb. došlo k nové úpravě hlášení pobytu v obci. Od 1. července 1941 je každý, kdo se zdržuje na území Protektorátu Čechy a Morava, povinen hlásit do tří dnů počátek pobytu v obci, každou jeho změnu a jeho ukončení. Hlášení se děje na úředně stanovených lístcích.³⁵⁰

Nařízením říšského protektora byli penzionováni všichni 55letí muži a 50leté zaměstnankyně. Možnost penzionování z moci úřední osob 45letých nastala u legionářů jako politicky nespolehlivých. V důsledku tohoto nařízení byl dán dnem 1. září 1941 do penze i ředitel měšťanské dívčí školy Rudolf Kůs. Němci zcela ovládli tisk. Německým deníkem byl v českých zemích „*Der neue Tag*“, který byl bezohledně vnucován k odběru i Čechům, hlavně závislým veřejným zaměstnancům. Na podzim 1941 demonstrovali Češi bojkotem novin proti německým okupantům.³⁵¹

---

³⁴⁸ Srov. SPOŘITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³⁴⁹ Srov. Tamtéž.

³⁵⁰ Srov. Tamtéž.

³⁵¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 28. května 2019].

I farní úřadování se muselo podrobit nacistickému diktátu. Všichni veřejní zaměstnanci byli povinni do 31. prosince 1940 podat na farní úřad prohlášení o arijském původu. Ženatý musel dodat 14 křestních listů a 3 oddací listy. Na fáře přibýlo administrativních úkonů. Od prosince 1942 se všechny matriční zápisy změnilly na německo – české. Jednalo-li se o Němce nebo Čechy, kteří se přihlásili k Němcům, zápisy se ukládaly do zvláštní matriky pouze německy. Mimo to se napřed zapisovaly u Standesamtu.³⁵²

Jakmile nebylo něco přesně, hrozily od gestapa tresty. Stalo se tak mimo jiné i v Sušici, Petrovicích a v Bukovniku. Petrovický farář Mošnička byl povolán na gestapo do Klatov, aby se zodpovídal, proč neúraduje podle daných předpisů. Po důtklivém napomenutí byl propuštěn.³⁵³

7.8. Pronásledování katolické církve v Sušici

Nacisté s velkým zaujetím pronásledovali katolickou církev. Činili tak v Říši vůči kněžím vlastního národa, kteří nechtěli držet se svedeným davem. O to více pronásledovali katolickou církev a její kněze u jiných národů. Ani malý sušický vikariát nebyl ušetřen nacistického pronásledování, které se týkalo kněží, církevních slavností, náboženského tisku, náboženských spolků i církevního jmění. Duchovní osoby byly pod stálým dozorem. Na kázání přicházeli podezřelí lidé, kteří předtím v kostele nebývali. Byli to členové gestapa anebo jejich důvěrníci, kteří měli za úkol oznámit gestapu, kdyby kazatel řekl něco závadného, co by se dalo vykládat v neprospěch Říše anebo jejího vůdce. Ačkoliv sušičtí kněží zachovávali opatrnost, přece jen museli být dva z nich jako odstrašující příklad uvězněni.³⁵⁴ O jejich osudech pojednávají následující odstavce.

---

³⁵² Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 28. května 2019].

³⁵³ Srov. SPOŘITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945.* Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³⁵⁴ Srov. MOTTL, J. *Sušický vikariát pod nacistickým panstvím.* In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 36–37. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

7.8.1. Katecheta Stanislav Prosser

Katecheta Stanislav Prosser byl udán rodinou Šebestovou a byl pozván do Klatov na gestapo, aby se zpovídal ze zločinu. Povzbuzoval děti, aby se modlily za osvobození vlasti. Zůstal ve vyšetřovací vazbě v Klatovech sedm týdnů, od 7. října do 12. listopadu. Když jej propustili, musel podepsat, že odejde ze Sušice a z klatovského obvodu. Na sušické školy se již nevrátil. Do 15. února 1941 byl na zdravotní dovolené a poté byl přeložen na měšťanské školy do Tábora.³⁵⁵

Sušický pamětník Václav Šmídl uvedl, že Stanislav Prosser se později do Sušice vrátil a je pohřben na sušickém hřbitově. Vděčně vzpomíná na jeho zásluhy o kapli svatých Andělů Strážných i na odvahu prokázanou ve válečných časech, o které slyšel od svých rodičů.³⁵⁶

7.8.2. Kaplan Josef Švanda

V lednu 1944 zatkli kaplana Josefa Švandu. Vyzvali jej, aby do 48 hodin opustil Sušici a nastoupil dovolenou v kněžském žaláři v Zásnukách. Pobyl tam do května, odtud putoval na nucený pobyt do kláštera v Obořišti. Poté byl ustanoven za kaplana u výbojného německého faráře Bobeho u Pražského Jezulátka na Malé Straně v Praze. Tam pod jeho dozorem setrval až do osvobození Prahy.³⁵⁷

Páter Xaver Josef Švanda byl vyšebrodský cisterciák. Narodil se 14. února 1915 ve Vrábči. Po vyhnání z vyšebrodského kláštera působil v Sušici jako kaplan v letech 1940 – 1943. V lednu 1944 ho gestapo vyzvalo, aby do 24 hodin opustil Sušici a nastoupil dovolenou v kněžském žaláři v Zásnukách. Po těžké životní etapě v době 2. světové války, jak je stručně popsána výše, se po osvobození v roce 1945 dostal na farnost do Rožmberka. Odtud se brzy vrátil zpět do kláštera ve Vyšším Brodě. Ale již v roce 1950 ho čeká internace.³⁵⁸

---

³⁵⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 30. května 2019].

³⁵⁶ Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru s pamětníkem tvoří Přílohu č. 1.

³⁵⁷ Srov. MOTTL, J. *Sušický vikariát pod nacistickým panstvím*. In *Sušicko za okupace 1939–1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 36–37. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³⁵⁸ Ze soukromého archivu p. Františka Schussera (* 1938). František Schusser se více než třicet let zajímá o mikrohistorii regionu Vyšebrodsko. Srov. LOUČOVICE-HISTORIE.CZ. *Historie Loučovic a širokého okolí. Díl 35: Z osudu tří mnichů za 2. světové války*. [online]. Dostupné na WWW:<http://loucovice-historie.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=342:dil-35-z-osudu-tri-mnichu-za-2-svetove-valky&catid=26&Itemid=231>. [cit. 30. května 2019].

„Stalo se to 3. května 1950, během třetí májové pobožnosti. Odvezli nás autobusy rovnou z pobožnosti, někoho do Oseku, jiné do Duchcova. Já jsem skončil v Oseku, bylo nás tam asi 250. Pracoval jsem tam ve výrobě šamotových cihel. Nebylo to nic příjemného, tenhle pracovní tábor, stejně jako ten v Želivi, kam mne převezli za nějaký čas a kde jsem pral do té doby snad neprané prádlo. Relativně nejúnosnější to bylo v Králíkách, kde jsem pracoval v lese a měl jsem za úkol jezdit s volkem. Tak jsme si to vždycky pomaloučku maširovali, a když na mne řvali, řekl jsem jen – já bych si pospíšil, ale ten vůl nechce...“³⁵⁹ Po propuštění pracoval jako lesní dělník v lesích, které kdysi náležely vyšebrodskému klášteru. Po roce 1990 se vrátil do domovského kláštera a pomáhal jej vrátit do normálního života. Zemřel v roce 1999.³⁶⁰

7.9. Život za války

Díky pochopení sušického obyvatelstva, přilehlých obcí i rodáků ze Sušice a okolí byla provedena obnova vnitřku děkanského chrámu sv. Václava. Vyžádala si náklad 80 000 korun, nepočítají-li se mnohé práce a materiál, které byly poskytnuty zdarma. Bylo to vymalování kostela, úprava oltářů, zповědnice, úklid a další práce.³⁶¹

V období 2. světové války ztratila sušická farnost, v případě prvního uvedeného i celá republika, dva významné duchovní, kteří zemřeli přirozeným způsobem. 21. dubna 1941 umírá kardinál, arcibiskup pražský a metropolita české země Karel Kašpar. Byl neúnavný ve své pastýřské činnosti. Město Sušice na pana kardinála vděčně vzpomnělo a lidé si ho uchovali navěky ve vzpomínkách. V květnu 1944 umírá po dlouhé nemoci konsistorní rada František Šabatka, dlouholetý katecheta dívčích škol, v letech 1937 – 1938 administrátor farnosti (po odchodu děkana Jakuba Waldmanna a před instalací děkana Msgr. Jana Mottla). Sušičtí věřící v něm ztratili významného, pravověrného křesťana, vynikajícího kazatele, ochotného vždy pomoci, vstřícného, laskavého, oddaného víře.³⁶²

---

³⁵⁹ Srov. LOUČOVICE-HISTORIE.CZ. Historie Loučovic a širokého okolí. *Díl 35: Z osudu tří mnichů za 2. světové války*. [online]. Dostupné na WWW:<http://loucovice-historie.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=342:dil-35-z-osudu-tri-mnichu-za-2-svetove-valky&catid=26&Itemid=231>. [cit. 30. května 2019]

³⁶⁰ Srov. Tamtéž.

³⁶¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. června 2019].

³⁶² Srov. Tamtéž.

Je stále méně zboží a potravin. Kvete obchod na černo. Za 1 kg másla se platí 300 Kč, za 1 vejce 8 Kč, za 1 kg mouky až 50 Kč.³⁶³ Obchod na černo praktikují hlavně Němci, protože četníci neprohližejí auta německých důstojníků.³⁶⁴

Nacisté se zmocnili všech potravinových zásob, zvláště vojenských. Obsadili zásobovací úřad s obilními skladišti a zkonfiskovali tři sklizně, které z větší části uskladnili v Německu. Zcela vymizela nezaměstnanost. Protože se však ponejvíce vyráběly potřeby k válčení, tedy věci životu nepotřebné, projevil se katastrofální nedostatek užitkového zboží. Nedostávalo se léků, na trhu nebylo možné sehnat drát k elektrickému vedení, žárovku, knoflík, hřebík, kartáček na zuby, pastu, krém na boty. Chybělo i uhlí, dříví a pohonné hmoty. Lidé trpěli v nevytopených místnostech.³⁶⁵

7.9.1. Nucené práce v Německu

V prvních letech války (1939 – 1942) bylo najímání pracovních sil do Německa dobrovolné. Německá armáda neustále vyžadovala doplňování svého stavu, a proto bylo vydáno vládní nařízení č. 154 o přikazování osob na práce válečně důležité. Každý občan Protektorátu se podle věkové hranice stal pracovní jednotkou podle potřeby a vůle nacistů. Ročníky 1918 – 1922 byly přikázány na zdraví škodlivé práce v chemickém průmyslu Německa. Ze Sušice bylo přikázáno 455 osob. V roce 1943 přistoupili Němci k uzavírání živností a obchodů. Uvolnění pracovníci byli převedeni do válečného průmyslu. Poté došlo na studentstvo a žáky, kteří začali být „přeškolováni“. Na zákopové práce bylo v letech 1944 – 1945 předvoláno 1 361 osob. Roku 1944 se přistoupilo k sestavování transportů na opevňovací práce. Ze sušického obvodu odešel první transport 16. prosince 1944 a skládal se převážně ze zemědělců.³⁶⁶ Na Dunaj odjelo 95 mužů. Další transporty odjely 7. ledna a 8. ledna 1945 s 228 osobami všech možných povolání. Transporty 9. února a 14. února 1945 byly sestaveny z pracovníků sušických továren a podniků. 71 osob mělo odjet na zákopové práce v okolí Olomouce. Na 11. března 1945 byl nařízen transport mladistvých a učňů. Mělo odjet 165 osob, třináct z nich bylo nakonec přikázáno na opravu trati v Čížové u Písku. Největší transport se připravoval na 14. duben 1945, na zákopové práce bylo přikázáno 700 osob. Transport však již neodjel následkem dopravních potíží a náletů hloubkových letců.³⁶⁷

³⁶³ BUBLÍK, J. *Osudy obecné školy v Sušici 1939–1945*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947, s. 17–21. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³⁶⁴ Srov. Tamtéž.

³⁶⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. června 2019].

³⁶⁶ Srov. SPORITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³⁶⁷ Srov. Tamtéž.

7.9.2. Kryty před nálety

Na jaře roku 1945 zesílily letecké nálety, protože osvoboditelé se přibližovali k našemu území. Ve městě nebyl dostatek krytů. Rodiče se obávali o své děti, proto byl dětem školou povinným určen za kryt hlavní kostel, a to místo pod klenutými bočními oblouky. Sem sváděli učitelé děti v době nebezpečí a společně s děkanem Janem Mottlem se o ně starali, uklidňovali a povzbuzovali je. Někdy utíkali společně do volné přírody do Luhu. S pocitem strachu, ale i s radostí pozorovali americká a britská letadla, která už od roku 1944 často přelétala ve vysokých výškách nad městem. Hloubkoví letci útočili na strategické dopravní a infrastrukturní cíle, aby ochromili německou armádu. Od 15. dubna do 4. května byl napaden úsek trati Hrádek u Sušice – Horažďovice, dlouhý 21 km, a jeho nejbližší okolí čtrnáctkrát. Bylo zabito 25 osob, zraněno 27. Byly poškozeny čtyři lokomotivy, na 200 vozů a čtyři auta.³⁶⁸

7.9.3. Vzájemná podpora a důvěra až do osvobození

Kněží na sušickém vikariátu v celé těžké době po vzoru ostatních spolubratří, mnohem více pronásledovaných a mnohem více trpících, nepřestali posilovat farníky v důvěře v lepší budoucnost, v návrat svobody. Co nebylo možné konat veřejně, dělo se v soukromí z očí do očí a z úst do úst. Čím více pronásledování, tím více posílení vzájemné lásky a důvěry, až konečně přišel kýžený radostný 6. květen, kdy byla osvobozena Sušice a celý okres.³⁶⁹

7.10. Osvobození americkou armádou 6. května 1945

Šestileté utrpení končilo, když se vítězná 4. americká pancéřová divize pod vedením majora generála Williama Morrise Hoge probojovala šumavskými hvozdy a v neděli 6. května po 13.00 hodině zaburácela ulicemi města (obr. č. 20). Ulice se rázem přeplnily jásajícími davy a živými barvami praporů osvobozené republiky. Obyvatelé zaplnili náměstí, aby se zúčastnili slavnosti a projevíli radost nad získanou svobodou (obr. č. 21). Na sušickém náměstí byla vztyčena americká vlajka. Americká armáda uspořádala na sušickém náměstí několik krásných koncertů. Pro mnohé bylo zajímavé i první setkání s černochoy, kteří sloužili v americké armádě.³⁷⁰

---

³⁶⁸ Srov. FARTÁK, J. *Hloubkoví letci nad Sušickem*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Sponitelna města Sušice, 1947, s. 94–99. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuváděno.

³⁶⁹ Srov. MOTTL, J. *Sušický vikariát pod nacistickým panstvím*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Sponitelna města Sušice, 1947, s. 36–37. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuváděno.

³⁷⁰ Srov. SPORITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuváděno

7.10.1. Mše svaté na konci války

Na sušickém sportovním hřišti byla sloužena za účasti mnoha věřících a četného obecnstva slavná polní mše americké armády (obr. č. 22).³⁷¹

Uctění památky popravených a umučených sušických vlastenců se konalo 11. května 1945 v děkanském kostele. Byla sloužena zádušní mše svatá a posvátné pohřební obřady za všechny oběti. Kostel byl přeplněn plačícími příbuznými i přáteli popravených.³⁷²

7.10.2. Osvobození podle pera kronikářů

Podle záznamů v kronice města Sušice měl zásluhu na osvobození i Národní výbor. Národní výbor v Sušici žijící dosud v podzemí se rozhodl jednat. Odebral se do hotelu Svatobor k veliteli místní německé posádky a předseda NV mu oznámil, že se Národní výbor ujímá správy města v okrese. Velitel posádky nekladl odpor a bylo dohodnuto, že se obě strany zdrží vojenských akcí. Mezitím se shromáždilo obyvatelstvo před hotelem a doprovázelo členy Národního výboru s jásotem do radnice. Za chvíli sděloval již místní rozhlas ostatnímu občanstvu, že jsme svobodni, že veškerá správa města a okresu je v rukou Národního výboru, který má vytvořen vojenský sbor Národní stráž pod vedením důstojníků československé armády. Radost byla kalena myšlenkou, že ustupující německé vojsko a SS mohou způsobit svými posledními záchvaty ještě krveprolití. V polovici dubna byla německá armáda v naprostém zmatku. Němci se všude vzdávali, jen příslušníci jednotek SS před sebou hnali davy a Hitler vydával šílené rozkazy.auta a nákladní vozy naplněné kufry a bednami projížděly Sušicí. Městem prošly stovky uprchlíků. Okresní hejtman Rudolf Klíma nařídil dát jim k dispozici hospodářské povozy. Státní autobusy byly nacpány kradenými věcmi a často v nich cestovaly jen tři osoby. Proto byla toužebně očekávána americká armáda, jejíž příchod se ohlašoval stále silnějším hřměním děl. V neděli 6. května se v dopoledních hodinách podařilo navázat s ní spojení. Po 13.00 hodině útočná vlna amerických tanků konečně vjela do ulic města.³⁷³

---

³⁷¹ Srov. SPOŘITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno

³⁷² Srov. Tamtéž.

³⁷³ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1943–1947*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. června 2019].

Po únoru 1948 byly mnohé historické záznamy pozměněny. Jedním z nich bylo i osvobození Sušice v květnu 1945: „Šestileté utrpení patří konečně minulosti. Po výzvě z Prahy, kde už začala národní revoluce, sešli se členové revolučního okresního výboru a místního národního výboru a po dohodě šli společně do hotelu Svatobor, kde oznámili veliteli německé posádky, aby se vzdal, protože se revoluční národní výbory ujaly vlády. Tato první odvážná akce se zdařila za pomoci záložních důstojníků naší armády. (...) Podařilo se donutit překvapeného německého důstojníka, aby se vzdal se svou posádkou. Po tomto důležitém kroku sešli se členové revolučních národních výborů na městské radnici, ve které byl uveden v činnost místní rozhlas. Starostou města Sušice Čeňkem Vaškem bylo prohlášeno naše osvobození.“³⁷⁴

Kronikáři po roce 1948 zcela vynechali osvobození americkou armádou. Následujících 40 let se o americké armádě nesmělo mluvit. Nové generace se o skutečném průběhu osvobození dozvíдалy pouze ústně v rodinách. Režimem předepsaný tok dějin směřoval k podpoře a vyzdvižení zásluh Svazu sovětských socialistických republik.

---

³⁷⁴ MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Kronika města Sušice, Únor 1948, soutěžní záznam*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann, s. 4–5. Dostupné na WWW:<<http://www.http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>. [cit. 29. června 2019].

8. HISTORIE FARNOSTI V LETECH 1945 – 1950

8.1. Poválečné následky

Město vzpomínalo na padlé a umučené. 58 obyvatel umíralo za krutých podmínek ve vězeních, opuštění a vzdálení od svých rodin. Domů se nevrátilo ani 140 Židů, kteří byli zavražděni ve vyhlazovacích táborech.³⁷⁵

Poválečná léta nebyla pro Sušici příznivá. Poklesl počet obyvatel, byl citelný nedostatek pracovních sil. Sušickou okresní nemocnici v posledním válečném roce a poté vyhledávali lidé ze širokého okolí. Přicházeli až z Plzně po náletech na město. Lidé byli nemocní nedostatkem řádné výživy, zejména tuků a vitaminů, což se projevovalo chorobami dásní, sníženou odolností proti nakažlivým nemocem, zvýšenou krvácivostí a různými katary. Pro nedostatek řádného ošacení a mýdla se rozmohly četné kožní choroby, zejména svrab. Následkem nedostatečného oblečení, topiva a práce za těžkých podmínek přibyla onemocnění revmatická, rovněž se rozšířila onemocnění dýchacích a zažívacích orgánů. Tuberkulóza se od roku 1938 zdvojnásobila. Strach z náletů, gestapa, strach o nejbližší příbuzné v koncentračních táborech a o nasazené v Německu, strach o výživu rodiny a neustále zastrašování okupantů měly za následek různé nervové choroby. Velmi se zvýšilo procento porodů, protože těhotné ženy a matky byly osvobozeny od pracovní povinnosti.³⁷⁶

Zásobovací situace byla i po válce kritická a do obnovení dopravy nebylo možno počítat se zlepšením. Okresní národní výbor upozorňoval, že na všech záležitostech, aby tato přechodná doba neohrozila výživu občanů. Bylo apelováno na zemědělce, aby poctivě vykonávali dodávky mléka, másla a vajec. Zásobování uhlím, textiliemi a obuví se dělo nadále podle dosud vydaných předpisů.³⁷⁷

Vyučování se obnovilo od 1. června do konce školního roku (19. července 1945) v ústavu školských sester de Notre Dame, kde byly k tomu účely uvolněny 4 místnosti. Školské sestry poskytly místnosti k vyučování, protože školy neměly kde vyučovat. Školní budovy byly obsazeny prchajícími německými rodinami. Ve čtyřech místnostech ústavu školských sester se střídaly obě měšťanské školy. I v následujícím školním roce se vyučovalo v místnostech kláštera de Notre Dame.³⁷⁸

---

³⁷⁵ Srov. SPOŘITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³⁷⁶ Srov. Tamtéž.

³⁷⁷ Srov. Tamtéž.

³⁷⁸ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1943–1947*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. června 2019].

Množství oběživa stouplu během války takovým způsobem, že ochromilo úplně vyčerpané hospodářství v Protektorátu. V osvobozené republice se stalo velkou překážkou k návratu zdravých finančních a hospodářských poměrů. Bylo zřejmé, že vláda musí přikročit k nařízením směřujícím k ozdravení československé měny. Musela být provedena výměna starých platidel.³⁷⁹

8.2. Odsun německého obyvatelstva

Sušicko, hlavně oblast Kašperských Hor a Hartmanic, zažilo po roce 1945 další zvraty spojené s výměnou obyvatel a po roce 1948 s celkovým vysídlením některých oblastí.

Na základě výsledků Protokolu Postupimské konference, odst. B. „*Hospodářské zásady*“, bodu XII. „*Spořádaný odsun německého obyvatelstva*“ ze dne 2. srpna 1945, který podepsali Josif Vissarionovič Stalin, Harry S. Truman³⁸⁰ a Clement Richard Attlee, měl být proveden spořádaně a lidsky odsun Němců z Polska, Československa a Maďarska. Vláda Československa, prozatímní vláda Polska a kontrolní komise v Maďarsku byly požádány o zastavení vyhošťování, aby Kontrolní rada mohla nejprve prozkoumat spravedlivé rozdělení mezi jednotlivá okupační pásma.³⁸¹

Jak je zřejmé už z názvu bodu XII., vrcholní představitelé vítězných mocností věděli o již probíhajícím divokém odsunu Němců, který započal ihned po skončení války.

Průběh odsunu na Sušicku popisují v následujících řádcích. 23. května 1945 obsadili zástupci Okresního národního výboru s Národní stráží Kašperské Hory, Rejštejn, Hartmanice a Dlouhou Ves. Samospráva byla obsazena jen českými lidmi a lidmi německé národnosti, kteří svou spolehlivost dokázali několikaletým pobytem v koncentračních táborech.³⁸²

---

³⁷⁹ Srov. SPORITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³⁸⁰ Harry S. Truman, 33. prezident USA, neměl střední jméno, ale pouze střední iniciálu. V jižních státech USA byla toto běžná praxe. Sám používal variantu s tečkou za „S“, proto je dnes používána za závaznou. Srov. WWW:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Harry_S._Truman>. [online]. [cit. 2. ledna 2020].

³⁸¹ Srov. HORNOVÁ, A. *Protokol Postupimské konference (2. srpna 1945)*. [online]. Moderní-dějiny.cz, vzdělávací portál pro učitele, studenty, a žáky, 9 s. Občanské sdružení PANT. Publikováno 25. června 2013.. Dostupné na WWW:< <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/protokol-postupimske-konference-2-srpna-1945/> >. [cit. 2. ledna 2020].

³⁸² Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1943–1947*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 36 a 50. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. června 2019].

Transporty do Německa se nazývaly Aussiedlung, Abschub, později Vertreibung, Zwangsaussiedlung. Transport probíhal asi takto: obec nebyla řízena starostou vzešlým z voleb, ale správcem či komisařem. Na každém domě visel evidenční lístek se jmény všech osob, které dům obývaly. Každá jednotlivá osoba dostala Transportzettel, typ občanského průkazu. S tím byla spojena povinnost dostavit se v určitý čas do shromažďovacího tábora. Čas na zabalení si věci se různil, někdy několik hodin, někdy dva až tři dny. Každá osoba si směla vzít zavazadlo o maximální váze 50 kg, existovaly věci, které byly z transportu vyloučeny. Na začátku byly kontroly velmi přísné, později postupem času se trochu zmírnily. Poté následoval pobyt ve shromažďovacím táboře. V Dlouhé Vsi přebývali Němci připravovaní k odsunu ve škole. Během pobytu u sebe měli jen osobní věci, ostatní bylo umístěno v nedaleké továrně. Po 10 – 14 dnech pobytu byla nejprve zavazadla z fabriky převezena do Sušice. Později následoval i převoz lidí. V Sušici byly přistaveny vagóny pro zvířata, do každého vagónu se muselo vejít třicet lidí se všemi svými zavazadly. Vlaky jely přes Furth in Wald do Bavorska a odtud dál do cílových stanic. Ze Sušice odjelo od dubna do října roku 1946 celkem dvanáct transportů. V každém transportu „cestovalo“ asi 1 200 lidí, cílovými stanicemi byl Regensburg, Heidelberg, Augsburg, Dachau, Bamberg, Würzburg a další města. Ze Sušice a přilehlého okolí odcestovalo v roce 1946 celkem 14 507 německých obyvatel. V květnu 1939 žilo v okrese Kašperské Hory cca 18 861 lidí na rozloze ca 459,03 km², přepočteno to činí asi 41 osob na 1 km². Region byl velmi řídko osídlen. Po odsunu zůstalo 5 880 osob. V letech 1945/1946 zde neexistovala železnice a ani jeden kilometr asfaltové silnice.³⁸³

8.3. Život po válce

Sušičtí poprvé v osvobozené republice oslavili na konci září 1945 svátek sv. Václava. Oslavy probíhaly v duchu vládního programu. Junáci a veškerá mládež se zúčastnili průvodu a na sušickém náměstí vyslechli projev starosty Čenka Vaška. Starosta promluvil o úkolech mládeže a zároveň se rozloučil s branci. Dále hovořil jednatel Sdružení české mládeže a sušický děkan Msgre. Jan Mottl a předseda Sdružení české mládeže Jan Podlaha. Kulturní referent Karel Korec vzpomněl památku padlých z řad mládeže sušického okresu. Mládež dokázala, že se nedala nikdy zfanatizovat Moravcovými řečmi a že se hrdě hlásí k národní tradici Václavovy země. Po zaspívání chorálu sv. Václava a „*Kdož jsú Boží bojovníci*“ odpochovala mládež pod prapory junáckých oddílů do děkanského chrámu, kde byly slouženy slavnostní bohoslužby za blaho vlasti.³⁸⁴

---

³⁸³ Srov. FRANK, M. *Als wir aus dem Böhmerwald vertrieben wurden. Berichte aus dem Künischen Gebiet*. Grafenau. Morsak-Verlag, 1991, 179 s. ISBN 97-83875-533-91-10.

³⁸⁴ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1943–1947*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. června 2019].

Americké vojsko opustilo Sušici dne 26. listopadu 1945. Tři dny předtím, 23. listopadu, pořádali američtí vojáci v sokolovně taneční zábavu na rozloučenou a 25. listopadu uspořádal MNV v Lidovém domě další zábavu pro americké vojsko a všechny občany. 24. listopadu se představitelé města a okresu rozloučili s důstojnictvem americké armády na večírku v Husově sále sokolovny. Všichni důstojníci byli podarováni broušenými skleněnými vázami a kolekcemi zápalek. Srdečný projev na rozloučenou pronesl starosta Čeněk Vašek, který vřelými slovy ohodnotil pomoc americké armády v našich revolučních dnech. V úterý v ranních hodinách opustilo americké vojsko město, doprovázeno pozdravy sušického občanstva.³⁸⁵

11. dubna 1946 uspořádala měšťanská škola v Sušici slavnost sázení stromků k uctění památky popravených a umučených obětí za německé okupace. Třicet lip bylo vysázeno po obou stranách cesty a schodiště ke Kapli svatých Andělů Strážných.³⁸⁶

8.4. Úmrtí děkana Msgre. Jana Mottla

3. listopadu 1945 zemřel zasloužilý kněz, lidumil Msgre. Jan Mottl, tajný papežský komoří, arcikněz, biskupský vikář a sušický děkan. Narodil se před 64 lety v Nezdicích. V Sušici nastoupil jako kaplan 1. září 1905. Po šesti letech odešel na faru do Velhartic, kde působil 27 let. Pro svou blahodárnou činnost byl zvolen čestným občanem městečka Velhartice a všech přilehlých obcí. Do Sušice se vrátil 9. října 1938, aby ve městě prožíval těžké časy našeho národa. Byl duší duchovního života celého kraje a význačným činovníkem mnoha spolků a národních a sociálních institucí. Zesnulý děkan byl znám v kněžských kruzích i mimo diecézní oblast pro své hluboké vzdělání, vědeckou, spisovatelskou a zejména překladatelskou činnost, neboť ovládal dokonale ruštinu, polštinu i jiné jazyky. V Sušici byl všemi občany bez rozdílu stavu a náboženství ctěn, vážen a milován pro svou toleranci a četné skutky opravdové lidumilnosti, jež projevovat skrytě. Velká účast kněžstva z celého vikariátu i vikariátů sousedních, zástupců úřadu, spolků a všeho občanstva svědčila o jeho oblibě. Jeho zásluhy ve svých proslovech zhodnotili četní řečníci.³⁸⁷

---

³⁸⁵ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1943–1947*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 29. června 2019].

³⁸⁶ Srov. SPOŘITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

³⁸⁷ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1943–1947*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 18. července 2019].

Pamětník Václav Šmídl doplňuje: „Pan děkan Mottl šel zaopatřovat umírajícího do nemocnice. Kaplan odjel, zůstal tu sám. Cestou do nemocnice ho na mostě přes Otavu před klášterem kapucínů ranila mrtvice. Kapucíni přiběhli, odnesli ho, uložili do jedné ze svých klášterních cel, přivolali lékaře a podle nejlepšího vědomí a svědomí ho ošetřovali. Pan děkan je ještě na mostě prosil, ať někdo z bratří dojde do nemocnice za umírajícím, aby onen člověk neodešel z tohoto světa nepřipravený. Bohužel, dříve než dorazil doktor, pan děkan zemřel.“³⁸⁸

8.5. Nový děkan Josef Kníže

Novým děkanem byl zvolen Josef Kníže (obr. č. 23), který byl po smrti děkana Msgre. Jana Mottla pověřen administrací sušické farnosti. Městský národní výbor na řádné schůzi 13. dubna 1946 provedl prezentaci na uprázdněné místo děkana. Kapitulní konsistoř v Českých Budějovicích navrhla k prezentaci na prvním místě prvním sušického administrátora Josefa Knížete, na druhém místě děkana Václava Němce z Kasejovic a na třetím místě faráře Františka Srubka z Chelčic. Při hlasování bylo přítomno 27 členů MNV, kteří vesměs odevzdali hlasy pro Josefa Knížete. Nově zvolený děkan Josef Kníže si získal za dobu své administrace v Sušici všeobecnou oblibu u osadníků pro svou vlídnost, jemnost a toleranci.³⁸⁹

8.6. Zvony

Zvonařská firma Rudolf Manoušek a spol. z České u Brna zaslala nabídku na dodávku tří zvonů pro děkanský kostel v Sušici. Rada MNV nabídku přijala. Náklad na zvony si vyžádal částku 164 183 Kč, která byla uhrazena výnosem všeobecné sbírky mezi občanstvem. Sbírkou provedl děkanský úřad za součinnosti MNV. Pokud bude třeba krýt splátky, na které nebude úhrada, učiní se tak zálohově ze zbytků účelových fondů. I dva radniční zvony byly v době okupace odvezeny na sbírku kovů. Zůstaly uloženy v Praze na Maninách. Větší zvon byl přivezen zpět a zavěšen k hodinám. Po dlouhé době bylo znovu slyšet odbíjení.³⁹⁰

---

³⁸⁸ Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru s pamětníkem tvoří Přílohu č. 1.

³⁸⁹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1943–1947.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>.

[cit. 18. července 2019].

³⁹⁰ Srov. Tamtéž.

8.7. Přelomový rok 1948

Ze záznamů dvou městských kronik, které jsou k dispozici, lze říci, že město se v letech 1945 – 1948 zotavovalo z ran 2. světové války. Prvořadým úkolem byla poválečná obnova, nezapomínalo se ani na kulturu a sport. Odklon od římskokatolické církve je ale patrný.³⁹¹

Pamětník pan Václav Šmídl uvedl, že „...sušická farnost vždy fungovala bez větších problémů, tam bylo vše v pořádku. Věřících se v kostele scházelo hodně, kostel byl pořád plný, bývalo hodně biřmovanců. Kostel býval přeplněn dětmi.(...) Farnost běžela až do první poloviny 50. let. Potom už bylo zle. (...) Pan děkan Kníže říkával, že s komunisty se musí vyjít, že on to dokáže. A nakonec ho zatkli také. (...) Bohužel já o farnosti tolik nevím, byl jsem více spjat s kapucínským klášterem.“³⁹²

Po únoru 1948 začala být římskokatolická církev pro režim nepohodlná. Komunistická strana Československa se ji nejprve pokusila oddělit od Říma, ovládnout ji a vytvořit z ní národní církev podřízenou státu (tzv. umírněné křídlo v čele s Klementem Gottwaldem). Pražský arcibiskup Josef Beran a ostatní biskupové odmítli podřídit církev státu a komunisté se rozhodli pro jejich izolaci (tzv. radikální křídlo reprezentované Alexejem Čepičkou a Antonínem Zápotockým). Vše vyvrcholilo po vyhlášení státem řízené Katolické akce. Biskupové ji odsoudili pastýřským listem, který se četl 19. června 1949 na Boží Tělo. Československá vláda 21. června oficiálně oznámila, že přejímá vyřešení církevní otázky do svých rukou. Pro úplnost uvádím, že od Božího Těla 1949 byli biskupové internováni ve svých rezidencích.³⁹³

---

³⁹¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1943–1947.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 18. července 2019] a

Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1948–1952.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 18. července 2019].

³⁹² Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru s pamětníkem tvoří Přílohu č. 1.

³⁹³ Srov. KOLOUCH, F. *Internace biskupa Josefa Hloucha.* In *Studia Theologica* 15, č. 3, podzim 2013. Cyrilometodějská teologická fakulta Palackého univerzity v Olomouci, Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Teologická fakulta Trnavské univerzity v Bratislavě et al., s.197–216.

8.8. Církevní slavnosti

8.8.1. Oslava třisetletého výročí obrazu Panny Marie Bolestné

Církevní oslava výročí obrazu Panny Marie Bolestné se konala v kapucínském klášteře ve dnech 30. dubna – 8. května 1949. Oslavy se zúčastnil i českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch (obr. č. 24).³⁹⁴ Byla to poslední velká církevní slavnost v Sušici a pravděpodobně i jedna z posledních větších církevních akcí biskupa Josefa Hloucha, který byl od svátku Božího Těla internován.

---

³⁹⁴ Biskupovi ThDr. Josefu Hlouchovi (26. 3. 1902 – 10. 7. 1972) se dlouhodobě věnuje prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D. Studii „*Biskup Josef Hlouch známý i neznámý*“ založil na svých vlastních bádáních ve Státním oblastním archivu v Třeboni, okresních archivech jihočeského regionu, osobních svědectví pamětníků a dokumentech získaných z pozůstalosti biskupa Josefa Hloucha. Dále sepsal monografii „*Josef Hlouch: pastýř a homiletik*“, která se zabývá životem biskupa a přibližuje průřez jeho teologickým dílem, včetně rukopisů a pastýřských listů; a „*Minutěnky vzpomínek na pastýře lidu svého*“ (1999). Dále „*Josef Hlouch – pastýř, který se modlil a trpěl: Nástin obrazu velikána duchovního a náboženského života jihočeského regionu*“ a „*Zásahy státní moci proti českobudějovickému biskupu Hlouchovi*“. „*Bude biskup Hlouch blahořečen?*“ (2017), „*Římské cesty biskupa Josefa Hloucha*“ (2018), „*Bishop Josef Hlouch and his CyrilloMethodian venetation*“ (2019), „*Smrt biskupa Josefa Hloucha*“ (2019). Biskupovi Hlouchovi věnuje i několik kapitol v monografii „*Svědectví dokumentů. (Katolická církev v materiálech jihočeských archivů 1949–1976)*“ vydané roku 2009. Ve svém díle o biskupu Hlouchovi Martin Weis dále pokračuje.

WEIS, M. *Biskup Josef Hlouch známý i neznámý*. Studia Theologica, 2013, roč. 15, č. 3, s. 150–167.

WEIS, M. *Josef Hlouch: Pastýř a homiletik*. Praha: Vyšehrad, 2016, 288 s., ISBN: 978-80- 7429-791-5.

WEIS, M. *Minutěnky vzpomínek na pastýře lidu svého*. Nakladatelství Panevropa Praha, 1999, 82 s. + fotografické přílohy, ISBN 80-85846-12-8.

WEIS, M. *Zásahy státní moci proti českobudějovickému biskupu Hlouchovi*. Revue církevního práva, 2013, roč. 19, č. 3, s. 33–46.

WEIS, M. *Bude biskup Hlouch blahořečen?* Revue církevního práva. 1/2017, s. 65–79.

WEIS, M. *Římské cesty biskupa Josefa Hloucha*. Revue církevního práva. 1/2018, s. 69–82.

WEIS, M. *Bishop Josef Hlouch and his CyrilloMethodian veneration*. Theologos. Theological revue 1/2019, s. 66–77.

WEIS M. *Smrt biskupa Josefa Hloucha*. Revue církevního práva. 4/2019.

WEIS, M. *Svědectví dokumentů: Katolická církev v archivních materiálech jihočeských archivů let 1949 – 1976*. Edice STŘEDOEVROPSKÉ DĚJINY. České Budějovice: Nakladatelství JIH, 2009, 336 s., ISBN 978-80-86266-33-6.

8.8.2. Likvidace církevních slavností

Ve městě se konaly každoroční oslavy Mistra Jana Husa. Jak je patrné z pamětní knihy, socialistický režim si po roce 1948 Den upálení mistra Jana Husa přetvořil ke svému obrazu a husitství přiřkl revoluční a pokrokový ráz: „*Pokrokové občanstvo se sešlo asi v počtu 200 osob u pomníku, aby uctilo památku Největšího Čecha...*“³⁹⁵

Bílá sobota byla 14. dubna 1949 oslavena na náměstí pod heslem „*Do práce za světový mír*“.³⁹⁶ Po projevu funkcionářů Československého červeného kříže následoval koncert dechové hudby.

Následujícího roku se „tradiční oslava Bílé soboty“ konala znovu. Zahájil ji předseda okresního výboru ČSČK a pronesl mírový projev. Před polednem přinesly štafety mírové poselství. Písni práce a dvouminutovým tichem byla slavnost před pomníkem padlých ukončena. Z Velikonočních svátků se po roce 1948 stala „tradiční oslava Bílé soboty“ s mírovým poselstvím. Velké a slavné církevní události, v případě Velikonoc i s více jak tisíciletou tradicí, režim „přetvořil“ podobně jako zmiňovaný Den upálení mistra Jana Husa.³⁹⁷

Další velká sušická církevní slavnost, pouť ke svatým Andělům Strážným konaná od 17. století tradičně první zářijovou nedělí, měla doznat změnu v každém totalitním režimu. V době nacistické okupace, 7. září 1941, byl o pouti, na kterou se sešlo mnoho poutníků z dalekého okolí, ze sušického náměstí odstartován v 8.30 hodin maratonský běh Sušice – Strakonice pořádaný strakonickou zbrojovkou. Aby byl běh atraktivní pro diváky, startující běželi Sušicí plných 5 kilometrů z náměstí na volšovskou silnici, Luhem se vrátili do města a pokračovali směrem na Horažďovice.³⁹⁸

V komunistickém režimu se pouť od roku 1949 proměnila v oslavy Slovenského národního povstání. Pravdou zůstává, že ani následných 40 let totalitního režimu lidem „Andělíčka“ z hlavy nevymazalo. Z dalších případů můžeme uvést „proměnu“ klatovské mariánské pouti v okresní mírovou slavnost a horažďovickou pouť v okresní dožínky. Ateistická a tržní výchova přinesla v průběhu let kolotoče, střelnice a lochnesky včetně krámků nejrůznějšího typu. Zcela vymizela pouť v sušickém kapucínském klášteře, která se slavila 2. srpna.³⁹⁹

---

³⁹⁵ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1948–1952.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-, s. 58. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 18. července 2019].

³⁹⁶ Tamtéž, s. 71.

³⁹⁷ Tamtéž, s. 86

³⁹⁸ SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 18. července 2019].

³⁹⁹ POKORNÝ, M. *Poutní tradice Šumavy (Sušicko)*. Sušice: Nakladatelství Dr. Radovan Rebstöck, tisk Tiskárny Vimperk, 2002. ISBN 80-85301-84-9.

Podobný osud postihl i oslavy konce 2. světové války. Oslava osvobození se v Sušici konala 7. května 1950, ačkoliv americká armáda přijela již 6. května. Na tribuně pod velkými obrazy prezidenta Klementa Gottwalda a generalissima Josifa Vissarionoviče Stalina zasedli představitelé Národní fronty a nejlepší dělníci. V 9.00 hodin se konala přehlídka jednotek armády a lidové milice. Poslanec Antonín Lindauer z Plzně zdůraznil historický význam dne i obrovské osvobozovací dílo sovětské armády. Naproti tomu poukázal na snahy západních kapitalistů strhnout svět do další války.⁴⁰⁰ O skutečném průběhu osvobození americkou armádou se nemluvilo.

8.9. Vysídlení Šumavy

Po 15. březnu 1948 se započalo s vysídlením posledních Němců z pohraničí do vnitrozemí. Účelem bylo rozsidlit zbytek Němců tak, aby se německé skupiny nemohly v budoucnu stát ohniskem politického neklidu. Přesunovaným Němcům muselo být ponecháno bytové zařízení, ložní prádlo, peřiny, domácí i kuchyňské nářadí, řádně nabyté potraviny a palivo, drobná domácí zvířata, nástroje atd.⁴⁰¹

Vysídlená území v okolí Sušice se začala po válce znovu zaplňovat novými obyvateli: Čechy, volyňskými Čechy, Slováky, Maďary, Rumuny. Jednalo se o lidi bez jakéhokoli vztahu k Šumavě, k hospodaření a práci na statku, k dobytku. Nebyli zvyklí na tvrdé šumavské podmínky: dlouhou krutou zimu a krátké léto. Život se konsolidoval velmi pomalu. Nejrychleji byla osídlena města, ve kterých velmi záhy zmizely stopy po výměně obyvatelstva. Venkov už nebyl nikdy plně osídlen, z mnohých vesnických domů se staly zříceniny a zbořeniště.⁴⁰²

Noví osídlenci neměli vztah k místním kostelům, kaplím a hřbitovům, které byly bez ochrany pečujících a milujících obyvatel vydány napospas zlodějům a vandalům. Vykradené, zpustošené a polozřícené byly později srovnány se zemí. V zakázaném pásmu po roce 1948 nebyly ovšem zbořeny jen církevní památky a hřbitovy obyvatel, ale i celé vesnice. Z politických důvodů je museli opustit i noví osídlenci. Samosprávy a státní moc později v pohraničí nechávaly ruiny odstranit. Někdejší lidská osídlení zakryla milosrdná příroda novou vegetací.⁴⁰³

---

⁴⁰⁰ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1948–1952.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 18. července 2019].

⁴⁰¹ Srov. Tamtéž.

⁴⁰² Srov. POKORNÝ, M. *Šumavské rozloučení.* In: Tenkrát na Šumavě. ROUČKA, Z. Plzeň: vydalo ZR & T, 2004. ISBN 80-239-2498-2.

⁴⁰³ Srov. Tamtéž.

8.10. Perzekuce a pronásledování

Osud katolické církve v 50. a 60. letech připomíná historii církve v době pronásledování prvních křesťanů za antického Říma. Perzekvovaní biskupové, kněží, řádoví bratři a sestry i laičtí věřící budou v brzké době snášet dlouholeté věznění, mučení fyzické i psychické, ponižování. Mnozí za to zaplatí vlastním životem. Tato léta přinesla novodobé mučedníky.⁴⁰⁴

Bilance církve v českých zemích je zdrcující: odsouzení a věznění 450 diecézních kněží, likvidace mužských klášterů, internace 1240 řeholníků v centralizačních táborech, odsouzení a žalářování 375 řeholníků, zabrání klášterů řeholnic a izolace cca 3000 sester v soustředovacích střediscích, odsouzení 120 řeholnic, pobyt 350 řeholníků a 700 diecézních kněží u Pomocných technických praporů, věznění a šikanování tisíců laiků, likvidace Orla, bohosloveckých seminářů, mládežnických organizací, omezení výuky náboženství, zrušení náboženských nakladatelství, umlčení a věznění katolických intelektuálů a aktivistů.⁴⁰⁵

8.10.1. Kostel sv. Felixe v Sušici

„Kapucínský klášter někdo na Silvestra 1949 zapálil zevnitř,“ vzpomíná Václav Šmídl. Uvádí, že to určitě muselo být zevnitř, protože zvenku nebyly porušeny žádné zámky. *„Později se po Sušici rozšířilo, že požár vznikl závadou na elektrickém vedení. Já sám jsem ty protokoly na městě později četl a viděl na vlastní oči. Ve skutečnosti ale někdo zapálil Betlém. Chtěl, aby to vypadalo na nešťastnou náhodu, že Betlém začal hořet od zapálené svíčky. Natáhl od Betléma napuštěnou šňůru nahoru na zábradlí, aby se oheň rozšířil dál. Boží prozřetelností oheň v půli šňůry zhasl. Klášter zůstal zachráněn. Shořela část Betléma a ohořel oltář. Zdi kláštera byly od požáru černé ještě 10 let poté.“*⁴⁰⁶

Činnost kláštera bez přerušení až do 4. května 1950, kdy komunisté řeholníky internovali a klášter obsadilo vojsko. Raritou bylo, že tento klášter soudruhům vypadl ze seznamu, a tak ho zabrali o tři týdny později, než proběhla druhá vlna likvidací ostatních mužských klášterů. Toto potvrzuje ve svých vzpomínkách i Václav Šmídl.⁴⁰⁷

---

⁴⁰⁴ Srov. VLČEK, V. *Čeští mučedníci katolické církve z období komunismu (50. a 60. léta 20. století)*. [online : pdf]. Moderní-dějiny.cz, vzdělávací portál pro učitele, studenty, a žáky, 9 s. Občanské sdružení PANT. Dostupné na WWW:<<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/mucednici-komunismu-knezi-reholnici/>>. [cit. 21. července 2019].

⁴⁰⁵ Srov. Tamtéž.

⁴⁰⁶ Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru s pamětníkem tvoří Přílohu č. 1.

⁴⁰⁷ Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru s pamětníkem tvoří Přílohu č. 1.

Klástersní knihovnu si vzala do správy Státní studijní knihovna v Plzni a deponovala ji do městského muzea.⁴⁰⁸

Velká klášterní zahrada byla později zničena výstavbou frekventované silnice a řadou vojenských skladů, dílen a garáží. Do kláštera se kapucíni vrátili po částečné rekonstrukci až 16. srpna 1993.⁴⁰⁹

8.10.2. Perzekvovaný duchovní ze Sušice páter Josef Aleš Cihlář

Páter Josef Aleš Cihlář (dále „*bratr Aleš*“) se narodil 29. června 1914. Do řádu vstoupil 1. srpna 1934, věčné sliby složil 8. září 1938. Na kněze by vysvěcen 5. července 1942.⁴¹⁰

„*V letech 1945 – 1950 působili v klášteře tři bratři, páter Josef Aleš Cihlář, páter Oldřich Antonín Hajtmar a bratr páter Paschal Povolný. Bratr Aleš pomáhal uprchlíkům přes hranice,*“ vzpomíná Václav Šmídl.⁴¹¹

Bratr Aleš nastoupil do Sušice v roce 1943 jako kaplan, na podzim 1945 byl přeložen jako český správce do litoměřického kláštera. V té době tam pobývalo několik sudetských kapucínských bratrů. Bratr Aleš jim k jejich velmi nízkým přidělům jídla zajišťoval něco na přilepšenou. Snažil se také na úřadech vymoci, aby byli spolubratři vyřazeni z vlny divokého odsunu a odešli do Německa trochu důstojně.⁴¹²

Pamětník Václav Šmídl uvádí, že se bratr Aleš v roce 1948 vrátil zpět do Sušice. Znal velmi dobře pohraniční stezky a pomohl několika lidem přejít do Bavorska. Jedním z převedených měl být podle vzpomínek Václava Šmídl československý armádní generál Alois Liška s dalšími čtyřmi vojáky.⁴¹³ Generál Liška byl perzekvován komunistickým režimem stejně jako většina mužů sloužících na západní frontě. Veřejné zdroje uvádějí minimálně dvě verze útěku generála Lišky do ciziny. Dovolím si připojit i verzi třetí ze vzpomínek sušického pamětníka.⁴¹⁴

---

⁴⁰⁸ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1948–1952.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 18. července 2019].

⁴⁰⁹ Srov. PROVINCE KAPUCÍNŮ V České republice. *Josef Aleš Cihlář (1914–2008).* [online]. Dostupné na WWW:<<http://www.kapucini.cz/domains/kapucini.cz/index.php/zesnuli-bratri/628-josef-ales-cihlar-1914-2008>>. [cit. 21. července 2019].

⁴¹⁰ Srov. Tamtéž.

⁴¹¹ Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru s pamětníkem tvoří Přílohu č. 1.

⁴¹² Srov. PROVINCE KAPUCÍNŮ V České republice. *Josef Aleš Cihlář (1914–2008).* [online]. Dostupné na WWW:<<http://www.kapucini.cz/domains/kapucini.cz/index.php/zesnuli-bratri/628-josef-ales-cihlar-1914-2008>>. [cit. 21. července 2019].

⁴¹³ Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru s pamětníkem tvoří Přílohu č. 1.

⁴¹⁴ Tamtéž.

Mělo se tak stát v roce 1948. „Bratr Aleš nechal generála Lišku a čtyři další muže přespat několik nocí v kapucínském klášteře. Potom je poslal do Hartmanic k páteru Bohumilu Maroušovi a ke dvěma bratrům sedlákům, kteří je převedli do Bavorska. Jeden z bratrů byl odsunut do Bavorska a druhý zůstal v Hartmanicích, protože měl českou manželku. Tito dva bratři převedli hodně lidí. Jeden ze skupiny převedených mužů od generála Lišky se dostal do USA a padl ve válce ve Vietnamu. Když ho ve Vietnamu zaopatřovali, našli u něj dokumenty psané v češtině. Neuměli listiny přečíst, a proto je zabalili a poslali poštou do Československa. Rok, kdy se to stalo, si nepamatují. Na základě těchto listin byl bratr Aleš komunisty odhalen.“⁴¹⁵

Bratr Aleš mezitím onemocněl tuberkulózou. Když byly zabírány v roce 1950 kláštery, léčil se v sanatoriu v Semilech. Odtud byl převezen do internačního tábora v Broumově a nastoupil k Pomocným technickým praporům do Komárna. Kvůli nemoci ho brzy propustili do civilu. V roce 1951 nepodepsal petici pro socialistický a komunistický mír a vysloužil si tím cejch „zrádce národa“. V srpnu 1954 byl odsouzen za velezradu na dvanáct let. Byl propuštěn na amnestii v roce 1960. Když se vrátil do svého rodiště, nesměl být nikde zaměstnaný. Až roku 1961 získal práci staničního dělníka na nádraží v Bojkovicích. Bez stížností vykonával nejhrubší práce za nejnižší možný plat až do důchodu v roce 1975. Existenční tíseň, nesnáze způsobené onemocněním a v posledních letech s úplnou slepotou mu pomáhala mírnit obětavá paní Anna Prchlíková z Krhova. Bratr Aleš neměl „státní souhlas“ k vykonávání kněžské služby. Přesto vypomáhal jako zpovědník v okolních farnostech a zaopatřoval nemocné svátostmi. Tajně sloužil doma mše svaté, mnoho lidí ho vyhledávalo ke zpovědi a duchovní útěše i mimo kostel. Po listopadu 1989 se pro svůj špatný zdravotní stav do komunitního řeholního života již nevrátil. Modlil se až do své smrti v Krhově a v Bojkovicích za Českomoravskou provincii. Zemřel 30. prosince 2008. Je pohřben na hřbitově v Bojkovicích.⁴¹⁶

---

⁴¹⁵ Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru s pamětníkem tvoří Přílohu č. 1.

⁴¹⁶ Srov. PROVINCE KAPUCÍNŮ V České republice. *Josef Aleš Cihlár (1914–2008)*. [online]. Dostupné na WWW:<<http://www.kapucini.cz/domains/kapucini.cz/index.php/zesnuli-bratri/628-josef-ales-cihlar-1914-2008>>. [cit. 21. července 2019].

8.10.3. Perzekvovaný duchovní ze Sušice Msgre. Tomáš Beránek

Když sloužil Tomáš Beránek 25. prosince 1919 svou primiční mši v Sušici, tehdejší sušický děkan Msgre. Matěj Frána si velmi přál, aby Tomáš Beránek (obr. č. 25) nastoupil jako kaplan do Sušice. Zcela jistě ho znal od dětství a možná v něm viděl svého nástupce pro sušickou farnost. Rozhodnutím českobudějovického biskupa odešel Tomáš Beránek do Tábora a později se dostal do Vodňan. Do Sušice vždy rád jezdil a účastnil se církevních slavností, pronesl kázání, odsloužil mši, požehnal.⁴¹⁷

Děkan Msgre. Matěj Frána líčí v kronice událost, kdy si kanovníci kapucínského kláštera zajistili obsazení místa druhého kaplana v sušické farnosti. Stalo se tak proti osobní vůli děkana, nicméně pokynu biskupa Msgre. Josefa Antonína Hůlky uposlechl.⁴¹⁸

Děkan Frána ve farní kronice na s. 283 píše, že *„dne 21. prosince 1919 byl v Českých Budějovicích na kněze posvěcen Tomáš Beránek, zdejší rodák. Měl slavnou primici v děkanském chrámu Páně na Boží Hod vánoční za účasti celé osady. Slavnostní oběd ve 40 příborech se odbýval na děkanství. Pro své vysvěcení žádal děkan zdejší, aby byl ustaven kaplanem v Sušici. Zatím klášter Kapucínský, jehož představeným byl P. Richard Randák a vikářem P. Gabriel Matějčec, dojeli si k panu biskupovi do Českých Budějovic předstíraje horlivost či hlavní práci s duchovní správou v Sušici, přemluvili s nářkem na bídu, ačkoliv to tak není a nebylo, pana biskupa, že jim místo druhého kaplana přislíbil a děkanovi nařídil, aby s nimi uzavřel smlouvu. Smlouva s nimi uzavřena byla, jest přiložena. Pan Tomáš Beránek jmenován kaplanem do Tábora, kam se r. 1920 odstěhoval.“*

Tomáš Beránek se narodil 15. srpna 1897 v Sušici v rodině obuvníka do velmi skromných poměrů. 8. srpna 1908 byl přijat do biskupského chlapeckého semináře v Českých Budějovicích. Od roku 1920 působil jako kaplan v Táboře.⁴¹⁹

Odtud byl po deseti letech poslán do Vodňan. Po pěti letech ve Vodňanech (1935) se tam stává děkanem a od roku 1939 vikářem českobudějovické diecéze. Po 2. světové válce je zvolen prvním místopředsedou vodňanského poválečného národního výboru. 23. prosince 1947 je jmenován monsignorem – papežským komořím a od dubna 1948 je navíc asesorem (přísedícím) biskupské konsistoře.⁴²⁰

---

⁴¹⁷ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705-1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>.[cit. 21. července 2019].

⁴¹⁸ Srov. Tamtéž.

⁴¹⁹ Srov. BROM, Z. *Tomáš Beránek – jeden z mnoha kněží, kteří zůstali věrni víře.* [online: ppt]. Moderní-dějiny.cz, vzdělávací portál pro učitele, studenty, a žáky, 9 s. Občanské sdružení PANT. Publikováno 5. října 2009. Dostupné na WWW:<<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/tomas-beranek-jeden-z-mnoha-knezi-keri-zustali-verni-vire/>>. [cit. 21. července 2019].

⁴²⁰ Srov. Tamtéž.

Je velmi oblíben lidmi, často zván do rodin. Věnuje se mládeži, neodmítá žádnou pomoc. Je členem Československé strany lidové a Orla. Je blízkým spolupracovníkem biskupa ThDr. Josefa Hloucha.⁴²¹

14. dubna 1948 je výměrem 2215/48-10 odvolán z vodňanského poválečného výboru. Na odvolání z funkce reaguje Msgre. Tomáš Beránek o dva dny později: „... nebudu podávati žádného odvolání. Místní akční výbor svým návrhem mimoděk vyhověl přání mého biskupa, abychom my kněží za dnešního nedostatku kněžstva vzdali se svých politických funkcí. (...) Odcházím s klidným svědomím a doufám, že i moji spoluobčané spravedlivě posoudí moji činnost ve správě obce. (...) Místnímu pak národnímu výboru vyprošuji Božího požehnání do další práce pro blaho obce.“⁴²²

16. července 1949 ministr spravedlnosti Alexej Čepička mluví o protistátní a rozvratné úloze Vatikánu. 31. března 1950 se koná monstrproces s vysokými církevními hodnostáři v čele skupiny velezrádců. 5. dubna 1950 padají tvrdé rozsudky. 27. listopadu 1950 začíná další proces s „velezrádnými pomahači Vatikánu a vysokou církevní hierarchií.“ Strašlivé rozsudky padají 2. prosince 1950. V tomto procesu je souzen i Msgre. Tomáš Beránek.⁴²³

Tomáš Beránek je zatčen 8. února 1950. Je obviněn z tajných schůzek kněží, z organizování letákových akcí proti KSČ a ze zpronevěry peněz. Ve skutečnosti se jednalo o běžné porady, které z titulu své funkce vykonával, nikdy se nenašly žádné letáky a nebyly ani jako předmět doličný u soudu, peníze pocházely z kostelní sbírky, byly uloženy v Městské spořitelně ve Vodňanech na vkladní knížce a tam byly posléze státem v plné výši zabaveny.⁴²⁴

Tomáš Beránek je 2. prosince 1950 senátem Státního soudu v Praze odsouzen k jedenácti letům žaláře. „...po vynesení rozsudku začal zpívat *TE DEUM LAUDAMUS*,“ vzpomíná jeho sestra Anna. „*Soudci a dozorci byli tak překvapeni, že byli jako strnulí a nic nebyli schopni udělat...*“⁴²⁵ Tomáš Beránek byl vězněn v Leopoldově a později na Mírově. Umírá 3. prosince 1954 na údajný zánět ledvin v brněnské nemocnici, kam byl převezen v kritickém stavu. Byl pohřben 6. prosince 1954, pod jménem T. B., skupina 33, řada 13, číslo hrobu 1357.⁴²⁶

---

⁴²¹ Srov. BROM, Z. *Tomáš Beránek – jeden z mnoha kněží, kteří zůstali věrni víře*. [online: ppt]. Moderní-dějiny.cz, vzdělávací portál pro učitele, studenty, a žáky, 9 s. Občanské sdružení PANT. Publikováno 5. října 2009. Dostupné na WWW:<<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/tomas-beranek-jeden-z-mnoha-knezi-kteri-zustali-vernii-vire/>>. [cit. 21. července 2019].

⁴²² Srov. Tamtéž.

⁴²³ Srov. Tamtéž.

⁴²⁴ Srov. Tamtéž.

⁴²⁵ Srov. Tamtéž.

⁴²⁶ Srov. Tamtéž.

Vodňanští věřící dokázali vyhledat hrob svého kněze a postarat se o jeho důstojnou podobu. V roce 1968 byly jeho ostatky exhumovány a převezeny do Vodňan, kde byly důstojně uloženy k poslednímu odpočinku.⁴²⁷

Na Msgre. Tomáše Beránka nezapomněli ani sušičtí věřící. U příležitosti 110. výročí jeho narození mu byla 14. srpna 2007 odhalena pamětní deska na jeho rodném domě (obr. č. 26).

8.10.4. Výsledky a odsouzení Tomáše Beránka v souvislosti s biskupem Josefem Hlouchem

Výsledky z konce 40. a začátku 50. let minulého století nebraly zřetel na lidská práva. Ta byla porušována nejen v době vyšetřovací vazby. Běžně bylo používáno fyzické i psychické násilí, podávání drog a další. Schéma protokolu, jak uvádí ve své studii Petra Gabrielová, které se dochovalo ve vyšetřovacím spisu Tomáše Beránka v podobě krátkých instrukcí s předem vybranými proviněními bez předchozího kladení otázek, dokládá, že vyšetřování nemohlo probíhat v souladu se zásadou presumpce nevinny.⁴²⁸

Tomáš Beránek ve svém vikariátě vyzval v srpnu 1949 kněží k podpisové akci, k přímé odezvě na připravované zákony, které prakticky odejmou církvi jakoukoli možnost svobodného působení a umožní státu manipulaci s církevní činností. Jednalo se o zákony č. 217/1949 Sb., kterým se zřizoval Státní úřad pro věci církevní se statutem ministerstva a zákon č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností. Největším úskalím zákona č. 218 byl § 7, který vymezoval státní souhlas pro výkon duchovenské činnosti.⁴²⁹ Tomáš Beránek chtěl nenásilnou formou ve formě podpisové akce protestovat proti přijetí výše uvedených zákonů, protože jejich přijetí směřovalo k omezení svobody církve. Za svůj protest byl však zatčen a odsouzen. Odsouzení Tomáše Beránka z trestného činu velezrady bylo odůvodněno jako napomáhání vysoké církevní hierarchii v jejím rozvratnickém boji, rozšiřování rozvratnických tiskovin, organizace podpisových akcí mezi duchovenstvem proti novému zákonu. Druhý exkomunikační dekret proti příslušníkům KSČ si osobně přivezl od biskupa Hloucha a sám rozvezl po svých farnostech.⁴³⁰ Vyšetřování Tomáše Beránka, vykonstruování procesu a trestné činnosti a jeho odsouzení mohly vést i k usvědčení biskupa ThDr. Josefa Hloucha z údajné protistátní činnosti.⁴³¹

---

⁴²⁷ Srov. BROM, Z. *Tomáš Beránek – jeden z mnoha kněží, kteří zůstali věrni víře*. [online: ppt]. Moderní-dějiny.cz, vzdělávací portál pro učitele, studenty, a žáky, 9 s. Občanské sdružení PANT. Publikováno 5. října 2009. Dostupné na WWW:<<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/tomas-beranek-jeden-z-mnoha-knezi-kteri-zustali-verni-vire/>>. [cit. 21. července 2019].

⁴²⁸ Srov. GABRIELOVÁ, P. *Biskup Josef Hlouch ve vybraných dokumentech Státní bezpečnosti*. In *Sborník Archivu bezpečnostních složek 10/2012*, Praha, 2012. 428 s. [online : pdf]. ISBN 978-80-260-3609-8, s. 171–190. [cit. 29. července 2019].

⁴²⁹ Srov. Tamtéž

⁴³⁰ Srov. Tamtéž.

⁴³¹ Srov. Tamtéž.

8.10.5. Perzekvovaný duchovní ze Sušice Antonín Jarolímek

Antonín Jarolímek se narodil 21. května 1894 ve Vilíně u Milevska do rodiny rolníka Antonína Jarolímka a jeho manželky Františky. Měl sedm sourozenců. Bratr Bohuslav (* 1900) se také dal na duchovní dráhu. Vstoupil do řádu premonstrátů, přijal jméno Stanislav a stal se opatem kláštera na pražském Strahově a generálním vikářem řádu. Antonín Jarolímek po absolvování Jirsíkova gymnázia v Č. Budějovicích vstoupil tamtéž do kněžského semináře. Vysvěcen byl 17. června 1917 v českobudějovické katedrále sv. Mikuláše a primici (první mši) sloužil v kostele sv. Prokopa ve své domovské farnosti Chyšky. Pastorační práci započal jako kaplan v Sušici. K 1. červenci 1920 přešel v téže funkci do nedalekých Albrechtic.⁴³²

Když záhy odešel místní farář Josef Vlk na odpočinek, nahradil ho k 1. září téhož roku jako administrátor a k 1. únoru 1921 byl jmenován albrechtickým farářem. V této sudetské farnosti pak působil dalších deset let. Zde sepsal a vydal tiskem příručky „*Vstanu a půjdu k Otci svému: Krátká příprava k sv. zpovědi a sv. přijímání*“ (1923) a „*Svatost manželství: Poučení snoubenců a obřady mše svaté*“ (1928). Když se smrtí Martina Hanzlíka, osobního děkana a sekretáře blatenského vikariátu, uprázdnila fara v Bělčicích, přihlásil se do konkurzu. Byl jediný přihlášený. V Bělčicích vynikl jako svědomitý a neobyčejně praktický hospodář a správce svěřeného farního majetku. Vedle toho všeho plnil svědomitě své duchovní i úřední povinnosti. Sloužil mše, udílel svátosti, konal další církevní obřady, ve spolupráci s redemptoristy ze Svaté Hory pořádal pro farníky lidové misie. Do kostela dal umístit zvláštní lištu s náboženskými tiskovinami, aby podpořil vzdělanost farníků ve věroučných otázkách.⁴³³

Antonín Jarolímek se výrazně angažoval v květnovém povstání roku 1945, kdy se stal jedním z členů revolučního národního výboru v Bělčicích. Dočkal se však i obvinění, že straní německým uprchlíkům. Úspěšně se obhájil tím, že jednal v zájmu humánnosti. Církevní úřady ocenily jeho zásluhy hned v roce 1945 jmenováním čestným konzistoriálním radou.⁴³⁴

---

⁴³² Srov. ČERVENKA, V. *Bělčičtí duchovní: P. Antonín Jarolímek*. In *Blatensko sobě*, červenec 2015, č. 45., 68 s. Obec Kadov. Dostupné na WWW:< <http://www.kadov.net/download-file/1003-1441633330.pdf>>, s. 28–30. [cit. 29. července 2019]

⁴³³ Srov. Tamtéž.

⁴³⁴ Srov. Tamtéž.

Členem bělčického MNV zůstal Antonín Jarolímek až do roku 1948. Po únoru 1948 byl jako exponent Československé strany lidové této funkce zbaven. Činorodost Antonína Jarolímka a obecně rozšířené povědomí o jeho zásluhách byly na překážku prosazení komunistické ideologie v místě, stejně jako římskokatolická církev sama v celostátním měřítku. Brzy po převratu byl proto na zásah státních úřadů přeložen do Českých Budějovic jako administrátor děkanství u katedrály sv. Mikuláše. Do Bělčic ale dojížděl sloužit až do 1. prosince 1948.⁴³⁵

V Českých Budějovicích si Antonín Jarolímek získal důvěru biskupa Josefa Hloucha, který ho 5. října 1948 jmenoval sídelním kanovníkem katedrální kapituly. Státní úřady však nedaly souhlas k instalaci a tak obdržel 21. prosince téhož roku „jen“ čestný kanonikát a byl ustanoven děkanem v Třeboni.⁴³⁶

V dubnu 1950 zemřel dosavadní generální vikář českobudějovické diecéze Jan Cais. Biskup Hlouch navrhl na jeho místo právě Antonína Jarolímka. Z moci státu však byl do funkce dosazen jiný, prokomunisticky smýšlející duchovní. Biskup mu odmítl odevzdat příslušné pravomoci a Antonína Jarolímka jmenoval tajným generálním vikářem. Ten pak spolu s dalšími diecézními kněžími (Augustin Malý a Josef Šídlo) náležel k neoficiálnímu biskupovu úzkému poradnímu sboru v době, kdy státní úřady zosílily svou proticírkevní politiku a nechaly biskupa Hloucha internovat v jeho rezidenci pod dohledem Státní bezpečnosti.⁴³⁷ Antonín Jarolímek se také brzy stane součástí tažení komunistického režimu k eliminaci jakéhokoli veřejného vlivu římskokatolické církve.

Pro úplnost zmíním, že obětí vykonstruovaného procesu s hodnostáři církve a představiteli řeholních řádů, tzv. „monstrprocesu“ (27. listopadu – 2. prosince 1950), byl i Antonínův bratr ThDr. Stanislav Bohuslav Jarolímek, strahovský opat a generální vikář premonstrátského řádu. I přes velmi těžký zdravotní stav (nacházel se v posledním stadiu rakoviny) dostal 20 let těžkého žaláře. Zemřel již roku 1951 v pankrácké věznici.⁴³⁸

---

⁴³⁵ Srov. ČERVENKA, V. *Bělčičtí duchovní: P. Antonín Jarolímek*. In *Blatensko sobě*, červenec 2015, č. 45., 68 s. Obec Kadov. Dostupné na WWW:< <http://www.kadov.net/download-file/1003-1441633330.pdf>>, s. 28–30. [cit. 29. července 2019].

⁴³⁶ Srov. KOLOUCH, F. *Internace biskupa Josefa Hloucha*. In *Studia Theologica 15, č. 3, podzim 2013*. Cyrilometodějská teologická fakulta Palackého univerzity v Olomouci, Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Teologická fakulta Trnavské univerzity v Bratislavě et al., s. 197–216. [cit. 31. července 2019].

⁴³⁷ Srov. Tamtéž.

⁴³⁸ Srov. VLČEK, V. *Stanislav Bohuslav Jarolímek (1900–1951)*. Ústav pro studium totalitních režimů. Věda, vzdělávání, popularizace. [online]. Dostupné na: WWW:< <https://www.ustrcr.cz/uvod/odboj-a-perzekuce-krestanu-v-dobe-nacismu-a-komunismu/rimskokatolicka-cirkev/stanislav-bohuslav-jarolimek/>>. [cit. 31. července 2019].

Antonín Jarolímek byl nejprve roku 1952 držen deset měsíců v internačním středisku pro kněze v bývalém premonstrátském klášteře v Želivi. V září 1953 pak usedl spolu s dalšími čtyřmi kněžími a osmi řeholními sestrami na lavici obžalovaných u Krajského soudu v Českých Budějovicích.⁴³⁹

V rámci procesu „*Antonín Jarolímek a spol.*“ byl dne 19. září odsouzen za trestný čin velezrady pro udržování ilegálních styků s internovaným biskupem Hlouchem ke 13 letům odnětí svobody. Vězněn byl ve Valdicích. Na svobodu se dostal při amnestii roku 1960. Zemřel 23. srpna 1970. Místo posledního odpočinku našel na hřbitově své rodné farnosti v Chyškách v kněžském hrobě, který sám projektoval.⁴⁴⁰

8.11. Rozhraničení světa na dva tábory

Vývoj v Sušici po roce 1948 dosvědčuje pamětní kniha města z let 1948–1952.

Při slavnostním zahájení školního roku 1950/1951 držel úvodní politický referát tajemník soudruh Žežulka. V referátu nastínil mezinárodně politickou situaci, která se odráží v poměrech Československé republiky a samozřejmě i na Sušicku. Svět se přesně rozhraničuje na dva tábory. Povinností českého učitele a české školy je posilovat tábor míru a vychovávat nadšené budovatele socialismu.⁴⁴¹

Svémi slovy to potvrdil i pamětník Václav Šmídl. Komunisté se dostali pevně k moci. Sušická farnost fungovala ještě do poloviny padesátých let a potom tlakem nastoleného režimu začalo katolických věřících rapidně ubývat.⁴⁴²

---

⁴³⁹ Srov. KOLOUCH, F. *Internace biskupa Josefa Hloucha*. In *Studia Theologica* 15, č. 3, podzim 2013. Cyrilometodějská teologická fakulta Palackého univerzity v Olomouci, Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Teologická fakulta Trnavské univerzity v Bratislavě et al., s. 197–216. [cit. 31. července 2019].

⁴⁴⁰ Srov. GABRIELOVÁ, P. *Biskup Josef Hlouch ve vybraných dokumentech Státní bezpečnosti*. In *Sborník Archivu bezpečnostních složek 10/2012*, Praha, 2012. 428 s. [online : pdf]. ISBN 978-80-260-3609-8, s. 171–190. [cit. 31. července 2019].

⁴⁴¹ Srov. SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1948–1952*. [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>. [cit. 31. července 2019]

⁴⁴² Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru s pamětníkem tvoří Přílohu č. 1.

9. ZÁVĚR

První polovina minulého století byla plná zvrátů. Naši předci se museli vyrovnat s mnoha životními úskalími. Prožili těžké časy, zažili strádání, bídu, strach. Jistotu a pořádky habsburské monarchie narušila 1. světová válka, nesmírné utrpení vojáků v zákopech a civilních obyvatel doma v bídě a nouzi. Došlo k rozvratu světového řádu. V meziválečném období se buduje nová mladá republika a následuje hospodářský a kulturní rozvoj. Zároveň však dochází k rozluce státu a církve, k odklonu od katolické víry. Sušická farnost nebyla na první pohled touto změnou výrazně zasažena. Stále převládala většina občanů hlásících se k římskokatolickému vyznání, ale „červíček“ pochybností byl již zasazen.

Ve strašlivém období 2. světové války došlo ke znovusjednocení všech. Katoličtí kněží a jejich farníci, evangelíci i ateisté, lidé s nižším i vyšším vzděláním, příslušníci všech politických stran se zapojili do boje proti Hitlerovi. Mnozí za svou věrnost, čest a statečnost zaplatili životem a pro nás jen těžko představitelným utrpením v koncentračních táborech.

Po válce bylo téměř samozřejmé, že se členem osvobozovacího národního výboru ve většině obcí stal místní duchovní (pokud přežil). Duchovní otcové se zasloužili o obec i republiku, zapojili se do protinacistického odboje, podporovali ilegální hnutí, posilovali v naději a utěšovali, pomáhali potřebným v nouzi. Po převratu v roce 1948 byli z národních výborů odvoláni a stali se „protistátními živly“. Dosvědčují to i životní příběhy duchovních, kteří působili v Sušici. Aniž by cokoli zlého provedli, skončili v žalářích. Bylo jim vytýkáno i to, že se v duchu křesťanských idejí snažili zmírnit průběh a následky odsunu Němců a nabádali v tomto směru k umírněnosti. Stali se novodobými mučedníky církve.

Červíček nasazený před třiceti lety po roce 1948 zhoubně vyrostl a začal katolickou církev požírat. Vydrželi jen ti nejstatečnější. Nároky na osobní morálku byly obrovské. Spolu s vírou a katolickou církví bylo likvidováno i duchovní pouto, které drželo společnost pohromadě. Události po roce 1950 posléze ukážou, že to nebyl šťastný krok.

*„... katolické kostely jsou místa kulturní,
kde se lid vzdělává,
před zlým varuje, k dobrému nabádá. (...)
Kde nechali zpustnouti katolické chrámy,
museli stavěti kriminály“.⁴⁴³*

---

⁴⁴³ Katecheta Stanislav Prosser na schůzi městského zastupitelstva dne 16. března 1934 (str. 69).

Mou práci jsem zamýšlela zmapovat historii Farnosti Sušice v první polovině minulého století s přihlédnutím k dějinám města i celé společnosti. Záměr jsem splnila, přestože mi nebyla poskytnuta k dispozici kronika fary Sušice od roku 1933 do roku 1950. Informace jsem čerpala z mimocírkevních pramenů. Významné církevní a farní události jsou zachyceny v sušických pamětních knihách i v dobové literatuře, protože dějiny města a dějiny farnosti se navzájem doplňují a prolínají. Překvapilo mne, že jsem se v žádném zdroji, především pak ve farní kronice, nic nedočetla o průběhu Vánočních a Velikonočních svátků. Považuji je z hlediska křesťanské víry za nejdůležitější svátky v roce. Rovněž jsem očekávala drobné zmínky ze všedního života jednotlivých duchovních, např. zda jezdil pan děkan navštěvovat rodiče, zda si zapálil v neděli odpoledne po obědě dýmku, zda byl fotbalový fanoušek a navštěvoval místní sportovní zápasy. Ani ty jsem nikde nenašla.

Nastínila jsem osudy a zásluhy významných duchovních ze sušické farnosti. Část práce jsem věnovala perzekuci duchovních, kteří v Sušici působili. Popsala jsem stručně osudy dvou sušických duchovních pronásledovaných nacistickým režimem. Jeden z nich byl později perzekvován i po roce 1948. Z období po roce 1948 jsem se podrobněji věnovala kapucínskému klášteru a třem duchovním, kteří byli uvězněni a útrapy ve vězení buď nepřežili anebo se dlouhodobě podepsaly na jejich dalším životě a na zdravotním stavu.

Měla jsem v úmyslu vtáhnout čtenáře do doby a do děje před sto lety a přiblížit mu život našich předků. Jako jeden z prostředků jsem použila dobovou češtinu, kterou považuji za velmi krásnou. Objevuje se v citacích. Citace Stanislava Plicky přibližuje např. pronásledování českých a německých duchovních za 2. světové války.

Projevila jsem přání, aby má práce přispěla k ucelenějšímu obrazu minulosti Farnosti Sušice, města Sušice i českobudějovické diecéze, na kterou bude možné kdykoli navázat. Tento záměr jsem splnila. V chronologickém sledu jsem popsala a analyzovala události v Sušici v první polovině minulého století, kterým se doposud historici a badatelé hlouběji nevěnovali. Na mou práci lze plynule navázat a pokračovat v dějinách Farnosti Sušice i města Sušice, případně se vrátit před rok 1900. Práce nabízí zároveň dostatečné množství témat, na které je možné věcně navázat a rozvinout jejich samostatnou historii. Např. životopisy duchovních, podrobné dějiny sušických církevních památek, dějiny poutí, sčítání lidu, rekvizice zvonů, perzekuce duchovních, židovská komunita v regionu a další.

10. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Bible

BIBLE. *Písmo svaté Starého a Nového zákona*. ČEP. Praha. Česká biblická společnost. 2015. ISBN 978-80-7545-001-2.

Monografie

DUŠEK, M. *Památná slova ku 200letému jubileu založení kaple sv. Anděla Strážce na vrchu „Stráži“ u kr. města Sušice, slavenému v měsíci září L. P. 1883*. Sušice: Tiskem knihtiskárny Aleše Jánského, 1885. ISBN neuvedeno.

DVOŘÁK T., FASORA L., CHOCHOLÁČ B., et al. *Úvod do studia dějepisu – 1. díl*. Masarykova univerzita Brno, 2014. ISBN 978–80–210–7013–4.

FRANK, M. *Als wir aus dem Böhmerwald vertrieben wurden. Berichte aus dem Künischen Gebiet*. Grafenau. Morsak-Verlag, 1991, 179 s. ISBN 97-83875-533-91-10.

FRIEDL, K.; KUNSKÝ, J.; KŮS, R. et al. *Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici. 1938. ISBN neuvedeno.

GABRIEL, J. A. *Královské město Sušice a jeho okolí, aneb popis všech v okrese Sušickém ležících měst, městeček, vesnic, samot, kostelů, hradů a tvrzí, všech zemských panství a statků*. Praha: Tiskem Dra. Edwarda Grégra, 1868, 276 s. ISBN neuvedeno.

HOBSBAWM, E. *Věk extrémů: Krátké 20. století 1914–1991. Překlad J. Pečírková a P. Štěpánek*. Praha: Argo, 1998. 620 s. ISBN 978-80-257-0302-1.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Kronika 20. století*. München: Chronik Verlag im Bertelsmann, 1995. Z německého originálu přeložili: Biman, S.; Fidler, J.; Gebhart, J. et al. První české vydání © Fortuna Print spol. s r. o., Praha. ISBN 80-7321-069-X.

LHOTÁK, J.; PACHNER, J.; RAZIM V. *Památky města Sušice*. Sušice: vydalo město Sušice ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2012. ISBN 978-80-260-2851-2.

PIUS XI. *Quas Primas – Svátek Krista Krále. Encyklika papeže Pia XI*. Nakladatelství Sypták, 2016.

POKORNÝ, M. *Poutní tradice Šumavy (Sušicko)*, 150 s. Sušice: Nakladatelství Dr. Radovan Rebstöck, tisk Tiskárny Vimperk, 2002. ISBN 80-85301-84-9.

POKORNÝ, M. *Šumavské rozloučení*. In: Tenkrát na Šumavě. ROUČKA, Z. Plzeň: vydalo ZR & T, 2004. ISBN 80-239-2498-2.

SPOŘITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

ŠIMKOVÁ, L. Bakalářská práce „*Duchovní správa Jindřichohradeckého probošství v letech 1890 – 1918*“. Vedoucí práce: prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Katedra církevních dějin, 2010, 76 s.

VYŠINKOVÁ, M. Magisterská práce *Po stopách působení katolické církve v sušické farnosti*. Vedoucí práce: Ing. Vladimír Feldmann. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta. 1998-1999.

ZAVADILOVÁ, I. Bakalářská práce *První světová válka a péče o sirotky v Jihočeském regionu*. Vedoucí práce: prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Katedra teologických věd, 2017, 69 s.

Publikace v tištěných sbornících

BALCAR, J. *Zdravotnické poměry v politickém okrese Sušickém*. In *Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici. 1938. ISBN neuvedeno.

BUBLÍK, J. *Osudy obecné školy v Sušici 1939–1945*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

FARTÁK, J. *Hloubkovi letci nad Sušickem*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

GABRIELOVÁ, P. *Biskup Josef Hlouch ve vybraných dokumentech Státní bezpečnosti*. In *Sborník Archivu bezpečnostních složek 10/2012*. Praha, 2012. ISBN 978-80-260-3609-8.

HALLA, V. *Šedesát let Spořitelny města Sušice*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*. Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

HOURA, K. *Starosta Jan Seitz mezi námi*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

JANÁK, A. *Dějiny Sušicka*. In *Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938. ISBN neuvedeno.

KOLOUCH, F. *Internace biskupa Josefa Hloucha*. In *Studia Theologica 15, č. 3, podzim 2013*. Cyrilometodějská teologická fakulta Palackého univerzity v Olomouci, Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Teologická fakulta Trnavské univerzity v Bratislavě et al.

MOTTL, J. *Sušický vikariát pod nacistickým panstvím*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

PETRÁČEK, T. *Církev a národ: role kněží a církve v národním obrození*. In *Vlastenectví, církev a společnost v proměnách 19. a 20. století. Příspěvky z konference konané na počest dvoustého výročí narození vlasteneckého kněze a regionálního historika Josefa Mnohoslava Roštlapila dne 15. září 2009 v Dobrušce*. Dobruška: Město Dobruška, 2009. ISBN 978-80-254-5633-0.

PLICKA, S. *Mé vzpomínky z koncentračních táborů*. In *Sušicko za okupace 1939-1945*, Sušice: Spořitelna města Sušice, 1947. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

ŠAFHAUSER, J. *Chudinství a sociální péče*. In *Sborník Sušicka vydán nákladem Okresního sboru osvětového v Sušici*. Sušice: Tiskem Josefa Procházky v Sušici, 1938, 450 s. ISBN neuvedeno.

TUREK, K. *Dějiny veřejné péče o chudé v Sušici od 14. století*. Sušice: In Spořitelna města Sušice. Padesátá prvá účetní zpráva 1936. 1937.

WEIS, M. *Českokobudějovický biskup Josef Antonín Hůlka a první světová válka*. Košice: in: Dejiny cirkvi v novoveku. ISBN 978-80-7165-951-8.

Internetové zdroje

BISKUPSTVÍ ČESKOBUDĚJOVICKÉ. *Vikariát Sušice a Nepomuk*. [online]. České Budějovice: BCB.cz.

Dostupné na WWW:<<http://katalog.bcb.cz/Katalog/Vikariaty/Susice-Nepomuk>>.

BROM, Z. *Tomáš Beránek – jeden z mnoha kněží, kteří zůstali věrni víře*. [online : ppt]. Moderní-dějiny.cz, vzdělávací portál pro učitele, studenty, a žáky. Občanské sdružení PANT. Publikováno 5. října 2009.

Dostupné na WWW:<<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/tomas-beranek-jeden-z-mnoha-knezi-kteri-zustali-verni-vire/>>.

ČERVENKA, V. *Bělčičtí duchovní: P. Antonín Jarolímek*. In *Blatensko sobě*, červenec 2015, č. 45. Obec Kadov.

Dostupné na WWW:< <http://www.kadov.net/download-file/1003-1441633330.pdf>>.

ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. *Papež František*. [online].

Dostupné na WWW:<<http://www.cirkev.cz/cs/aktuality/160319papez-frantisek-o-puvodu-svatych-roku>>.

EVROPSKÝ PARLAMENT. RADA EVROPSKÉ UNIE. *Narizení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné narizení o ochraně osobních údajů) (Text s významem pro EHP)*. [online]. Datum dokumentu: 27. dubna 2016; Den podpisu.

Nejnovější konsolidované změny: 4. května 2016. Celexové číslo: 32016R0679.

Dostupné na: WWW:

<<https://eurlex.europa.eu/search.html?qid=1582562964771&text=2016/679&scope=EURLEX&type=quick&lang=cs>>.

HORNOVÁ, A. *Protokol Postupimské konference (2. srpna 1945)*. [online]. Moderní-dějiny.cz, vzdělávací portál pro učitele, studenty, a žáky, 9 s. Občanské sdružení PANT.

Publikováno 25. června 2013. Dostupné na WWW:< <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/protokol-postupimske-konference-2-srpna-1945/>>.

INFORMAČNÍ SERVER ŠUMAVANET.CZ VE SPOLUPRÁCI S OBECNÍM ÚŘADEM HRÁDEK. *Pravda, František*. [online]. Hrádek. Dostupné na

WWW:<<https://www.sumavanet.cz/hradek/fr.asp?tab=snet&id=4211&burl=&pt=HS>>.

KONGREGACE NEJSVĚTĚJŠÍHO VYKUPITELE. REDEMPTORISTÉ. *Historie*. [online]. Dostupné na WWW:<<http://cssr.cz/cz/page/167>>.

MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Kronika města Sušice 1851–1900*. [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelman.

Dostupné na WWW:<<http://www.http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>.

MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Kronika města Sušice, Únor 1948, soutěžní záznam.* [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<[http://www. http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/](http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/)>.

MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE. *Zápisy ze schůzí městského zastupitelstva 27.12.1895–20.5.1938.* [online]. Sušice: Hosting ŠumavaNet.CZ.Petr Löffelmann. Dostupné na WWW:<<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>.

MĚSTSKÝ ÚŘAD SUŠICE VE SPOLUPRÁCI S INFORMAČNÍM SERVEREM ŠUMAVANET.CZ. *Sušice. Brána Šumavy.* Webdesign & hosting: ŠumavaNet.CZ. [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.sumavanet.eu/kronikasusice/>>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.* [online]. Praha: © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, 2004–.

Posl. aktualizace: 24. dubna 2019. Dostupné na WWW:

<<https://www.mvcr.cz/.../zakon-c-499-2004-sb-o-archivnictvi-a-spisove-sluzbe-a-o-zmene-nekterych-zakonu-ucinne-zneni-ke-dni-24-dubna-2019.aspx>>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.* [online]. Praha: © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, 2019–. Posl. aktualizace: 12. března 2019. Dostupné na WWW:

<<https://cse.google.com/cse?cx=015489265366623571386%3Aizzrwwg3bmqm&q=110%2F2019&ok.x=0&ze dne ok.y=0>>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zákon č. 101/200 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.* [online]. Praha: © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, 25. dubna 2000 – 24. května 2018. Posl. aktualizace: 12. března 2019.

Dostupné na WWW:

<<https://cse.google.com/cse?cx=015489265366623571386%3Aizzrwwg3bmqm&q=110%2F2019&ok.x=0&ok.y=0>>.

NAVRÁTIL, M. *Almanach sněmu království Českého 1895–1901.* Praha: [s.n.], 1896. [online]. *Kapitola Chotek Ferdinand hrabě.* Dostupné na WWW:<<http://archive.org/stream/almanachsnmukr100navrgoog#page/n356/mode/1up>>.

OREL KŘEŠŤANSKÁ SPORTOVNÍ ORGANIZACE. *Historie Orla.* [online].

Dostupné na WWW:<http://www.orel.cz/?ukaz=znovuobnoveni_po_prvni_svetove_valce>.

Památky pro život. OBNOVA VYUŽITÍ MANAGEMENT. [online]. Farní muzeum v Kondraci. Využití areálu kostela a fary v Kondraci pro účely cestovního ruchu. Ukázka projektu ke stažení.

Dostupné na WWW:<http://www.pamatkyprozivot.cz/img/clanky_next/A1_6.pdf>.

PIUS XI. *Encykliky DIVINI REDEMPTORIS. O bezbožeckém komunismu. SPALČIVOU STAROSTÍ. O postavení katolické Církve v Německu.* Překlad dr. Bedřich Vašek. II. vydání. Lidové knihkupectví v Olomouci, 1937. [online]. Dostupné na: WWW:<<http://librinostri.catholica.cz/download/PiuXIDivinReSPalBole-r0.pdf>>.

PROVINCIE KAPUCÍNŮ v České republice. *Historie milostného obrazu Panny Marie Bolestné v Sušici.* [online]. Dostupné na WWW:<<http://www.kapucini.cz/domains/kapucini.cz/index.php/susice/obraz-panny-marie-bolestne>>.

PROVINCIE KAPUCÍNŮ v České republice. *Josef Aleš Cihlár (1914–2008).* [online]. Dostupné na WWW:<<http://www.kapucini.cz/domains/kapucini.cz/index.php/zesnuli-bratri/628-josef-ales-cihlar-1914-2008>>.

SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Kašperské Hory 1809–1945 Datace popisovaného obsahu 1786-1945.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<http://www.portafontium.eu/iipimage/30460259/soap-kt_01009_fara-kasperske-hory-1809-1945_0560?x=363&y=416&w=461&h=177>.

SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika fary Sušice 1705–1968.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01024-fara-susice-1705-1968>>.

SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1915–1925.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>.

SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1926–1936.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>.

SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1935–1943.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>.

SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1943–1947.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>.

SOA Plzeň. *Porta fontium. Bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů. Kronika města Sušice 1948–1952.* [online]. Plzeň: 8. dubna 2011-. Dostupné na WWW:<<http://www.portafontium.eu/contents/chronicle/soap-kt/susice/obecni-kroniky>>.

SOVADINA, J. *Čtrnáct bodů prezidenta Wilsona.* [online: pdf]. Moderní-dějiny.cz, vzdělávací portál pro učitele, studenty, a žáky. Občanské sdružení PANT. Dostupné na WWW:<<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/ctrnact-bodu-prezidenta-wilsona-8-1-1918/>>.

UNIVERZITA KARLOVA. KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA. *Klement: Sdružení katolické mládeže, péče o mládež vůbec a její nutnost*. [online]. Praha: Časopis katolického duchovenstva, 1924/Sursum 7+8, cit. Dostupné na WWW:<<http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=23389>>.

VLČEK, V. *Čeští mučedníci katolické církve z období komunismu (50. a 60. léta 20. století)*. [online: pdf]. Moderní-dějiny.cz, vzdělávací portál pro učitele, studenty, a žáky. Občanské sdružení PANT. Dostupné na WWW:<<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/mucednici-komunismu-knezi-reholnici/>>.

VLČEK, V. *Stanislav Bohuslav Jarolímek (1900–1951). Ústav pro studium totalitních režimů. Věda, vzdělávání, popularizace*. [online]. Dostupné na: WWW:<<https://www.ustrcr.cz/uvod/odboj-a-perzekuce-krestanu-v-dobe-nacismu-a-komunismu/rimskokatolicka-cirkev/stanislav-bohuslav-jarolimek/>>.

Kostely a kaple v západních Čechách. [online]. Dostupné na WWW<http://kaplicky.cesty.in/doku.php?id=susice#duchovni_spravci_v_susici>.

Loučovice-historie.cz. Díl 35: Z osudu tří mnichů za 2. světová války. Ze soukromého archivu p. Františka Schussera (* 1938). P. František Schusser se více než třicet let zajímá o mikrohistorii regionu Vyšebrodsko. Dostupné na WWW:<http://loucovice-historie.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=342:dil-35-z-osudu-tri-mnichu-za-2-svetove-valky&catid=26&Itemid=231>.

Nezpracované zdroje

BARTOŠOVÁ, J. *Zmizelé Čechy-Sušice*. Praha: Paseka nakladatelství. 2007. ISBN 978-80-7185-842-3.

LHOTÁK, J. *Město Sušice a jeho poddaní: k úloze a významu vrchnostenského hospodaření královských měst v raném novověku*. Vydání první v Praze; a Sušici: Scriptorium, 2018. 941 stran, xl stran obrazových příloh: ilustrace (některé barevné), plány, faksimile [V copyrightu uvedeno další nakladatelství: Západočeská univerzita v Plzni; Terminologický slovník] ISBN:978-80-261-0651-7; 978- 80-88013-63-1.

STEUN, E.; DENK, K.; KOPP, J. et. al. *Šumavští rodáci vzpomínají*. Praha: nakladatelství Víkend, 2016. ISBN: 978-80-7433-166-4.

TEJČEK, M. *Vikariátní úřad Sušice*. In: *Vlastivědný sborník Muzea Šumavy / Sušice: Muzeum Šumavy Sv. 8, (2014), s. 451-452*.

WEIS, M. *Biskup Josef Hlouch známý i neznámý*. In: STUDIA THEOLOGICA, 2013, roč. 15, č. 3, s. 150-167.

WEIS, M. *Bishop Josef Hlouch and his CyrilloMethodian veneration*. Theologos. Theological revue 1/2019, s. 66–77.

WEIS, M. *Bude biskup Hlouch blahořečen?* Revue církevního práva. 1/2017, s. 65–79.

WEIS, M. *Josef Hlouch: Pastýř a homiletik*. Praha: Vyšehrad, 2016, 288 s., ISBN: 978-80- 7429-791-5.

WEIS, M. *Minutěnky vzpomínek na pastýře lidu svého*. Nakladatelství Panevropa Praha, 1999, 82 s. + fotografické přílohy, ISBN 80-85846-12-8.

WEIS, M. *Okres na jihu. Sonda do práce okresních církevních tajemníků ve světle archivních dokumentů jihočeského regionu*. In: STUDIA THEOLOGICA ST45 XIII:3 (podzim 2011), s. 87 – 102.

WEIS, M. „*Osudy katolické církve na jihu Čech v období Protektorátu Čechy a Morava*“ Olomouc: in: STUDIA THEOLOGICA I., leden 1999.

WEIS, M. *Římské cesty biskupa Josefa Hloucha*. Revue církevního práva. 1/2018, s. 69–82.

WEIS M. *Smrt biskupa Josefa Hloucha*. Revue církevního práva. 4/2019.

WEIS, M. *Svědectví dokumentů: Katolická církev v archivních materiálech jihočeských archivů let 1949 – 1976*. Edice STŘEDOEVROPSKÉ DĚJINY. České Budějovice: Nakladatelství JIH, 2009, 336 s., ISBN 978-80-86266-33-6.

WEIS, M. *Zásahy státní moci proti českobudějovickému biskupu Hlouchovi*. Revue církevního práva, 2013, roč. 19, č. 3, s. 33–46.

WWW:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Jan_Evangelista_Hais>.

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

c. k.	císařsko – královský
č.	číslo
Dr.	Doktor. Zkrácené označení některého z akademických titulů či vědeckých hodností
et. al.	a kolektiv autorů
K	koruna (rakousko-uherská koruna, měna Rakouska-Uherska od r. 1892)
Kč	Koruna česká
Kč	Koruna československá
kg	kilogram
KSČ	Komunistická strana Československa
Mgr.	Magister. Magistr (absolvent vysoké školy v magisterském studijním programu)
mj.	mimo jiné
MNV	místní (městský) národní výbor
Msgr.	Monsignore. Titul katolických kněží – kaplan či prelát Jeho Svatosti, apoštolský protonotář. Přísluší též některým biskupům, generálním vikářům a úředníkům římské kurie
MUDr.	Medicinae universae doctor. Doktor medicíny
např.	například
NF	Národní fronta (sdružení politických stran, které bylo založeno za účelem převzetí řízení státu po 2. Světové válce)
NV	národní výbor (československé orgány státní správy)
PaedDr.	Paedagogiae doctor. Doktor pedagogiky
prof.	Profesor. Nejvyšší vědecko-pedagogická hodnost vysokoškolského pedagoga
roz.	rozená
s.	strana
Sb.	Sbírka zákonů České republiky. Český promulgační list, ve kterém se vyhláší české právní předpisy
SOA	státní oblastní archiv
srov.	srovnej
SS	Schutzstaffel. Ochranný oddíl, ozbrojená organizace NSDAP – Nationalsozialistische Deutsche Arbeitspartei
Sv.	Svatý
Th.C.	Theologiae candidatus. Kandidát doktorátu teologie
ThDr.	Theologiae doctor. Doktor teologie
ThLic.	Theologiae licentiatus. Licenciát teologie
vl. nař.	vládní nařízení

12. SEZNAM PŘÍLOH

1. Pamětník Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru
2. Sušice. Pohled z vrchu Stráž⁴⁴⁴
3. Sušické náměstí na dobové fotografii z počátku 20 století⁴⁴⁵
4. Kaple sv. Andělů Strážných před romantizující přestavbou v letech 1882 – 1883. Kresba dlouhoveského hraběte Ferdinanda Chotka ze 70. let 19. století⁴⁴⁶
5. Kaple sv. Andělů Strážných v současnosti⁴⁴⁷
6. Kostel sv. Felixe z Kantalicia řádu bratří kapucínů⁴⁴⁸
7. Panna Marie Bolestná. Obraz z kostela sv. Felixe⁴⁴⁹
8. Msgre. Matěj Frána. Sušický děkan v letech 1895 – 1922⁴⁵⁰
9. Kostel sv. Václava v Sušici, exteriér⁴⁵¹
10. Kostel sv. Václava v Sušici, interiér⁴⁵²
11. Poutní procesí ke kapli sv. Andělů Strážných z období protektorátu⁴⁵³
12. Zvony Marie a Jan Nepomucký, které byly zavěšeny do kostela sv. Václava v letech 1921 – 1929⁴⁵⁴
13. Slavnostní svěcení zvonů Václav, Vojtěch a Jan Nepomucký 23. října 1932⁴⁵⁵
14. Páter Jakub Waldmann. Sušický děkan v letech 1922 – 1937⁴⁵⁶
15. Muzeum Šumavy Sušice. Původní fara⁴⁵⁷
16. Budova děkanství „Na Baště.“ Postavena roku 1933⁴⁵⁸
17. Msgre. Jan Mottl. Sušický děkan v letech 1938 – 1945⁴⁵⁹
18. Mapa politického okresu Sušického s vyznačením území zabraného Němci v letech 1938 – 1945⁴⁶⁰

---

⁴⁴⁴ Fotografie z veřejného zdroje. Web města Sušice.

⁴⁴⁵ LHOTÁK, J.; PACHNER, J.; RAZIM V. *Památky města Sušice*. Sušice, s. 263. vydalo město Sušice ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2012. ISBN 978-80-260-2851-2.

⁴⁴⁶ Tamtéž, s. 367.

⁴⁴⁷ Fotografie z veřejného zdroje. Web města Sušice.

⁴⁴⁸ Fotografie z rodinné sbírky. Autor Milan Pokorný (otec).

⁴⁴⁹ Fotografie z veřejného zdroje. Provincie kapucínů v České republice.

⁴⁵⁰ Fotografie vlastní. Sbírká obrazů děkanů Farnosti Sušice, uloženo na faře.

⁴⁵¹ Fotografie z veřejného zdroje. Google.cz, obrázky.

⁴⁵² Tamtéž.

⁴⁵³ LHOTÁK, J.; PACHNER, J.; RAZIM V. *Památky města Sušice*. Sušice, s. 376. vydalo město Sušice ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2012. ISBN 978-80-260-2851-2.

⁴⁵⁴ Tamtéž, s. 341.

⁴⁵⁵ Tamtéž, s. 342.

⁴⁵⁶ Fotografie vlastní. Sbírká obrazů děkanů Farnosti Sušice, uloženo na faře.

⁴⁵⁷ Fotografie z veřejného zdroje. Web města Sušice.

⁴⁵⁸ Tamtéž.

⁴⁵⁹ Fotografie vlastní. Sbírká obrazů děkanů Farnosti Sušice, uloženo na faře.

⁴⁶⁰ SPORITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Sušice, s. 121. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

19. Rekvizice zvonů v roce 1942. Zvony „umíráček“ a „Anděl Strážce“ z Kaple svatých Andělů Strážných na fotografii kostelníka Jana Krejčího⁴⁶¹
20. Osvobození americkou armádou 6. května 1945. Parlamentář a první tank 4. pancéřové divize na sušickém náměstí⁴⁶²
21. Osvobození. Občané zaplnili sušické náměstí, aby projevíli radost a nadšení nad znovuzískanou svobodou⁴⁶³
22. Slavná polní mše americké armády konané na sušickém sportovním hřišti za účasti mnoha obyvatel města a okolí⁴⁶⁴
23. Páter Josef Kníže. Sušický děkan v letech 1946 – 1950 a po roce 1950⁴⁶⁵
24. Oslavy 300. výročí věnování obrazu Panny Marie Bolestné klášteru kapucínů v roce 1949 za účasti českobudějovického biskupa ThDr. Josefa Hloucha⁴⁶⁶
25. Msgre. Tomáš Beránek, umučený duchovní, rodák ze Sušice⁴⁶⁷
26. Pamětní deska Msgre. Tomáši Beránkovi na jeho rodném domě v Sušici. Byla odhalena u příležitosti 110. výročí jeho narození 14. srpna 2007⁴⁶⁸
27. Instalace zvonu z Dolní Vltavice na věž hřbitovního kostela Nanebevzetí Panny Marie v roce 1958. Na fotografii sedící páter Karel Flossmann, vpravo u zvonu administrátor páter Václav Němec, nad ním kostelník Jan Krejčí (Doplnění ke vzpomínkám sušického pamětníka Ing. Václava Šmídla v Příloze č. 1.)⁴⁶⁹

---

⁴⁶¹ LHOTÁK, J.; PACHNER, J.; RAZIM V. *Památky města Sušice*. Sušice, s. 379. vydalo město Sušice ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2012. ISBN 978-80-260-2851-2.

⁴⁶² SPORITELNA MĚSTA SUŠICE. *Sušicko za okupace 1939-1945*. Sušice, s. nečíslována. Vytiskl „Grafický umělecký ústav a nakladatelství V. Neubert a synové na Smíchově 1040“, 1947. ISBN neuvedeno.

⁴⁶³ Tamtéž.

⁴⁶⁴ Tamtéž.

⁴⁶⁵ Fotografie vlastní. Sbírká obrazů děkanů Farnosti Sušice, uloženo na faře.

⁴⁶⁶ POKORNÝ, M. *Poutní tradice Šumavy (Sušicko)*. Sušice, s. 25. Nakladatelství Dr. Radovan Rebstöck, tisk Tiskárny Vimperk, 2002. ISBN 80-85301-84-9.

⁴⁶⁷ BROM, Z. *Tomáš Beránek – jeden z mnoha kněží, kteří zůstali věrni víře*. Moderní-dějiny.cz, vzdělávací portál pro učitele, studenty, a žáky. Občanské sdružení PANT.

⁴⁶⁸ Fotografie vlastní.

⁴⁶⁹ LHOTÁK, J.; PACHNER, J.; RAZIM V. *Památky města Sušice*. Sušice, s. 363. vydalo město Sušice ve spolupráci s Muzeem Šumavy v Sušici, 2012. ISBN 978-80-260-2851-2.

Příloha č. 1 (text)

Pamětník Ing. Václav Šmídl. Přepis rozhovoru

Pamětník pan Ing. Václav Šmídl (* 1936) žije celý život v Sušici. Setkali jsme se na faře v Sušici 12. srpna 2019. Poskytl mi cenné informace k poválečnému období v Sušici a zároveň vyprávěl svůj životní příběh. Mnohé události a vzpomínky uchovává v živé paměti dodnes. V poválečné době byl více spjat s kapucínským klášteřem než se sušickou farností.

V současnosti provádí věřící i zájemce z řad široké veřejnosti v Kapli svatých Andělů Strážných. Lze se s ním spojit telefonicky a domluvit si individuální prohlídku, nicméně nejprve je třeba si vyžádat souhlas vikáře a sušického duchovního správce pátera Marka Antoniho Donnerstaga, Th.D.

Služba Bohu

„Můj starší bratr Jan v 8 letech onemocněl zápallem mozkových blan a byl 9 měsíců v nemocnici v kritickém stavu. Lékaři nám nedávali žádnou naději na uzdravení. Primář Pechman mamince řekl, že by se musel stát zázrak. Bratr se chvála Bohu a Boží zásluhou uzdravil. Proto jsme oba dva s bratrem 4 roky ministrovali v klášteře u kapucínů, abychom Pánu Bohu poděkovali. A vyplatilo se nám to tisícinásobně. Všeho jsme dosáhli jen a jen s Boží pomocí. Ještě Vám řeknu takovou zajímavost, která se asi moc neví: ministranti z kláštera měli širší límce než ministranti z fary.“

Studium a vojna

„Bratr Jan po dlouhém téměř ročním pobytu v nemocnici dobrovolně opakoval ve škole jeden ročník, a tak se z nás stali spolužáci. Potom jsem nastoupil na zemědělskou školu do Klatov. (1952 – 1956). Byl jsem ale z „rozvracečské“ rodiny, proto jsem měl nastoupit jako zemědělský dělník do výroby. Měl jsem od strany špatný posudek. Soudruzi se ale tenkrát spletli a posudek místo na školu poslali do vlastních rukou k nám domů. Tatínek s ním jel do Klatov na komunistický výbor. Slíbili mu, že pokud jim posudek vrátí, povolí mi dálkové studium vysoké školy. Napsali na to papír, který mám dodnes doma. Díky tomu jsem mohl vystudovat vysokou školu. Ale nejdřív jsme museli oba dva s bratrem Janem na vojnu. Bratr Jan, ačkoliv na něm nemoc zanechala následky, měl 8 osm dioptrií, musel na vojnu také. Jiný by byl s takovými zdravotními následky od vojny osvobozen. Dostával ale o něco lehčí práce než já. Jako bratři jsme nesměli být u jednoho útvaru, ale nakonec to díky Bohu vyšlo tak, že jsme celé dva roky sloužili u jednoho útvaru spolu. Měli jsme velké štěstí, že jsme šli na vojnu až v roce 1956 a sloužili jsme do roku 1958. V roce 1956 skončil Čepička a tak zrušili nábor k petepákům, u kterých bychom určitě skončili, kdybychom na vojnu nastoupili o rok

dřív. I když jsem vystudoval vysokou školu, musel jsem pracovat jako přidavač u zedníků.“

Děkan Msgre. Jan Mottl

Při dotazu na děkana Msgre. Jana Mottla zůstal pan Ing. Šmídl chvíli mlčky sedět a potom promluvil s hlubokou úctou v hlase:

„Pan děkan Mottl byl velká osobnost. Měl ohromný respekt a autoritu, ale takový ten respekt zevnitř, lidé si ho vážili a měli ho moc rádi. Za války hodně lidem pomohl, nezištně, riskoval život. Pan děkan zemřel v listopadu 1945, šel zaopatřovat do nemocnice. Kaplan odjel, zůstal tu sám. Cestou ho ranila mrtvice na mostě, upadl před klášterem kapucínů do mdlob. Kapucíni ho vzali do jedné cely v klášteře a zavolali doktora. Pan děkan ještě prosil, aby někdo z bratří kapucínů došel zaopatřit do nemocnice toho umírajícího, aby neodešel k Pánu nepřipraven. Bohužel než dorazil doktor, pan děkan zemřel.“

Katecheta Stanislav Prosser

„Stanislav Prosser se hodně zasloužil o Anděliček, rodiče mi o tom vyprávěli. Za války musel pryč, nevím už přesně, jak to tehdy bylo. Potom se do Sušice vrátil, také nevím přesně kdy. Byl po válce krátkou dobu předsedou Lidové strany, měl na starosti Bouchalku – svaz katolických žen. Pořádaly se tam různé besídky. Družstvo se jmenovalo Lidová Beseda. Stanislav Prosser je pochovaný tady v Sušici. Pochovával ho děkan Němec a kanovník Karel Flossmann.

Ještě Vám musím říct jednu zajímavost: opravoval se tehdy kostel Matky Boží na hřbitově. Karel Flossmann přivezl zvon z kostela z Dolní Vltavice – tam se kostel potápěl. Zvon má velikou historickou hodnotu, je z 15. století.“ (viz obr. č. 27).

Farnost Sušice v letech 1945 – 1948

„Tady v Sušici byl děkanem páter Josef Kníže. Říkával, že s komunisty dokáže vyjít, že on to dokáže. Ale nakonec ho zatkli také. Přeložili ho asi do Křemže. Potom přišel pan děkan Josef Prag. Melka z Hradešic tu dělal kaplana. Na celá jména si už nevzpomenu. Kaplana Melku potom přeložili do Blovic a i tam ho komunisté našli. Bohužel, já o farnosti moc nevím, byl jsem více spjat s kapucínským klášterem. Ale farnost fungovala dobře, bývalo hodně bířmovanců, hodně dětí, kostel byl plný. Tam bylo vše v pořádku. Vše běželo asi do poloviny 50. let, potom začalo lidí v kostele rapidně ubývat.“

Kapucínský klášter v poválečném období

„V klášteře byli v letech 1945 – 1950 tři kapucíni, páter Josef Aleš Cihlár, páter Oldřich Hajtmar, páter bratr Paschal Povolný.

Bratr Aleš pomáhal lidem přes hranice. Možná znáte jméno generál Alois Liška. Byl velitel 1. obrněné československé brigády v Anglii. Poslali je do přístavu

Dunkerque a tam zablokovali postup Němců. Do Čech přišli později než Američané. Přišli po kapitulaci, generál Liška byl velitelem. V roce 1948 dostal avízo, že má být zatčen, a proto spolu s dalšími (bylo jich celkem pět, jména si už nepamatuji), přišli do Sušice. Bratr Aleš je nechal v klášteře několik nocí přespat. Potom je poslal do Hartmanic, tam byl farářem Bohumil Marouš. Bohumil Marouš byl bývalý skaut. Vyznal se tam. Nějací dva sedláci je tenkrát převedli do Bavorska. Byli to bratři. Jeden z nich byl odsunutý do Bavorska, tam byl na statku. Druhý zůstal tady v Hartmanicích, protože měl českou manželku. Tito dva bratři úspěšně převáděli a pomohli tak i generálu Liškovi.

Jeden z pěti převedených od generála Lišky potom bojoval ve Vietnamu a tam padl (1954 – 1955). Když ho místní svlékali, našli u něj dokumenty v češtině. Nerozuměli jim, nevěděli co s nimi a tak je poslali do Čech. Tak se to tehdy provalilo. Rok, kdy se to stalo, si už přesně nepamatuji.

Bratr Aleš už tu nebyl, léčil se v Jevíčku s tuberkulózou. Tam si ho komunisté našli a dostal 12 let. Komunistické věznění přežil, zemřel v roce 1993, pochovával ho pan biskup Paďour někde u Uherského Hradiště. Dožil se 94 let. Ujala se ho rodina Prchalova odněkud od Uherského Hradiště.“

Likvidace klášterů

„Když se likvidovaly kláštery: první a druhá vlna byly čtrnáct dní po sobě v dubnu v roce 1950. Na kapucínský klášter v Sušici se zapomnělo,“ vypráví pan Ing. Šmídl. „Začátkem května 1950 ale přišel do kláštera dopis, že byl klášter v Sušici zlikvidován. Byl tam už jen bratr Paschal Povolný. Odvezli ho do benediktinského kláštera v Broumova do internačního tábora. Kapucínů bylo v době likvidace kolem 150, přežilo jich jen 50.“

Pan Šmídl si v souvislosti s likvidací klášterů vzpomněl na událost, která likvidaci předcházela: „V roce 1949 někdo zapálil kapucínský kostel zevnitř. Zvenku nebyly porušeny žádné zámky. Jak je kaple sv. Kříže, tak tam byl Betlém. Stalo se to na Silvestra anebo den předtím. Tam byl v kapli tehdy oltář, kříž tam nebyl. Kaple patřila terciářům, třetímu řádu. Pachatel nebyl vypátrán. Po Sušici se rozšířilo, že to bylo vinou na elektrickém vedení, ale ve skutečnosti někdo zapálil Betlém s oltářem. A aby to mohlo jít dál, natáhl někdo napuštěnou šňůru nahoru na zábradlí. Oheň Boží prozřetelností v půli šňůry zhasl. Shořela část Betléma a oltář ohořel. Zdi byly od požáru černé ještě 10 let.“

Dále uvedl, že „vzácný kříž z mostu přes řeku Otavu se po Velikonocích 1859 dostal do kapucínského kláštera.“

(O Velikonocích roku 1859 se v Sušici stala tragická událost. Pod procesím věřících do kapucínského kláštera se zřítily polovina mostu přes řeku Otavu. Most byl totiž z poloviny kamenný a z poloviny dřevěný. Procesí věřících nešlo, ale stálo a tlačilo se směrem ke klášteru. V kapucínském klášteře již probíhaly bohoslužby a všude bylo

přeplněno. Na schodech před klášteřem, v těsném okolí a na mostě před řeku stále přibývali noví a noví lidé a všichni se chtěli dostat dovnitř do klášteřa. Dřevěná část mostu neunesla lidskou tlačenici a zřítela se do dravé studené vody. Řeka Otava byla rozvodněná po prvním jarním tání na Šumavě. V Sušici navíc panovalo nevlídné počasí. Bylo velmi chladno, větrno a padal sníh s deštěm. Do řeky spadlo mnoho lidí. Někteří zemřeli pod nárazy dřevěné konstrukce mostu, někteří v dravé ledové vodě utonuli. Lidé z okolí se ihned seběhli a snažili se z vody vytáhnout co nejvíce tonoucích. Nový sušický lékař Josef Klostermann, otec spisovatele Karla Klostermanna, se také účastnil záchranných akcí a všechny zachráněné z vody osobně ošetřil. Sušičtí občané si ho od té doby velice vážili a byl ve městě i v okolí ctěn. Tragickou událost popsal spisovatel Karel Klostermann v povídce „Osudné velikonoce.“ Povídka vyšla poprvé v Plzeňském Obzoru v roce 1893. Později byla zařazena do knihy „Červánky mého mládí“).

Po této tragické události někdo pravděpodobně kříž přenesl do kapucínského klášteřa.

Pan Ing. Šmídl si ještě vzpomněl, že *„varhaníkem v klášteře byl pan Suchan, ředitel měšťanky.“*

7. března 2020 jsem pana Ing. Šmídla zkontaktovala telefonicky. V souladu s platnou legislativou (viz str. 7) jsem ho požádala o souhlas se zveřejněním jeho osobních údajů, které mi poskytl a s přepisem vzpomínek. Pan Ing. Šmídl souhlasil a přál si, aby jeho vzpomínky byly zveřejněny. Řekl: *„Víte, odpustit se musí. To vše jsem já už dávno udělal. Ale zapomenout se nemá.“*

Obr. příl. č. 2. (dále jen „Obr. č...“) Město Sušice. Pohled z vrchu Stráž. Vlevo na fotografii kostel sv. Václava.

Obr. č. 3. Náměstí s radnicí na počátku 20. století

Obr. č. 4. Kaple sv. Andělů Strážných. Původní podoba před romantizující přestavbou v letech 1882 – 1883. Kresba dlouhoveského hraběte Ferdinanda Chotka ze 70. let 19. století

Obr. č. 5. Kaple sv. Andělů Strážných v současnosti

Obr. č. 6. Kostel sv. Felixe z Kantalicia řádu bratří kapucínů

Obr. č. 7. Panna Marie Bolestná. Obraz z kláštera kapucínů

Obr. č. 8. Msgre. Matěj Frána. Děkan v Sušici 1895 – 1922

Obr. č. 9. Kostel sv. Václava (děkanský chrám Páně)

Obr. č. 10. Kostel sv. Václava interiér

Obr. č. 11. Poutní procesí ke Kapli sv. Andělů Strážných z období protektorátu

Obr. č. 12. Zvony Marie a Jan Nepomucký, které byly zavěšeny v Kostele sv. Václava v letech 1921 – 1929

Obr. č. 13. Slavnostní svěcení zvonů Václav, Vojtěch a Jan Nepomucký 23. října 1932

Obr. č. 14. Jakub Waldmann. Sušický děkan 1922 – 1937

Obr. č. 15. Muzeum Šumavy Sušice, náměstí. Původní fara

Obr. č. 16. Budova děkanství „Na Baště“. Postavena roku 1933

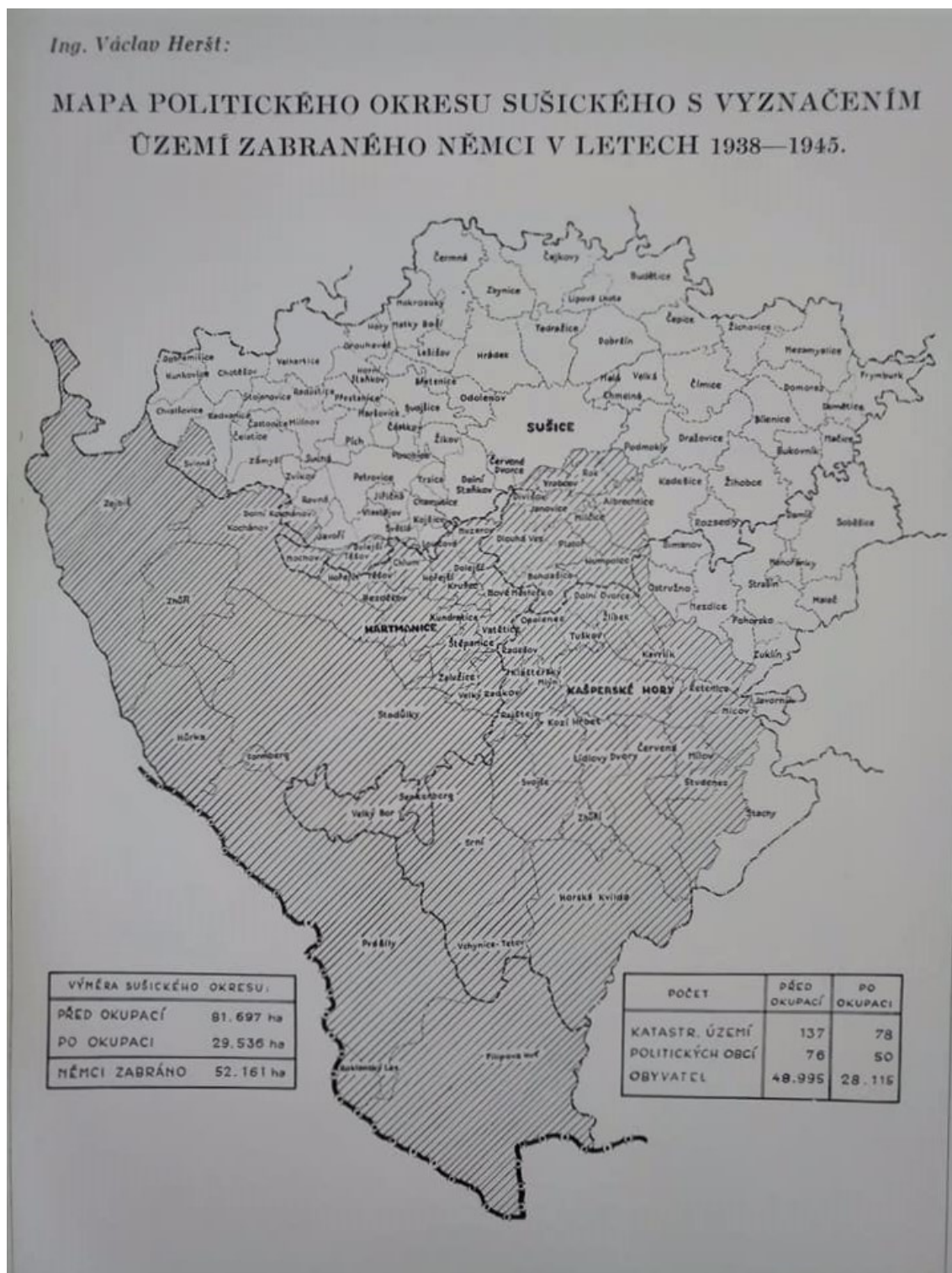

Obr. č. 17. Msgre. Jan Mottl. Sušický děkan v letech 1938 – 1945

Obr. č. 18. Mapa politického okresu Sušického s vyznačením území zabraného Němci v letech 1938 – 1945

Obr. č. 19. Rekvizice zvonů z Kaple sv. Andělů Strážných v roce 1942. Vlevo zvon „umíráček“ z roku 1832, vpravo zvon „*Anděl Strážce*“. Fotografoval kostelník Jan Krejčí

Obr. č. 20. Osvobození Sušice americkou armádou 6. května 1945. Parlamentář a první tank 4. pancéřové divize vjíždějí na sušické náměstí

Obr. č. 21. Osvobození. Sušičtí občané zaplnili náměstí, aby se společně radovali nad znovunabytou svobodou a projeví vděk osvoboditelům

Obr. č. 22. Slavná polní mše americké armády se konala na sušickém sportovním hřišti za účasti mnoha obyvatel města a okolí

Obr. č. 23. Josef Kníže. Sušický děkan v letech 1946 – 1950 (a po roce 1950)

Obr. č. 24. Oslavy 300. výročí věnování obrazu Panny Marie Bolestné klášteru kapucínů v roce 1949. Slavnosti se zúčastnil i biskup ThDr. Hlouch

Obr. č. 25. Msgre Tomáš Beránek. Umučený duchovní, rodák ze Sušice. Na fotografii uprostřed s dítětem na klíně

Obr. č. 26. Pamětní deska Msgre. Tomáši Beránkovi na jeho rodném domě v Sušici. Byla odhalena u příležitosti 110. výročí jeho narození 14. srpna 2007

Obr. č. 27. Instalace zvonu z Dolní Vltavice na věž hřbitovního kostela Nanebevzetí Panny Marie v roce 1958. Na fotografii sedící páter Karel Flossmann, vpravo u zvonu administrátor páter Václav Němec, nad ním kostelník Jan Krejčí. (Doplnění ke vzpomínkám sušického pamětníka Ing. Václava Šmídla v Příloze č. 1.)

13. ABSTRAKT

Nakládalová, I. Historie farnosti Sušice 1900 – 1950. České Budějovice 2020. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce: prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Klíčová slova: Sušice, Farnost Sušice, 1900 – 1950, Katolická církev, historie, perzekuce.

Tato bakalářská práce se zabývá historií sušické farnosti v letech 1900 – 1950. Do farnosti spadají obce Sušice, Budětice, Dlouhá Ves, Kolinec, Mlázovy, Rabí, Dobrá Voda, Petrovice u Sušice, Hartmanice, Hůrka, Kašperské Hory, Mouřenec, Prášily, Rejštejn a Srní. Hlavní pozornost je zaměřena na události v Sušici. Popisuje postupný vývoj a rozdílné poměry v etapách rakousko-uherské monarchie, 1. světové války, první republiky, nacistické okupace, poválečné obnovy po roce 1945 s převratem v únoru 1948. Vypovídá o důležitých duchovních a světských osobnostech, které se podílely na dění ve farnosti a ve městě. Pojednává o perzekuci kněží po únoru 1948. Cílem bylo podrobněji zmapovat dění v sušické farnosti, jednotlivé děkany a významné duchovní, péči o církevní památky a proměny života ve městě a v okolí s přihlédnutím k celospolečenským událostem.

14. ABSTRACT

Nakládalová, I. The history of The Parish of Sušice 1900 – 1950. České Budějovice 2020. Bachelor's thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Theological Disciplines. Thesis supervisor prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Key words: Sušice, The Parish of Sušice, 1900 – 1950, Catholic Church, History, Persecution.

This thesis deals with the history of The Parish of Sušice between 1900 – 1950. The Parish includes the villages of Sušice, Budětice, Dlouhá Ves, Kolinec, Mlázovy, Rabí, Dobrá Voda, Petrovice u Sušice, Hartmanice, Hůrka, Kašperské Hory, Mouřenec, Prášily, Rejštejn and Srní. The main attention is paid to activities in Sušice. It depicts a gradual different background in the periods of the Austro-Hungarian Empire, World War I, the First Republic, the Nazi occupation, the post-war renewal after 1945 with the coup in February 1948. It describes important spiritual as well as secular personalities who affected the life in the parish and in the city of Sušice. This thesis concerns with the persecution of priests after 1948. The aim is to describe the events in The parish of Sušice in detail, the particular deans and significant clerics, the care of church sights and monuments and the change of life in the city and in the vicinity taking into account society-wide events.